پښتون پسرلی

د پښتون ژغورنې غورځنګ د لومړی کلیزې په ویاړ

لیکوال

بېلابېل

۱۳۹ل/ ۲۰۱۹ز

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

پښتون پسرلی

لیکوال: **بېلابېل**

ډیزاین: **سپین سهار**

خپرندوی: **لید څېړنیز مرکز**

چاپکال: **۱۳۹۷ل/ ۲۰۱۹ز**

ددې کتاب د چاپي او آنلاین خپرولو ټولې رښتې له خپرندوی سره خوندي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

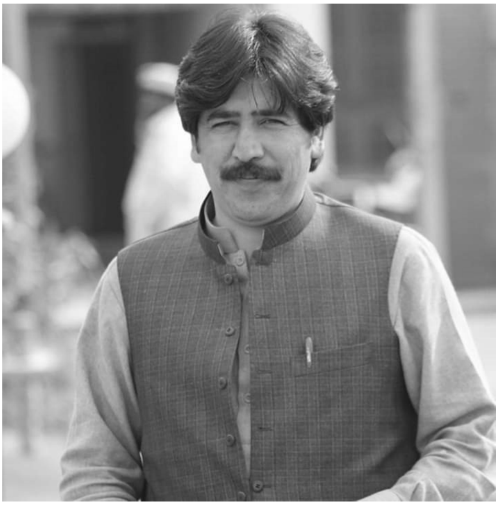

ډالۍ

د پښتون ژغورنې غورځنګ نومیالي مبارز عبدالله ننګیال بېټني ته د لوی افغانستان په ګډ ارمان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیولیک

د پیل خبرې ٥

مسید ژغورنې غورځنګ تر پښتون ژغورنې غورځنګ او پښتون ژغورنې پرلت پورې! ٧

پښتون ژغورنه، داعیې او سیاستونه ٢١

له MTM نه د PTM پر لور سفر زه او قاید تحریک منظور "پشتین" ٣٨

د پښتون ژغورنې غورځنګ د ایین په لومه کې ٥٠

پي ټي ایم؛ پښتونخوا کې منځلاری سیاست ٥٤

پښتون تحفظ مومنټ (پښتون پرلت) ٥٩

قامي تحریکونه او پښتون پرلت ٦٦

په بني ګل کې ژوند دی ٧٢

د تحریکونو فطرت او پښتون ژغورنه غورځنګ ٧٦

پي ټي ایم، روایتي ملتپاله ګوندونو ته ګواښ دی، زورور ځواکونو ته او که دواړو ته؟ ٧٨

پښتانه د ویښېدو په درشل کې ٨١

یو سل او پینځویشت کاله وشو چې د ډیورنډ کرښې پښتانه وېشلي دي ٨٥

پښتانه باید څه وکړي؟ ٨٨

د شهید نقیب الله"مسید" پېښه! ٩٣

خپل اتلان وپېژنئ/ ایپي فقیر ١٠٤

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پیل خبرې

کله چې انګرېزان د ګاندي، فخرافغان(باچاخان) د عدم تشدد او قبایلو د پرلپسې وسله والې مبارزې په ترڅ کې له هند څخه وتلو ته اړ شول، په ۱۹۴۷م کال کې هند پر دوو برخو وویشل شو او د پاکستان په نامه نوی مصنوعي هېواد یې رامنځته کړ، له پښتون قوم څخه د کسات اخیستلو په موخه یې له تاریخي لوی افغانستان څخه د ډیورنډ په چاړه جلا شوي پښتانه بې له کومې پوښتنې پدغه مصنوعي هېواد پورې وتړل، پدې سره د پښتون قوم د جزولو یوه نوي لړۍ پیل شوه، د ملک ټولې چارې پنجاب پخپل لاس کې واخیستې، په محتلفو نومونو دملتپالو پښتنو ځورول پیل شول، چا چې د پښتون قوم دحق غوښتنه کوله د غدار په نوم ونومول شول، آن د تکفیر په کانو یې وویشتل، پاکستان له پښتنو سره داسې ظلمونه وکړل چې د چنګېز او انګرېز په دور کې یې هم ساری نه درلود، چې ښه مثالونه یې د قیصه خوانۍ،بابړې،ټکر...پېښې یادولی شو، په محتلفو نومونو یې پښتانه وجزول خو تر ټولو ستره لوبه د ۱۱ سپتمبر له پېښې وروسته د پښتنو پرضد پیل شوه، پدې لوبه کې لسګونه زره پښتانه ووژل شول، لسګونه زره بندیان او ځینې ورک شول په مېلیونو بې کوره کړل شول، هرهغه چا به چې د ظلم خلاف غږ پورته کړ سبا به د جاسوس په نامه ووژل شو، پښتون د پنجاب پدې لوبه کې مړ هم شو او پړ هم!

دا لړۍ نه یوازې په قبایلي سیمو کې روانه وه بلکې په ښاري سیمو کې هم پښتانه د دوی له شر نه په امن کې نه شول پاتې، چې ښه مثال یې د ۲۰۱۸ م کال د جنوري په ۱۳ مه د کراچۍ په ښار کې د سلګونو پښتنو د قاتل پولیس افسر راوانور لخوا د یو ځوان نقیب الله مسید په شهادت رسول وو، چې د دغې پېښې له امله د انقلابونو په وطن (وزیرستان) کې یوه ځوان منظوراحمد پشتین

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتانه ویښ کړل،په خوځښت یې راوستل د پښتون ژغورنې غورځنگ په نامه یې د وحدت په نه شلیدونکي مزي وپیئل، د پښتنو دغه ځوان سالار پر پنجاب غږ وکړ چې نور د پښتنو وژل او ځورول بس کړي،له پنجاب یې لار او گودر ورک کړي، دپښتنو یووالي ته خلک گوته په غاښ پاتې دي، دغه انقلابي ځوان ښار په ښار او کلي په کلي گرځي پښتنو ته د خپلو نیکونو میرویس خان او احمدخان تاریخونه بیانوي تر څو پښتانه د گلخانیت او غلامۍ له دایرې راوباسي، پشتین اوس د ننگ او افغانیت پر لار په میلیونونو پښتانه ځان پسې روان کړیدي، هغه ورځ لیرې نده چې دا له خپل تاریخ او خپلې تاریخي جغرافیې خبر ځوان به د ډیورنډ په چاړه بېل شوي غړي بېرته له خپل اصلي وجود سره یوځای کوي او خپل قوم ته به په لوی او ازاد افغانستان کې د خپلواکۍ او عزت ژوند وربخښي.

ځانگه به نن سبا کې گل شي
مایې په سر کې سرې غوټۍ لیدلي دینه

په درنښت

د لید څېړنیز مرکز اداره

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسيد ژغورنې غورځنګ تر پښتون ژغورنې غورځنګ او پښتون ژغورنې پرلت پورې!

لیکوال: احمد انقلابي پشتين

پښتو ژباړه: محمدانور زاهد

کابو دوه کاله وړاندې د خيبر پښتونخوا د ستر ښار ديره اسمعيل خان ګومل پوهنتون څخه د مسيد ژغورنې غورځنګ پيل شو. ياد غورځنګ د لومړي ځل لپاره د مسيد قبيلې څو تنو ځوانانو د خپلمنځي مشورو وروسته پيل کړ او د ياد غورځنګ لپاره يې کړنلاره جوړه کړه.

د ياد غورځنګ موخه دا وه چې د تېرو شپاړلسو کالونو راهيسې په وزيرستان کې د وزيرستاني ولس سره د کيدونکي زورزياتی او تشدد د مخنيوي لپاره به هڅې کوي او د ظالم پر وړاندې به خپل سوله ئيزغږ اوچتوي او تر مسؤلو چارواکو به يې رسوي.

دا چې د ياد غورځنګ غړو د وزيرستان د مسيد تېر سره تړاو درلود نو له دې امله جوړ شوي غورځنګ ته د مسيد ژغورنې غورځنګ(مسيد تحفظ موومنټ) نوم ورکړل شو او مشري يې منظور احمد پشتين ته ورپه غاړه شوه. که په مسيدو کې به د چا سره زياتی کېده د ياد غورځنګ غړو به ورسره غم شريکي کوله، او د شوې ظلم د غندلو سر بېره به يې دمظلومو او زيانمنو کسانو لاس نيوی هم کاوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې د غورځنګ غړي په دې وپوهېدل چې له دیره اسمعیل خان څخه خپل غږ تر مسؤلو چارواکو ښه نه شو رسولی ځکه چې هلته رسنۍ د نشت په شمېر دي او له بلې خوا په سیمه کې ورځ تر بلې حالات ترینګلي کېدل، نو له دې امله دوی د ښه غږ پورته کولو په نیت پلازمېنې اسلام اباد ته د تلو تکل وکړ .

د ذکر شوي موخې د ترلاسه کولو له پاره مسید ځغورنې غورځنګ د ۲۰۱۷م کال د دسمبر په ۲۷ نېټه یوه ناسته راوبلله او پرېکړه یې وکړه چې د ۲۰۱۸ م کال د فبرورۍ په لومړۍ نېټه به پلازمېنې اسلام اباد ته ځو او هلته به اعتراضیه لاریون کوو او تر هغې به پرلت کوو څو مو چې غوښتنې نه وي منل شوي.

د یادې ناستې وروسته په کراچۍ کې د مسید قوم یو تن ځوان نقیب الله مسید لومړۍ اختطاف او پوره لس ورځې وروسته پرته له محکمې شهید کړل شو. کله چې څرګنده شوه چې نقیب الله مسید بې ګناه او پرته د کومې محکمې د پرېکړې په شهادت رسېدلی، نوموړي موضوع ټولنیزې رسنۍ پر سر واخیستې. په لومړیو کې برېښنایي او چاپي رسنۍ غلي پاتې شوې خو د ټولنیزې رسنۍ له پوښښ وروسته برېښنایي او چاپي رسنیو هم موضوع ته پوښښ ورکړ. د شهید نقیب الله مسید لپاره کراچۍ کې د عدالت غوښتنې او غم شریکۍ کېمپ جوړ شو .

په دې شېبو کې مسید ځغورنې غورځنګ خپل منځي اړیکې پیل کړې او په دې یې ټینګار کاوه چې هر ډول کیږي د فبرورۍ د اولې نېټې پرلت به په پلازمېنه اسلام اباد کې تر بریالیتوب رسوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

منظور احمد پشتین د شهید نقیب الله مسید له جنازې سره یو ځای تر جنوبي وزیرستانه ولاړ او د جنازې وروسته د نقیب الله مسید د پلار سره کراچۍ ته ولاړ. کله چې مسید ځغورنې غورځنګ د ستر لاریون نیولو لپاره تیاری پیل کړ، منظور احمد پشتین یې له کراچۍ راوغوښت او د لاریون رهبري یې ورکړه.

لاریونوال د ۲۰۱۸ م کال د مارچ په ۲۶مه نېټه له دیره اسمعیل خان څخه روان شول. همغه ورځ مې ځان تیار کړ، پوره ورځ مې انتظار وکړ، خو دا چې لاریون د لسو بجو پر ځای د ورځې په دوه نیمو بجو حرکت کړی و له دې امله د شپې په تیاره کې تر بنو ورسېدل او زما لیدنه په همغه ورځ د لاریون والو سره ونه شوه.

سبا چې د مارچ میاشتې ۲۷مه نېټه کېده، د خپل ملګري شاه بانور چمتو مسید سره یو ځای بنو ته ورسېدم او د لاریون والو سره یو ځای شوم. د بنو اوسېدونکو چې په کومه مینه د لاریون والو هرکلی وکړ او د دوی مېلمه پالنه یې وکړه ، زما سره یې د مننې او ستاینې الفاظ نشته.

د مارچ پر ۲۷مه نېټه مې چې کله د بنو ښار په میلاد پارک کې د مسید ژغورنې غورځنګ سره لیدنه تر سره شوه د خوښۍ سا مې واخیسته او دا مې د غورځنګوالوځوانانو سره لومړنۍ لیدنه وه . له دې وړاندې به مې د دوی فعالیتونه یوازې په ټولنیزو رسنیو څارل او د دوی ملاتړی وم.

کله چې له میلاد پارک څخه د بنو پریس کلب لوري ته وکوچېدو سلګونه د پوهنتونونو او کالجونو ځوانانو په بې ساري ولولو سره لاریون پیل کړ او د ځوانانو هغه احساسات مې تر اوسه د سترګو وړاندې تېرېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت د خلکو مینه لا ښه په ډاګه شوه چې د ډومېل په سیمه کې د فخراعظم وزیر تر مشرۍ لاندې سلګونه کسان د هرکلي له پاره ولاړ دي.

کله چې له میلاد پارک څخه تر پرېس کلب ورسېدو هلته زیات شمېر کسان د هرکلي لپاره ولاړ وو او دمطبوعاتو پر وړاندې یې خپل دریغ روښانه کړ او لاریون وال له دې ځایه مخ پر وړاندې له اجنډا سره سم روان و.

مسید ژغورنې غورځنګ چې کومه اجنډا جوړه وه هغه داسې وه.

لومړنۍ شپه بنو کې، دوهمه شپه کوهاټ او دریمه شپه د خیبرپښتونخوا سر ښار پېښاورکې. هلته په رسېدو سره به د شمالي ولایتونو له پاره نوی مهال وېش جوړېږي .

د اجنډا سره سم دوی باید نن له بنو وتلي وای او شپې ته تر کوهاټ رسېدلی وای. کله چې له بنو څخه ووتو د ورځې دوه بجې وې او په بنو ټاون کې چې کوم خلک هرکلي له پاره راغلي وو زیات شمېر یې بېرته تللي وو ځکه چې دوی ته مو لس بجې ښودلي وې خو هلته شته خلکو زمونږ د ملګرو ښه هر کلی وکړ او د چای بندوبست یې هم کړی وو. له دې ځایه د ماسپېښین د لمانځه له ادا کولو وروسته د خپل منزل لوري ته وخوځېدو او وړاندې د ډومېل په سیمه کې د ناظم فداء محمد تر مشرۍ لاندې په سلګونو کسانو تود هرکلی وکړ او زموږ سره یې په پیاده لاریون کې هم برخه واخیسته. له دې وروسته مونږ د کرک لوري ته وخوځېدو ، خو زه د ځینې لاملونو له امله له دوی پاتې شوم ولې اړیکه مې ورسره ساتله. د کرک ولسونوهم د لاریون والو تود هرکلی کړی وو او یاده شپه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې تر کوهاټ ورسوله. کوهاټ کې هم ډېر شمېر اورکزيو ولسونو د لاريون والو تود هرکلی وکړ او د شپې ډوډۍ او اوسېدو ځايونو انتظام يې هم کړی و.

دوی چې له کوهاټه ووتل زه هم په همغه ورځ وختي دوی پسې شاته روان شوم او په دره ادم خېل کې د دوهم ځل له پاره هغه وخت له دوی سره يو ځای شوم چې د ملي اسمبلۍ غړي قيصر جمال افريدي په مېلمه خونه کې د دوی د پاره د ډوډۍ بندوبست شوی و. د دره ادم خېلو په سلگونو ځوانانو په ادم خېل بازار کې زمونږ سره لاريون وکړ او د هغه ځای خلکو زمونږ ډېر تود هرکلی وکړ .

دريمه شپه لاريون والو بايد تر پېښور رسولي وای، ځکه نو د خپل هدف لوري ته رهي شول . پښاور ته تر داخلېدو وړاندې د قبايلي زده کوونکو اتحاديې د لاريونوالو ځوانانود کاروان لپاره په يوه هوټل کې د چای بندوبست کړی و او له دې وړاندې د پېښور په حلقوي سرک پروت ټول پلازې خوا کې په زرگونو خلک د لاريون هرکلي ته ولاړ وو. د ولاړو خلکو مينه د ستايلو وه، ښکل يې کړو، غېږې يې رانه تاو کړې او لنډه دا چې پرته له مور د مينې بله مينه مې په ژوند نه وه ليدلې. زرگونه نور خلک د لاريون سره په ياد مقام کې يو ځای شول او د حيات آباد دريمې برخې کې د جوړ شوي کېمپ لوري ته و خوځېدو.

له ډېر اوږده پياده مزل وروسته تر هغه کېمپ ورسېدو چې کوم زمونږ لپاره جوړ شوی وو، هلته مې چې د خلکو گڼه گوڼه وليده او د دوی مينه مې وليده داسې مې و انگېرله چې مونږ اصل مجاهدين يو د پښتنود

(c) ketabton.com: The Digital Library

اساسي حقوقو د تر لاسه کولو له پاره راوتي يو . ټول انتظامات شوي و او په منظم شکل د پروګرام پيل وشو. لويو لويو شخصيتونو ويناوې وکړې د پروګرام په پای ته رسېدو سره د لاريونوالو ځوانانو لپاره يوه هم فکره ملګري په باړه دروازه کې د ډوډۍ تابيا کړې وه.

سبا بيا د حيات اباد د دريمې برخې سيمې ته چېرته چې د راټولېدنې کېمپ جوړ شوی وو، ولاړو. پوره ورځ مو تېره کړه او د شپې په حيات اباد کې يو ملګري بيا هم د ډوډۍ بندوبست کړی وو ،الله پاک دې دوی ته لوی اجرونه ورکړي. د شپې د مشرانو سره مشورې وشوې د شپې ځکه چې پر سبايې له دې ځايه مخکې تلل وو. د جنورۍ ۳۰مه ورځ وه او اول د فبرورۍ باندې اسلام اباد ته رسېدل په کار وو . له دې امله د جنورۍ پر ۳۰مه نېټه سهار وختي د چارسدې اوسيدونکو ته د اسلام اباد اعتراضيه پرلت د بلنې په موخه روان شوو. چارسدې ته پر رسېدو مو د پرېس کلب مخې ته د خپل اعتراض غږ اوچت کړ. د چارسدې اوسيدونکو تود هرکلي زمونږ حوصلې نوره هم لوړې کړې.

دا مو په خيبر پښتونخوا کې وروستنۍ ورځ وه ، له چارسدې ځکه روان شوو تر څو هغه سيمې چې زموږ پيغام نه وو ورته رسيدلی هغوی ته خپل پيغام ورسوو، ځکه نو د مردان لوري ته روان شوو، مردان ته پر رسېدو د مردان ولايتي ناظم په ګډون ډېرو خلکو زمونږ هر کلی وکړ، او مردان ښار په يوه څلور لاري کې مو اعتراض وړاندې کړ چې په نتيجه کې د يوسفزۍ قبيلې د مشرانو جرګې زمونږ سره د ملاتړ اعلان وکړ.

له دې ځايه د صوابۍ ولسوالۍ په لوري وخوځېدو ځکه د يادې سيمې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلکو هم زمونږ انتظار ته سترګې غړولې، هلته پر رسېدو زمونږ د توقع خلاف ډېر شمېر خلک زمونږ هرکلي ته ولاړ وو او زمونږ پیغام یې په ښه شکل واورېده او زمونږ سره یې د یو ځای والي ژمنه وکړه اوس کیسه دلته ختم نه شوه وړاندې په صوابۍ شاه قلعه کې زمونږ له پاره د چای بندوبست شوی و هلته ولاړو چای مو وخوړ او د لاریون په بڼه د ولایتي ناظم په ګډون خلکو زمونږ سره برخه واخیسته او د صوابۍ په یوه څلور لاري کې یې زمونږ تود هر کلی وکړ. دوی زمونږ سره زمونږ غږ بدرګه کړ او د اسلام اباد په پرلت کې یې د ګډون ژمنه هم وکړه .

مونږ د خپلو ملګرو سره یو ځای د ماښام لمانځه د ادا کولو وروسته له صوابۍ څخه اسلام اباد د اسلام اباد پر لور وخوځیدو اسلام اباد کې زمونږ سره د لاریون یوه فعال غړي پروفیسر اخترخان وزیرچې مخکې د قاید اعظم پوهنتون محصل وه د هغه ملګرو زمونږ له پاره د ډوډۍ بندوبست کړی وو، کله چې د اسلام اباد قاید اعظم پوهنتون ته ورسېدو او هلته مو د پوهنتون ددمحصلینو سره لیدنه وشوه هغوی دومره مینه راکړه چې د نه هېرېدو ده . څنګ کې کې محصلینویوه کوټه تیاره کړې وه چې هغې ته یې د جونګړې نوم ورکړی وه ، مونږ ستړي شوي وو جونګړې ته لاړو ، کښېناستو او خبرې مو شروع کړې بل لورته ملګري د ډوډۍ په تیارولو بوخت وو د شپې یوه بجه د ډوډۍ خوړلو وروسته یوې لیلیې ته لاړو ډېر ستړي وو مګر د خوږو ملګرو سره د یو ځای والي وروسته مو ټوله شپه ویښه تېره کړه او یوازې د سهار دوې ګړۍ خوب مو وکړ ، کله چې راویښ شوو له ترنول زنګ راغی چې دلته ستاسو د هر کلي لپاره کېمپ جوړ شوی او ستاسو د راتلو له پاره خلک شیبې شماري. ځانونه مو تیار

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل لومړی مو د پریس کلب لیدنه وکړه او ورسته د ترنول لوري ته وخوځېدو هلته په رسېدو مو یو لوی جوړ شوی کېمپ ولیده خلکو شاندار هرکلی وکړ. کاروانونه کاروانونه خلک راتلل . د شپې د ترنول غرب لوري ته په یوه کلي کې زمونږ له پاره د ډوډۍ تیاری شوی وو مونږ هلته لاړو ډوډۍ مو وخوړه او هلته مو شپه تېره کړه.

چا چې زمونږ له پاره د ډوډۍ تیاری کړی وو ډېر خوږ انسان وو او زمونږ ملګرو ته یې ډېر عزت ورکړ مونږ به یې کله هم هېر نه کړو.

سباوختي له سباناري وروسته بېرته د ترنول کېمپ لوري ته راغلو هلته په رسېدو سره زرګونه خلک وو او زموږ یې ښه تود هرکلی وکړ، د ګلونو امېلونه یې غاړې ته راواچول هلته لږ شېبه کېناستو او ویناوې مو واورېدې او د لاریون په بڼه د اسلام اباد لوري ته روان شوو .

د زرګونو په تعداد د خلکو او موټرو یو اوږد کتار جوړ شوی وو ، مونږ د منظور احمد پشتین سره په یو موټر کې څلور کسان ناست وو، په ورو ورو کاروان مخکې تلو .هر کله چې اسلام اباد دخولي دروازې ته ورسېدو ، امنیتي ځواکونو په پلټنلو کې راباندې لږ وخت تېر کړ خو د مخکې تګ اجازه یې راکړه .

هلته په رسېدو مو د خلکو لویه راټولېدنه ولیده .

لومړنی ورځ پر ویناوو او خبرو تېره شوه دوهمه ورځ پر یوولس بجو بیا ځل پروګرام پیل شو ، ورځ تر بلې جوپې جوپې خلک د پرلت سره یو ځای کیدل ، پروګرام په منظم شکل مخ پر وړاندې روان وو، د فبرورۍ له ۴ مې نېټې وروسته د سیاسي ګوندونو د مشرانو راتلل پیل شول چې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاکستان تحریک انصاف ګوند مشر عمران خان، د جمعیت علمای اسلام ډلې مشر مولانا فضل الرحمان، د جماعت اسلامي ډلې مشر سراج الحق، د قومي وطن ګوند مشر افتاب شېرپاو، د عوامي نشنل ګوند مشراسفندیار ولي خان ، د پښتونخوا ملي عوامي ګوند مشرمحمودخان اڅکزی، همدا شان د عوامي مسلم لیګ مشر او د بشر حقوقو مشره عاصمه جهانګیر او نورو ویناوې وکړې ، د فاټا پارلمانیان او ژورنالستان ملګري وخت په وخت راتلل، د خپلو احساساتو څرګندونه به یې کوله .

د پښتون ژغورنې غورځنګ د پرلت والو ۵ غوښتنې وې چې د پاکستان د قوانینو سره په ټکر کې نه وې.

۱-د محکمې د پرېکړې پرته د نقیب الله مسید د وژنې ټولو مجرمینو ته د قانون سره سم سزا ورکول.

۲-د وژنو ټولو هغو پېښو ته چې عدالت په کې نه دی مراعات شوی ، ځانګړي قضایي کمیسون جوړېدل.

۳ -په وزیرستان کې د کومې بدې پېښې وروسته د ځایي خلکو نه ځورول او د ګرځبندیز خاتمه.

۴-د عملیاتو وروسته پاکې شوي سیمې چې هلته ولس ورغلی، IED او بارودي غارونه جوړ دي چې د چاودنو له امله یې په سلګونه کسانوته مرګ ژوبله اوښتي ، د هغې سیمې پاکول.

۵-ورک (غایب)کړل شوي خلک دې عدالت ته وړاندې شي، مجرمینو ته دې د قانون مطابق سزا ورکړل شي او بې ګناه کسان د خوشي کړل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په یادو پنځو قانوني غوښتنو باندې د پرلت پر شپږمه ورځ ۲۰۱۸م د فبرورۍ پر٦مه نېټه د پاکستان د لومړي وزیر سره لومړنۍ لیدنه وشوه ، چې لومړي وزیر پنځه واړه غوښتنې ومنلې او ژمنه یې وکړه چې یاد موضوعات به حل کیږي. د ۱۲ غړو څخه جوړه شوې کمېټه چې د لومړي وزیر سره یې لیدنه شوې وه ، د وزیر اعظم پر ژمنه راضي شول او له یادو ۱۲ غړو څخه یو کس منظور احمد پشتین وو چې نوموړي د کمېټې نورو ۱۱ غړو ته وویل چې زه د خپلو نورو ملګرو سره مشوره کووم، بیا به د پرلت د ختمولو اعلان کوو .

کله چې منظور احمد پشتین د خپلو ځوانانو ناسته راوبلله او د وزیراعظم له ناستې یې خبر کړل، او ویې ویل چې لومړي وزیر له ژمنې پرته په عمل کې څه نه دي کړي، ستاسو څه نظر دی؟ ټولو ملګرو او ځوانانو په څرګندو ټکو ځواب ورکړ، تر هغې تلونکي نه یو څو یې چې په لیکلي بڼه زمونږ سره تړون نه وي کړی. ځینې ملګرو خو زیاتوله چې که ته تلل غواړې ته ځه، مونږ له کوره د یوې خبرې د واضح کولو په اړه راوتلي یو چې یا مرګ او یا هم عدل.

منظور احمد پشتین د خپلو ملګرو سره هم نظره شو او باقي یوولس کسیزه کمېټه یې په یاده پرېکړه خبر کړل، چې ځوانان د لیکلي ژمنې پرته تلونکي نه دي. په دې سره مشرانو منظور احمد پشتین مخاطب کړ او ورته یې وویل چې دا کوم مسایل چې تر مسید قوم پورې محدود دي ددې پرېکړه به مونږ مسید مشران کووچې په دې سره مشرانو د فبرورۍ پر ۷مه د شپې پر یوه بجه د پرلت ختمولو اعلان وکړچې له امله یې ځینې خلک ولاړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو منظور احمد پشتین د سفرپه جریان کې مونږ ته ویلي وو چې که څوک پر مخ څپېړه هم درکړي هغوی ته غبرگون مه ښیئ ، ځکه زمونږ موخه تشدد نه بلکې عدم تشدد دی. د خپلو حقه حقوقو د غوښتلو له پاره راغلي یو ، چې له دې وروسته د مشرانو سره راغلي خلک ولاړل الله پاک دې ددوی عمرونه اوږده کړي. زمونږ موخه یووالی وو بلکې د چا زړه ازارول نه.

د منظور احمد پشتین سره پاتې شوو ، پر سبا چې کله زمونږ ملگري له خوبه راویښ شول ویې لیدل چې کنټینر هم نشته ، دریغ او د غږ سستم یې هم له ځان سره وړی دی. څرنگه چې منظور احمد پشتین یو د نرم طبعیت درلودونکی ځوان دی هغه موږ ته د صبر کولو هدایت وکړ او زیاته یې کړه چې موږ د ویناوو له پاره نه یو راغلي ځکه نو دریغ ته اړتیا نه لیدل کیږي . مونږ دلته ناست یو او د خپل پیغام رسولو په موخه راغلي یو، پر ځمکه کېنو د غږیزو، چاپي، ټولیزو ...رسنیو له لارې خپل غږ اوچتوو.

په لومړۍ ورځ چې دفبرورۍ ۷مه نېټه وه موږ یو لړ ستونزې لرلې ځکه چې زموږ سره کوم لوازم وو ټول یې یوړل. خو مونږ پر امید وو خپلې هڅې مو پیل کړې، کوچنی غوندې سټېج مو جوړ کړ، څو خیمې مو ودرولې ، او دوباره مو پرلت منظم کړ، پروگرام مو یو ځل بیا پیل کړ، په دې ورځ دوه درې ډلې خلک راغلل او زمونږ سره یو ځای شول ، مونږ له سره هیله من شوو په دې شپه پروگرام ختم شو، د معمول سره سم مو پروگرام د شپې په ۱۲ یا هم یوه بجه پای ته رسېده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

سبا د پرلت اتمه ورځ وه ، مونږ دريځ او د غږ سېستمونه ښه کړل ، پر دې ګهيځ د پښتون ژغورنې غورځنګ د پښتون قومي جرګې ۱۲ کسيزې کمېټې د ISPR سره ليدنه وشوه او په خبرو کې پر مختګ وشو او د ژمنې سره سره يې د پوځ د مشر سره د ليدنې کتنې په اړه خبرې وشوې.

په دې ورځ د خلکو يو ځای والی دوه چنده شو ، جوپې جوپې خلک د پرلت سره يو ځای کېدل. په دې شپه پروګرام په ښه شان پای ته ورسېده.

د پرلت په نهمه ورځ کله چې پروګرام پيل شو ، درې لوی لوی کاروانونه راغلل او پرلت يې لا غښتلی کړ .

په ياده ورځ زه د ځينې لاملونو پر وجه خپل کور ته راغلم خو پرله پسې د ملګرو سره په اړيکه کې وم. وخت په وخت مې د پرلت نوي معلومات اخيستل، د شپې پر ۱۲ بجو د معمول سره سم پرلت ختم او د ارام له پاره رحصت شول.

ګهيځ بيا ځوانانو د پرلت د پيل کولو تياريانې کولې له بله اړخه د د وزير اعظم مشاور اميرمقام د منظور احمد پشتين او د پښتون جرګې سره اړيکې نيولې ، چې زمونږ سره د ليدنې وخت پيدا کړی چې په دې سره د پښتون ژغورنې جرګې غړو د منظور احمد پشتين په لارښوونه د امير مقام سره ليدنه تر سره کړه، حکومت په ليکلي بڼه تړون ته راضي شو ، چې په دې سره منظور احمد پشتين د يوې مياشتې له پاره پرلت و ځنډاوه او په واضحو الفاظو سره يې وويل چې که د مياشتې د ننه په يادو غوښتنو عمل ونه شو بل ځل به پرلت کې سلګونه زره کسان برخه اخلي ، او که

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرکار زمونږ روا غوښتنې ونه منلې بیا به زمونږ د ځوانانو او بلوچ ځوانانو تر منځ فرق نه وي او که داسې وشول نو ذمه واري به یې د ریاست پر غاړه وي ، په دې سره د پرلت ګډونوالو د دعایې په ویلو پرلت پای ته ورساوه او تر یوې میاشتې یې و ځنډاوه.

په پښتون لانګ مارچ کې له ډیره اسمعیل خان څخه لاندې کسان شامل وو.

۱ -منظور احمد پشتین

۲ -منظور ماسید

۳ -الله نور ننګیالی وزیر

۴ -پروفیسر اخترخان وزیر

۵ -بلال مسید

٦ -عبدالوحید مسید

۷ -عتیق عالم وزیر

۸ -شوکت عزیز شوکت وزیر

۹ -احمد انقلابي پشتین

۱۰ -خذیف افغان وزیر

۱۱ -حاجي احمد مسید

۱۲ -شاه باز استرانی

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳ -زين مسيد

۱۴ -امين شاه

۱۵ -رضوان مسيد

۱٦ -چمتو وزير

۱۷ -عابد مسيد

۱۸ -قدرت قبائيلي مسيد

۱۹ -رحمت الله مسيد

۲۰ -کليم الله مسيد

۲۱-امير حمزه مسيد

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتون ژغورنه، داعيې او سياستونه

نجيب "منلی"

که څه هم مشهوره خبره ده چې په سياست کې تل ريښتيا نه ويل کيږي، خو ډېری وخت ژوولي خبرې، نا مشخصې ويناوې هم ډېرې گټورې نه وي او له ښکاره وضاحتونو پرته، هم له سياستمدارانو او هم يې له پيروانو، لار ورکيږي.

د افغانستان د استقلال تر اعلان را په دې خوا د ډيورنډ اخوا سيمې په اړه نه د هغې سيمې مخکښو سياستوالو ، نه د افغانستان حکومت او نه د کرښې دواړوو خواوو ته فعالو سياسي گوندونو او خوزښتونو جوت دريځ نيولی دی.

په افغانستان کې کله کله سياستوال دعوه کوي چې له آمو تر اټکه افغانستان دی خو د جغرافيې او د جغرافيې د اوسېدونکو ترمنځ د ابهام داسې کرښې ساتل کيږي چې بيا هم دعوه يو څه او د دعوې د اثبات او تحقق له پاره سياستونه بل څه وي.

په دې ليکنه کې هڅه کيږي چې پرته له احساساتو د بېلابېلو داعيو او سياستونو يوه لنډه خو واضحه نقشه وړاندې شي او بيا پر ممکنو سياسي اقداماتو خبرې وشي. زما ادعا دا نه ده چې هر هغه څه چې په دې ليکنه کې راځي د ټولو اړخونو د دريځ دقيق انځور دی بلکې هيله مې دا ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې زما د لیکنې د ارزولو، نقد، ردولو، او اصلاح کولو له لارې د دې سیمې د متصور برخلیک په اړه یو نسبتاً واضح تصور رامنځ ته شي.

۱ – داعیې

۱,۱ – له آمو تر اټکه لوی افغانستان

د لوی افغانستان داعیه هغه څه دي چې دواړو خواوو ته ډېر ملتپال وګړي ورسره، په یو ډول نه یو ډول، علاقه لري. دغه علاقه، پرته له یو څو شعارونو (له آمو تر اټکه یو افغانستان!، لر او بر یو افغان! د ډیورنډ نامنلې کرښه...) په بل ډول نه ده اظهار شوې او پر سیاسي عمق او ټولنیزو ابعادو یې ډېرې لږې خبرې کېږي.

د افغانستان په اصطلاح روشنفکره کړیو کې یو شمېر کسان د «کابل محوره» سیاستونو په چوکاټ کې د افغانستان د اوسنۍ جغرافیې استوګن سیاسي-ټولنیز نظام ته د «مشر ورور» مقام ورکوي او له کرښې اخوا وګړو څخه پرته له قید او شرطه د «مشر ورور» د قیادت او سیادت منلو غوښتنه کوي. خو د دې غوښتنې په مقابل کې بیا د فرضي «کشر ورور» د غوښتنو، اړتیاوو، وجایبو او حقونو په اړه واضح تصویر نه شي وړاندې کولای.

تر کومه ځایه چې زه مالومات لرم په افغانستان کې هېڅ دولتي مقام، سیاسي ګوند یا مخکښ سیاسي شخصیت تر اوسه «له آمو تر اټکه لوی افغانستان» د نظام جوړونې، د ملت د حقونو او وجیبو، د سیاسي-اقتصادي-ټولنیز چوکاټ په اړه داسې څه نه دي ویلي چې عملاً د پلي کولو وړ وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ګوتو په شمار ځيني سياسي او مدني فعالان ادعا کوي چې د «لوی افغانستان» د داعيې د تحقق له پاره حتی حاضر دي چې له پاکستان سره په نظامی عملياتو کې هم ښکېل شي خو تر اوسه داسې کوم منسجم او مستند سياسي وړانديز نه دی شوی چې دا نظامي عمليات پر کوم بنسټ، په کومو امکاناتو او د کومو حقوقي مفاهيمو او تګلارو له مخې کېدلای شي.

د افغانستان حکومت، که څه هم په ځينو اعلاميو کې د ډيورنډ کرښه «فرضي» بولي، تر دې دمه نه دی بريالی شوی چې له فرضي کرښې اخوا سيمو سياسي-قانوني دريځ تعريف کړي يا کم له کمه يې يو عمومي تصور وړاندې کړای شي. حتی په دولتي ادبياتو او سياسي ژبه کې هم دا وضاحت نه شته. د ډيورنډ کرښه فرضي بولو خو بيا هم ادعا کوو چې مخالفين پر افغانستان «د پاکستان له خاورې» تعرض کوي، «سرحد» نه منو خو د «بارډر منجمنټ» په اړه موافقې لاسليکولای شو.

»له آمو تر اټکه لوی افغانستان» داعيه د مشخص سياسي-حقوقي ملي او نړيوال دريځ د نه شتون په شرايطو کې تر اوسه لا يوه شعاري غوښتنه بللای شو چې پر بنسټ يې کومه ريښتنې، عملي پاليسي نه شي جوړېدلای.

۱،۲ – خپلواک پښتونستان

کله چې برتانيا د هند د وېش پر مهال پښتنو ته يوازې د هند او پاکستان تر منځ انتخاب ورکړ نو د ۱۹۴۷ کال د جون په مياشت کې پښتنو په بنو کې يوه لويه جرګه وکړه، د برتانيې له خوا طرح شوی ريفرينډم يې رد کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او پر ځای یې د خپلواک پښتونستان غوښتنه وکړه .

د بنو په جرگه کې د پښتونستان له پاره نوم او بیرغ جوړ شول خو د پښتونستان د سیاسي او حقوقي ایجاد له پاره عملي گام پورته نه شو .

د خپلواک پښتونستان طرح هم له هماغه پیله همداسې گونگه ده. که چېرې د پښتونستان په نامه یو خپلواک دولت جوړېږي نو حدود به یې کوم وي؟ سیاسي، قومي او جغرافیایي محتوا به یې څه وي؟

دا دولت خو به ظاهراً له موجود افغانستان څخه بېل سیاسي واحد وي. له افغانستان سره اړیکې به پر کوم بنسټ وي او د مصنوعي کرښو په واسطه د یو لوی قوم د وېشل کېدلو ستونزه به څنگه حل کوي؟

د «خپلواک پښتونستان» د طرحې گونگوالي لا تر اوسه د اړوندو سیمو سیاستوال پر دې نه دي قادر کړي چې دا داعیه په واضح ډول تعریف کړي.

په افغانستان کې هم نه شاهي دولت او نه سیاسي گوندونو د خپلواک پښتونستان کوم مشخص تعریف وړاندې کړای شو. حتی د صوبه سرحد او قبایلي سیمو تر منځ د «ازاد پښتونستان» او «محکوم پښتونستان» شعاري نومونه کارېدل خو چا دا جرأت و نه کړ چې په ښکاره ډول ووایي چې د ایف سي آر تر چتر لاندې د پښتونستان ازادي څنگه تعمیلېږي؟ په افغانستان کې تر ۱۹۹۲کال پورې د پښتونستان ورځ (د سنبلې نهمه، د اگست یودېرشمه) لمانځل کېده خو رسماً «د پښتنو او بلوڅو د پیوستون ورځ» تر عنوان لاندې.

د دې طرحې پر اساس د احتمالي مستقل دولت په چوکاټ کې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلوچستان له پاره حتی ضمني تجویز هم نه و.

۱,۳ – په پاکستان کې پښتونستان

د برتانوي هند له وېش وروسته چې پاچاخان او ملګرو يې د پاکستان تر چتر لاندې د پښتونستان موضوع مطرح کړه نو غوښتنه يې په يوه واحده صوبه کې د ټولو پښتنو يو ځای کول او دې صوبې ته د پښتونستان نوم ورکول وو.

عنعنوي ملتپال ګوندونه د پاکستان د آيين (اساسي قانون) په چوکاټ کې د پاکستان په سياسي مبارزو کې خپل نقش لوبوي. دغو ګوندونو که په پاکستان کې د پښتونستان د صوبې غوښتنه هم کړې ده دا يې په څرګند ډول نه دي مشخص کړي چې د دې صوبې حدود به کوم وي او کومې سيمې به په کې شاملې وي.

تر پاچاخان وروسته نورو پښتنو سياستوالو او سياسي ګوندونو هم همدغه لار خپله کړې ده او په کامل وضاحت يې خپل دريځ نه دی څرګند کړی.

له خيبر پښتونخوا سره د فاټا د انضمام ملاتړ هم ضاهراً د همدغې داعيې د تحقق په لار کې يو قدم بلل کېدلای شي.

۱,۴ – د پاکستان ځمکنۍ بشپړتيا

د پاکستان حکومت، نړۍ واله ټولنه او د پاکستان په سياسي جغرافيه کې يو شمېر مېشت پښتانه د ډيورنډ کرښه د يو نړۍوال منل شوي سرحد په توګه پېژني.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په افغانستان کې د يو ځانګړي سياسي لوري پلويان (چې شمېر يې د تاريخ په هېڅ پړاو کې د سلګونو له حده نه دی پورته شوی) ډيورنډ د رسمي پولې په حيث پېژني او ادعا کوي چې د ډيورنډ رسميت به د موجود افغانستان ګټې خوندي کړي. د دې کسانو ستره انديښنه دا ده چې که افغانستان بېرته يو کېږي نو د دوی د نسبي قومي اقليت ونډه لا هم پسې کوچنۍ کېږي. همداراز د لسګونو په حدودو کې پښتانه هم د ډيورنډ د رسمي کېدلو پلوي کوي. د دوي توجيه دا ده چې تر سلو کالو زيات سياسي بېلښت اوس د کرښې دواړه خوا ولسونه سره د پردي والي تر کچې لېرې کړي دي.

د افغانستان حکومت که څه هم د ډيورنډ کرښه «فرضي» بولي خو د پاکستان له جوړېدو را په دې خوا يې عملاً پر اړوندو سيمو د پاکستان «دی فکتو (De facto) «حاکميت منلی دی. په قبايلي پښتونخوا کې د ډاکټر نجيب د حکومت تر سقوط پورې افغانستان له يو شمېر سيمه ييزو مشرانو سره اړيکې ساتلې او د کرښې اخوا پښتنو ته يې په سمبوليک ډول ځيني حقونه منلي وو (د محدود شمېر ځوانانو له پاره په افغاني تعليمي بنسټونو کې د زده کړې حق او يو کم شمېر قبايلي پښتنو ته په افغانستان کې د «قبايلو کارت» په استناد له يو لړ محدوديتونو سره د اوسېدلو حق) خو نه يې په نړۍوالو فورومونو کې د هغې سيمې د خلکو د حقونو په دفاع کې تر يو شعاري «په اصولو کې ملاتړ» تر حده پورته کوم اقدام دی کړی دی او نه يې دلته د خپلو «بېلو شوو وطنوالو» له پاره کوم قانوني چوکاټ را منځ ته کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱,۵ – د پښتونستان پر سر د معاوضې معامله

د افغانستان د اوسنۍ جغرافيې يو شمېر اوسېدونکي د کرښې پر اخوا سيمو د افغانستان د مالکيت ادعا سمه بولي خو وړانديز کوي چې د ډيورنډ د کرښې پر منلو دې له پاکستان سره معامله وشي، کرښه دې په رسميت وپېژندل شي او په بدل کې دې پاکستان افغانستان ته د يو ترانزيتي دهلېز په کچه يوه ټوټه ځمکه ورکړي چې افغانستان له سمندر سره ونښلول شي. د دې طرحې پلويان د يو ډول «وهمي سياسي خيال» ښکار شوي دي. دوی داسې انګېري چې ګواکې پاکستان به افغانستان ته د ډيورنډ د منلو په مقابل کې امتياز ورکولو ته غاړه کښېږدي او غواړي چې له دغه خيالي امتياز څخه ګټه واخلي. خو پر دې نه پوهېږي چې پاکستان به د کوم مجبوريت پر اساس د دوي دغه سخاوتمندانه وړانديز ته حتی د يو ممکن وړانديز په سترګه هم وګوري.

۲ – د داعيو ارزونه

عملاً د ډيورنډ د کرښې سوېلي خوا ته پراته ولسونه د پاکستان د حکومت تر مستقيم واک لاندې ژوند کوي او د ټولنيز ژوند د عادي اړتياوو د پوره کولو له پاره (د هويت تثبيت ، ټولنيز اړيکي، تعليم، روغتيا، د تګ راتګ اسانتياوې، له نړۍ سره اړيکې، ...) يوازې او يوازې د پاکستان د دولتي چوکاټ دننه مراجعو ته مخ اړولای شي.

د افغانستان حکومت په تېرو دريو لسيزو کې حتی هغه سمبوليک وجايب چې د قبايلو له پاره يې پر خپله غاړه اخيستي وو په مناسبه توګه نه دي عملي کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې شرايطو کې د پښتنو تر منځ د بېلتون د کرښو د راښکلو او ژورولو په پار د پاکستان نظامي-استخباراتي دستگاه په پوره ځواک کار کوي او په افغانستان کې هم بهرني استخباراتي سازمانونه د بېلتون غبر په پوره ځواک بدرگه کوي. د کرښې دواړو خواوو ته ځوان، احساساتي افکار په اسانه د دغو تبليغاتو ښکار کېږي.

پورتنۍ پينځه طرحې او د پښتنو د برخليک ټاکلو له پاره چې نورې کومې طرحې وړاندې شوې دی، يوه هم کافي وضاحت نه لري او د سيمې او خلکو له پاره کومه عملي تگلاره نه په گوته کوي. د دغو طرحو پر بنسټ جوړ سياستونه په هر ډگر کې له ناکامۍ سره مخ دي.

د قبايلي سيمو ناجوت حقوقي حالت د دې باعث شو (او لا کېږي) چې له هر حقوقي چوکاټ بهر د دې سيمې له وگړو سره د زور زياتي او تاوترخوالي سياستونه پلي شي.

۳ – پښتون ژغورنه، د يوې نوې سياسي طرحې پيلامه

د پښتون ژغورنې غورځنگ په خپل ډېر لنډ، خو مياشتيني تاريخ کې د سياسي پوخوالي داسې بېلگې د نړې مخې ته کښېښودې چې، په زغرده ويلای شو، د نړۍ د حق غوښتونکو نهضتونو او خوزښتنو په تاريخ کې يې سارى نه دى ليدل شوى او د نړۍ د حق غوښتونکو مبارزو له پاره لارښود مثال دى. دا جالبه خبره ده چې د شلمې پېړۍ حق غوښتونکي بريالي نهضتونه (لکه په امريکا کې د لوترکينگ په مشرۍ د تورپوستو اقليتونو مبارزه يا د نلسن ماندېلا په مشرۍ د جنوبي افريقا د تورانو مبارزه) د عدم تشدد پر سياسي ماډل د بريا تر حده پر مخ ولاړل او د يويشتمې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پېړۍ لومړۍ هغه غورځنګ چې د بریا تمه یې کېدای شي د پاچا خان پر ټاټوبي د پاچا خان پر پله قدم پورته کوي.

د پښتون ژغورنې غورځنګ ځوان مشرتابه په ښکاره له خپل تاریخه درس اخیستی دی او ورو ورو له پخوانیو ناکامو سیاستونو څخه فاصله اخلي خو د دې غورځنګ یو شمېر احساساتي مشران او کشران لاهم د معقولو سیاستونو د منلو پر ځای د احساساتي څرګندونو ښکار کېږي.

زما په باور د پښتون ژغورنې غورځنګ د بریالیتوب له پاره لازمه ده چې لر او بر افغانان سره په ګډه کار وکړي او خپله مبارزه پر لاندې څو اصلونو باندې بنا کړي:

۳,۱ - عدم تشدد

د عدم تشدد نظریه باید په هر حال کې، په هر بیه چې وي، د دې نهضت تهدابي نظریه پاتې شي. د یویشتمې پېړۍ د دلومړیو دوو لسیزو تاریخ د نړۍ په سطح دا ثابته کړه چې هېڅ داعیه، که هرڅومره مشروع هم وي او هرڅومره د تشدد ځواک هم ولري، د تشدد له لارې نه شي بریالۍ کېدای. په افغانستان کې د تېرو شلو کلونو جګړه د دې حقیقت ښه بېلګه ده. تر شل زرو تنو کم افراطیان په دې و توانېدل چې د نړۍ تر ټولو ستر قوت چې تر څنګه یې د لومړۍ درجې په لسګونو نور نظامي ځواکونه هم ولاړ وو، و ننګوي او لا لګیا دي ننګوي یې. شاوخوا پنځوس هېوادونه چې هر کال په سلګونو بلیونو ډالر د تشدد پر وسایلو لګوي، په شلو کالو کې د دې جوګه نه شول چې د زور د اعمال له لارې پر یو څو خورو ورو ډلو برلاسي شي. همدا راز، که د جګړې صحنه له دې بل

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوري و ارزوو، سره له دې چې په سلگونو زره انسانان ووژل شول خو افراطي، متشددو ډلو د نړۍ په هېڅ گوټ کې، د یادولو وړ خو څه چې، د محاسبې وړ بریا هم نه ده تر لاسه کړې.

برعکس، د پښتون ژغورنې غورځنگ په څو میاشتو کې په دې بریالی شو چې د نېږدې دوه سوه ملیونو وگړو پر ژوند او راتلونکې مستقیم اثر وښندي.

د پښتون ژغورنې غورځنگ د ځواک دغه مهم عنصر د پاکستان د حکومت له سترگو هم پټ نه دی پاتې شوی او په هره ممکنه وسیله زیار باسي چې دا غورځنگ د تشدد خوا ته و هڅوي.

تشدد ته مخ کول به د پښتون ژغورنې د غورځنگ تلپاتې ناکامي وي.

۳,۲ - پارلماني سیاستونه

د پاکستان تر واک لاندې سیمو کې مېشت پښتانه نېغ په نېغه د پاکستان د حکومت له سیاسي او اقتصادي پرېکړو څخه متاثر کېږي. دا سیاستونه په فدرالي او ایالتي پارلمانونو کې طرح کېږي او تصویب کېږي. دا به د نه منلو خبره وي چې پښتانه دې د خپل ورځني ژوند په چارو کې له تصمیم نیوونکو مراجعو څخه غایب وي نو ځکه خو لازمه ده چې پښتانه په خپل ټول ځواک سره د پاکستان په انتخاباتي مبارزو کې ونډه واخلي، د انتخاباتو د گټلو او پر پرېکړو د اغیز ښندلو هڅه وکړي.

د پاکستان په سیاسي گوندونو کې څو گوندونه داسې دي چې د پښتون ژغورنې غورځنگ خواخوږي دي او د غورځنگ له خواخوږۍ برخمن دي، په کار ده چې په هر ځای کې چې ممکنه وي، د دې گوندونو ملاتړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وشي.

د پښتون ژغورنې غورځنګ مشرتابه دا پرېکړه ډېره پر ځای ده چې دا غورځنګ د ټولو پښتنو د ارادې ځرګندوونکی غورځنګ دی او په همدې علت په کار نه ده چې مستقیماً په پارلماني مبارزو کې ښکېل شي. ځو په مقابل کې، د پښتون ژغورنې غورځنګ هر غړی حق لري (او په ځینو ځایونو کې شاید دا یوه وجیبه هم وبلل شي) چې یا د یو سیاسي ګوند د استازي په توګه او یا په خپل شخصي هویت په انتخاباتو کې ونډه واخلي، اسمبلیو ته ورننوځي او له هغه ځایه د خپلو خلکو د حق غوښتنې غږ پورته کړي.

په افغانستان کې هم باید د پښتون ژغورنې غورځنګ ملاتړي ګوندونه، ډلې او افراد، د «لر او بر یو افغان» د شعار د تحقق له پاره پر حکومت او پارلمان فشار راوړي چې د یو روښانه، معقول او واقعبین سیاست په چوکاټ کې د هیواد په سیاست جوړولو کې د کوزو پښتنو ګټې په نظر کې ونیسي او د ګډ کور په سیاستونو کې د هغوی ونډه تامین کړي.

۳,۳ - د مدني او بشري حقونو غوښتل او اخیستل

د پښتون ژغورنې غورځنګ ته په کار ده چې د خپلې مبارزې د بنسټ ټکی په هر قدم کې په پام کې ونیسي. دا غورځنګ له پښتنو سره د ظلم او زیاتي پر وړاندې د عدالت غوښتنې غږ دی.

ناقانونه نیونې، بې رحمه وژنې، د کلیو او کورونو بمبارۍ، دهشتګردي، نظامي خپلسرۍ او دې ته ورته کړنې له پښتنو سره او په عموم کې د پاکستان د اوسنۍ جغرافیې له شمالي سیمو سره د ظلم او زیاتي یوازینۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

نخښې نه دي. په پاکستان کې د بشري پرمختیا شاخص (Human Development Index) که له نېړدې وکتل شي نو په ښکاره مالومېږي چې د بشري تمدن له کاروانه وروسته ساتل کېدل هغه ستر ظلم دی چې د پاکستان حکومت له پښتنو او بلوڅو سره کړی دی چې په هېڅ ډول د منلو او بخښلو نه دی.

پښتانه او بلوڅان او په خاص ډول د قبایلي سیمو پښتانه تعلیم او روغتیایي اسانتیاوو ته د لاسرسي په برخه کې د نړۍ تر ټولو وروسته پاتې سیمو کې شمېرل کېدای شي (د ملګرو ملتونو د پراختیایي پروګرام د ارقامو له مخې نایجریا او مرکزي افریقا هغه دوه هېوادونه دي چې د بشري پرمختیا شاخص یې د ۰,۳۵۰ شاوخوا دی او د نړۍ تر ټولو «نا پرمختللي» هېوادونه دي خو د پښتنو قبایلي سیمې بیا تر هغو هم ډېرې وروسته پاتې دي (۰,۲۷۵).

د تعلیم په برخه کې، د جنوبي وزیرستان په سلو کې یوازې څلور ښځې لیکل او لوستل کولای شي. که د پیر روښان د مبارزې تاریخ ته وګورو چې ښځو په کې د دیني تعلیم تر څنګ د خیرالبیان د لوستلو حلقې درلودې، په زغرده ویلای شو چې په وزیرستان کې د تعلیم وضعیت د پینځه سوه کاله پخوا په نسبت که بتر شوی نه وي، ښه شوی هم نه دی. تعلیم او صحت ته لاسرسی هغه دوه غوښتنې دي چې د پښتون ژغورنې غورځنګ یې باید د خپلې مبارزې د سر په ټکو کې حساب کړي.

کله چې د حقونو بحث مطرح کېږي نو د سیاسي او مدني حقونو تر څنګ د اقتصادي حقونو بحث هم مطرح دی. د پشتون ژغورنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

غورځنګ نه شي کولای چې خپله تاریخ جوړوونکې مبارزه یوازې سیاسي حقونو ته محدوده کړي .

د پښتون ژغورنې غورځنګ باید په خپلو اهدافو کې د پښتنو د بشري او مدني حقونو تر څنګ د پښتنو د اقتصادي حقونو بحث ته په لومړیتوب قایل شي. دا بحث یوازې پر دې شعار نه شو محدودولای چې پښتانه باید پر خپله خاوره د شته اقتصادي سرچینو واک ولري. تر دې ور اخوا، په سلو کالو کې د قبایلي سیمو ضایع شوي حقونه هم جبرانېدل غواړي.

د کرښې دې خواته ولسونه او د افغانستان حکومت هم د پښتني قبایلو د بشري پرمختیا په برخه کې د پام وړ مسوولیتونه لري. د پښتون ژغورنې غورځنګ برني ملاتړي باید د کرښې په اوږدو کې د بشري پرمختیا او اقتصادي وضعیت د ښه کېدو له پاره د افغانستان حکومت دې ته اړ کړي چې لازم سیاستونه خپل کړي. د افغانستان پارلمان هم په دې برخه کې یولړ مسوولیتونه لري او د روانو ټاکنو په بهیر کې باید کرښې ته د څېرمه ولسونو استازي دې موضوع ته پوره ژمنتیا ولري. د پښتون ژغورنې غورځنګ برني ملاتړي باید په روان پارلماني کامپاین کې دا ټکی له کاندیدانو څخه د خپل ملاتړ له پاره د یو اساسي شرط په توګه وړاندې کړي.

۳,۴ - رسنیز سیاستونه

په نولسمه پېړۍ کې د اروپا روڼ اندو د افغانستان د قبایلو په اړه دومره مالومات درلودل چې کارل مارکس هم په خپلو لیکنو کې پر دې سیمه بحث کړی دی. له بده مرغه، سره له دې چې په وروستیو څلورو لسیزو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې دا سیمه د نړۍ د برخلیک ټاکونکې جنګ تود میدان پاتې شوی خو لا تراوسه د نړۍ عامه افکار د دې سیمې په اړه هغه لومړني مالومات هم نه لري. په دې برخه کې لومړی مسوولیت هغو دولتي کړیو ته راجع دی چې د بېلابېلو اغراضو له پاره یې دا سیمه او د دې سیمې حالات له عامه انظارو پټ ساتلي دي خو یوه بله برخه مسوولیت په همدې سیمه کې د مېشتو هغو روشنفکرانو پر غاړه دی چې د حاکم تعلیمي-فرهنګي ناورین سره سره یې د زده کړو مجال موندلی دی.

د پښتون ژغورنې غورځنګ باید له نړیوالو رسنیو سره د اړیکو جوړولو چاره ډېره جدي ونیسي او ورته کار ووايي.

۳٫۵ - نړۍوال سیاسي بنسټونه او فورومونه

د پښتون ژغورنې غورځنګ هغه وخت کولای شي د نسبي بریا تمه ولري چې په نړۍواله کچه خپلې داعیې مطرح کړای شي. د ملګرو ملتونو د سازمان بېلابېلې ایجنسیانې باید د دې سیمې او د دې خلکو حالاتو ته متوجه شي. دا کار هله شونی دی چې د پښتون ژغورنې غورځنګ په بېلابېلو برخو کې (له بشري حقونو نیولې تر تعلیم، روغتیا، چاپېریال ساتنې، بې ځایه شوو او کډوالو، او دې ته ورته په لسګونو نورو) د خپلو خلکو ستونزې د نړۍوالو سیاسي بنسټونو (ملګرو ملتونو، اروپايي اتحادیې، نورو نړۍوالو سازمانونو، مدني فعالانو او نورو) پر وړاندې مطرح کړي.

۳٫٦ - کرښې او سرحدونه

ډېری احساساتي ځوانان (چې اکثریت یې د افغانستان له اوسنۍ جغرافیې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره تړاو لري او یو شمېر یې له کرښې اخوا بېلابېلو سیاسي جریانونو سره تړلي دي) د افغانیت او پاکستانیت بې مانا بحثونو ته لمن وهي او یا پر کرښو او سرحدونو د معاملو خبرې کوي. دا مسایل اوس او په نېږدې راتلونکې کې د پښتون ژغورنې غورځنګ په سیاسي اجنډا کې ځای نه لري. تر ډیورنډ ډېر پخوا، کله چې احمدشاهي امپراتوري د بې کفایته او خودغرضه مشرانو د خپلمنځي اختلافاتو قرباني شوه، د پښتنو پر سیمه کرښې ایستل شوې دي. تر هغه د مخه چې د پښتنو ټاټوبی د دوو سترو امپراتوریو (د ایران صفویانو او د هند مغولانو) تر منځ وېشل شوی و دې ته ورته کرښې موجودې وې. دې کرښو نه پخوا سره پښتانه بېل کړي دي او نه یې نن سره بېلوي. د خوشال دا خبره یو نه بدلېدونکی واقعیت دی، پخوا هم د تطبیق وړ و او نن هم دی چې «درست پښتون له کندهاره تر اټکه، سره یو د ننګ په کار». پاتې شوه د دولتونو او په دولتونو کې د ایالتونو تر منځ د کرښو خبره، هغه زموږ د نن ورځې د مبارزو موضوع نه شي کېدای.

د پښتنو خپله سیاسي جغرافیه هغه وخت د نوو نړۍوالو بشري حقونو پر بنسټ تعریفېدلای شي چې د دې سیمې مېشت ولسونه، چې په هر قوم او ټبر پورې تړلي وي، وکړای شي په خپلواک ډول، د خپلې ریښتینې پرېکړې پر بنسټ، د نړۍ په جغرافیه کې خپل ځای ځایګوټی و ټاکي. نن (د پښتون ژغورنې غورځنګ په شمول) هېڅ داسې سیاسي خوزښت، دولتي جوړښت یا د ملي ارادې د اظهار امکان نه شته چې د پښتنو د برخلیک په اړه وروستۍ وینا وکړي.

- د افغانستان حکومت او پارلمان، که څه هم په یو تعبیر د ولسونو د رایو

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر بنسټ ټاکل شوی خو، د جنګ په شرایطو کې، د بې شمېره درغلیو په شتون کې، د لسګونو بهرنیو استخباراتي سازمانونو په حضور کې هېڅکله هم دا ادعا نه شي کولای چې د دې سیمې د وګړو ریښتیني استازولي کوي. په دې شرایطو کې نه د افغانستان حکومت، نه د افغانستان پارلمان او حتی نه د موجود افغاني جغرافیې دننه ریفرېنډم نه شي کولای د ډیورنډ کرښې په اړه هغه ابتدایي خبره هم وکړي، څه پاتې شو دې ته چې په دې اړه فیصله وکړي. بیا که کوم لېونی پیدا شي او داسې فیصله وهم کړي، د ډیورنډ تر لومړي سند زیات قانوني ارزښت به و نه لري او په هېڅ ډول د ولسونو له پاره الزامي بڼه نه شي غوره کولای.

- د پاکستان حکومت او پارلمان، که دا وهم منو چې د هغې جغرافیې د ولسونو د رایو پر بنسټ جوړېږي، په هېڅ صورت د پښتنو او بلوڅو استازي نه شي بلل کېدای او هر تصمیم چې نیسي، هره پرېکړه چې کوي، د پاکستان د قوانینو په چوکاټ کې به یې د حکومتولۍ د ضرورتونو پر بنسټ کوي خو دا پرېکړه به هېڅکله د دې سیمې د ولسونو پرېکړه نه وي او ولسونو ته هېڅ ډول الزامي بڼه نه شي غوره کولای.

- په افغانستان او پاکستان کې سیاسي احزاب او ټولنیز خوزښتونه یوازې د خپلو غړو او کارکوونکو استازولي کوي. د دولتونو د حکومتولۍ په چوکاټ کې به په مستقیم یا غیر مستقیم ډول قانونیت لري، شاید په ځینو حالاتو کې یې مشروعیت هم و منل شي، خو دا ګوندونه، جوړښتونه او خوزښتونه د شپېته ملیونه انسانانو د برخلیک په ټاکلو کې هېڅ صلاحیت نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله مو چې دا ومنله چې موجود سیاسي چوکاټونو د دې ولسونو د برخلیک په اړه، د پریکړې خو څه، د خبرو حق هم نه لري نو بیا پر دې موضوعاتو د وخت ضایع کول د عقل کار نه شو بللای. د پښتون ژغورنې غورځنګ، د لر او بر افغانانو ملي مدني سازمانونه باید دې ته کار وکړي چې د خپلو وګړو د سیاسي، مدني، ټولنیز، اقتصادي، تعلیمي، روغتیایي او انساني حقونه تر لاسه کړي، په سیمه کې پراته وګړي دومره وړتیا حاصله کړې چې د سبا ډوډۍ ته نه وي حیران، د نړۍ حالات په خپله و ارزولای شي او بیا په یو پراخ، سراسري، ازاد، له هر ډول ویرې او ترهې پرته، پر نړۍوالو معیارونوبرابر، د نړۍوالې ټولنې له ملاتړه برخمن ریفرنډم کې د حپل برخلیک په اړه وروستۍ پریکړه وکړي.

تر هغه وخته د کرښو او سرحدونو په اړه هر ډول خبرې، بحثونه او سیاسي حرکتونه له وختخ مخکې د وخت او انرژۍ ضیاع ده.

نتیجه ګیري

د پښتون ژغورنې غورځنګ د بریالیتوب له پاره په کار ده چې د دې غورځنګ مشران او فعالین د خپلې مبارزې هر اړخیزه مطالعه ولري، یوازې په شعاري داعیو بسنه و نه کړي او ټول هغه سیاسي وسایل وکاروي چې د خپلو حقه غوښتنو د تحقق له پاره یې په واک کې لري، یا یې لرلای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له MTM نه د PTM پر لور سفر زه او قايد تحريک منظور "پشتين"

الله نور "ننګيالی" وزير

د ۲۰۱٦ م کال وروستۍ مياشتې وې، زه له يوې غير دولتي مؤسسې سره د جنوبي وزيرستان د مولې خان سرای په کلي کې د انجينر په حيث په دنده بوخت وم، يوه ورځ يو ملنګ خويه ځوان په موټرسايکل راغی او راکوز شو، له روغبړ وروسته معلومه شوه چې دا ملنګ خويه ځوان په ګومل پوهنتون کې د قبايلي محصلينو نماينده منظوراحمد "پشتين" دی، تر يوه ساعت پورې مو د ځپل شوي پښتون قوم پرمشکلاتو نن، پرون او راتلونکي خبرې وکړې، خبرو او شخصيت يې پر ما ډېر اثر وکړ له پوره ساعت بحث کولو وروسته مو له يوه بل رخصت واخيست او يو بل مو په پاک خدای ج وسپارل.

له ليدنې وروسته مې د ټولنيزې رسنۍ(فېسبوک) له لارې ځاره نوموړی به هره دويمه او دريمه ورځ د خپل فېسبوک اکاونټ له لارې په ژوندۍ بڼه راڅرګنديده تر څو لدې لارې د خپل مظلوم قوم غږ تر خلکو او چارواکو ورسوي، په جنوبي وزيرستان کې د پوځ لخوا د ځای پرځای شويو ماينونو، ظلمونو... ناخوالو پرضد يې لدې لارې خپله سپېڅلې مبارزه جاري وساتله، په سيمه کې به هره ورځ پر ملکي خلکو د پوځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

لخوا ځای پر ځای شوي ځمکني ماینونه چاودیدل چې له امله یې خلکو خپل ژوند او یا هم د وجود ځینې غړي له لاسه ورکول دا لړۍ همداسې روانه وه چې له امله یې محسود ژغورنې غورځنګ (MTM)خپل زغم له لاسه ورکړی وو، یوه ورځ په دریو ګلالیو ماشومانو د ماین چاودنه وشوه چې له امله یې درې واړه سخت ژوبل او د دیره اسماعیل خان روغتون ته راوړل شول، ماشومان د بېړنیو پېښو په خونه کې په وینو کې لت پت پراته وو او د روغتون ډاکټرانو تر ماښامه ورته هېڅ ډول پاملرنه نه وه کړي! لدې پېښې چې د روغتون ډاکټران ژوبلو ماشومانو ته پاملرنه نکوي د ځوانانو ملي سازمان (NYO) غړي خبر شول سمدلاسه یې د یاد سازمان د پښتونخوا ایالت منشي او د ګومل پوهنتون محصل شیرالله وزیر تر مشرۍ لاندې د ډاکټرانو پرضد احتجاج پیل کړد پښتنو ځوانانو ترڅنګ بااحساسه پښتانه ژورنالېستان هم راورسیدل او د ډاکټرانو پر ضد یې د روغتون مخې ته لویه لار وتړله، له احتجاج نه چارواکي خبر شول راغلل او له احتجاج کوونکو سره له خبرو اترو وروسته سمدلاسه د ژوبلو ماشومانو درملنه پیل شوه. یادې پېښې ته په ټولنیزو رسنیو کې پراخ انعکاس ورکړل شو. لدې وروسته د ۲۰۱۷م کال د د سمبر پر ۲۷مه نېټه محسود ژغورنې غورځنګ یوه ناسته راوبلله ناستې ته ملنګ خویه ځوان منظوراحمد پشتین او سعیدانور داسې جذابې او احساساتي ویناوې وکړې چې د جمعیت علمای اسلام ګوند کشر او مشر ورته ګوته په غاښ پاتې شول، دوی د پوځ لخوا په سیمه کې د ځای پرځای شویو ماینونو، پر پوځي چیک پوسټونو له خلکو سره د بد چلند او له چاودنو وروسته په سیمه کې د پوځ لخوا د ګرځبندیز لګولو پرضد د پرلت اعلان وکړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې د ۲۰۱۸م کال د فبرورۍ په لومړۍ نېټه به اسلام اباد ته ځو او هلته به پرلت کوو تر څو چې زموږ غوښتنې نه وي منل شوي. له دغې ناستې پوره لس ورځې وروسته په کراچۍ کې يو ښايسته ځوان نقيب الله محسود لومړۍ احتطاف او بيا د پوليسو په يوه جعلي مقابله کې په شهادت ورسيده، ددغه خبر له خپريدو سره سمدلاسه د ځوانانو د ملي غورځنګ د مشر محسن داوړ لخوا د پېښې پرضد د احتجاج اعلانونه وشول په کومو سيمو کې چې د ځوانانو ملي غورځنګ غړو شتون درلود احتجاجونه وشول، موږ سره له ملګرو د ديره اسماعيل خان احتجاج ته ورسيدو د شهيد نقيب الله محسود د جسد رارسيدو ته منتظر وو، دا وخت منظوراحمدپشتين او علي وزير هم رارسيدلي وو، داحتجاج ځای ته لاړو خو هر يو دومره په غم کې ډوب وو چې هېڅا هم د خفګان له امله له يو بل سره مو خبرې ندي کړي، د ماښام تيارې له خپريدو سره کورونو ته لاړو فيسبوک ته مې پام شو چې د نقيب الله محسود شهادت ټول پښتون قوم راپاروله دی، زموږ په کور کې هم دا ډول غم او خاموشي وه چې ته وا نقيب زموږ د کور غړی دی. پر سبا بيا هم احتجاج وشو خو بدبختانه زه نه ورورسيدم، ملګرو پرېکړه وکړه چې د فبرورۍ پر ۲۶ مه نېټه به اسلام اباد ته کاروان روانيږي ما له منظور پشتين نه وغوښتل چې زه هم پدې کاروان کې درسره ځم، منظورپشتين راته په ورين تندي هرکلی ووايه دا چې زه په کلي کې اوسيدم او کاروان د ورځې ناوخت روان شو، نو زه دمنظورپشتين په مشوره سهار وختي ورپسې روان شوم دوی له بنو څخه راوتلي وو، ماته منظور زنګ وکړ چې په کوهاټ کې منتظر اوسه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کوهاټ کې له کاروان سره تر یوځای کیدو وروسته مې بې حده زیاته خوښي احساس کړه، پر ټولنیزو رسنیو له دوی سره زما د یوځای کیدو خبر خپور شو، دا چې زه دومره لوی سړی نه یم شهباز ستوریانی او فصیح الله چمتو وزیر هم له کاروان سره یو ځای شوي وو، د محسود ژغورنې غورځنګ د محسود قوم له دایرې وتو ته تیارېده او پښتون ژغورنې غورځنګ ته د داخلېدو شېبې رانږدې کیدې، کوهاټ کې ناوخت شو او دا وخت غورځنګ زما په شمول ۲۳کسیز شوی وو، موږ ځو تنه هلته د مېشتو پښتنو سره د شپې تېرولولپاره لاړو منظورپشتین مو د امنیتي او نورو ستونزو له امله د کوهاټ پوهنتون له محصلینو سره ولېږه. کله چې سهار شو د دره ادم خېل اپریدیو پر لور روان شوو، دقیصر جمال اپریدي په کور کې راته د چای او ناشتې ترتیب شوی وو، هلته یې موږ ته د شهیدنقیب الله مسید فاتحه هم وکړه، موږ ورته کراچۍ کې د شهید شوي سعیدګل اپریدي فاتحه وکړه، د یوبل سره له غمشریکۍ وروسته شریک احتجاجي لاریون وشو، دلته احمد انقلابي پشتین هم زموږ د کاروان ملګری شو، کاروان د کراچۍ پر لور روان شو هلته پښتانه لیرې رېنګ روډ ته د هرکلي لپاره راوتلي وو، زموږ یې تود هرکلی وکړ او له رېنګ روډ څخه یې د حیات اباد تر فېز تهري چوک پورې پیاده بوتلو له لیرې لیرې ځایونو موږ ته د عوامي نېشنل پارټۍ غړي راغلي وو، د فبرورۍ ۲۷مه نېټه وه د باچاخان بابا او ولي خان بابا تلین لمانځل کیده د ګوند ټول مشران هلته بوخت وو، خو بیا هم موږ پیاده راغلو او د نورو شپیتو کسانو لپاره د ماښام د ډوډۍ ترتیب په باچاخان مرکز کې شوی وو، خو په حیات اباد کې د راټولو شویو کسانو له جملې دوو کسانو هلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نه تگ خبره وکړه، ما محسن داوړ خبرکړ هغه په باچاخان مرکز کې موجود وو، نو دوی د ډوډۍ راوړلو خبره وکړه، میا افتخارحسین، بشره گوهر بي بي، برېسټر سنگین خان، محسن داوړ او د شاه جي گل اپریدي په شمول نور ډېر مشران راغلل وېناوې یې وکړې، د دوی نه بغیر دلته نور دقبایلي سیموعلمای کرام، مشران، استادان، ډاکټران، انجینران، محصلین... هم راغلي وو وېناگانې وشوې، موږ د شپې لپاره ټول ملگري یو ځای لاړو زموږ سره پدې وخت کې شوکت عزیزشوکت او پروفیسر اخترخان وزیر هم ملگري شول، سبا یې موږ دلته پاتې کړو مازدیگرمهال بیا په فېزتهري چوک کې پښتانه راټول شول وېناگانې وشوې دا ځل د منظورپشتین له درده ډکې وینا خلک ډېر متاثر کړل، شپه راغله ملگري دشپې لپاره سره وویشل شوو، سهار د چارسدې پر لور وخوځېدو دا وخت راسره عتیق وزیر او خذیف افغان هم ملگري شول د چارسدې، مردان، او سوابۍ لپاره راسره محسن داوړ او ډاکټر مشتاق یوسفزي ملگرتیا وکړه، مردان ته په رسیدو سره سم د ضلعي ناظم حمایت الله مایار په گډون زیات شمېر پښتانه مخې ته راغلي وو، هلته وېناگانې وشوې او داسلام اباد پرلت لپاره د ننگ کولو غوښتنه وشوه، ورپسې کاروان د سوابۍ پر لور روان شو، کاروان د یوسفزیو له تاریخي تاوده هرکلي سره مخ شو د کاروان لپاره دوه غونډې ترتیب شوي وې، چې مشري یې د عوامي نېشنل گوند ملگرو کوله، اوله غونډه د شوې اډه کې د امیرالرحمن تر مشرۍ لاندې وه او دویمه د سوابۍ چوک کې د حاجي گل زامین شاه تر مشرۍ لاندې وه، دا هغه تاریخي غونډه وه چې اعلان پکې وشو چې شهیدنقیب الله د محسودو نه بلکې د ټول پښتون قوم شهید دی نو ځکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نقیب محسود په نقیب پښتون بدل شو، اوس راسره د NYO پرملګرو سربېره د پښتون سټوډنټس فېډرېشن (PSF) ملګري هم یوځای شوي وو، د سوابۍ نه هم دوه کسه ملګري له کاروان سره یوځای شول له بده مرغه چې اوس یې نومونه زما له ذهن وتلي دي، کاروان د اسلام اباد پر لور وخوځېد موږ د شپې ناوخت د اسلام اباد جناح پوهنتون ته ورسیدو د ډوډۍ ترتیب د جناح پوهنتون محصلینو کړی وو، د ډوډۍ له خوړلو وروسته مود سبا ورځې د پرلت لپاره پلان جوړ کړ، ریاست زموږ د پرلت د ناکامولو لپاره وار له مخکې د پښتون قامي جرګې په نامه یو ټولګی جوړ کړی وو او هلته ناست وو، موږ ته د دوی لیرې کول اړین وو ځکه زموږ ملګري د هغوی له شوم پلان څخه خبر وو، دلته له خان زمان کاکړ سره زموږ د ملګرو لیدنه وشوه په تحریک باندې هر اړخیزې خبرې وشوې او د ملګرو حوصلې لا پسې لوړې شوې دشپې مو تر درو ساعتو پورې بحث ورسره وکړ، دا هغه تاریخي شپه وه چې په سخته یخنۍ کې پښتنو ځوانانو د خپل قوم د روښانه راتلونکي لپاره دمحصلینو په لیلیه کې ویښه تېره کړه، سهار له ناشتې وروسته د احتجاجي پرلت لورته وخوځېدو، منظور پشتین زه او درې نور ملګري هغه کېمپ ته ولېږلو په کوم کې چې له مخکې نه خلک ناست وو، موږ ورسره خبرې اترې وکړې او موږسره یې ژمنه وکړه چې تر سبا پورې به کېمپ پرېږدي. موږ بېرته راغلو د منظور پشتین او نورو ملګرو سره مو مشوره وکړه او څو کسان مو ورته پرېښودل چې د شاه افغان وزیر او وحید محسود نومونه راته یاد دي، دوی ته مو دنده ورکړه چې د تیارې په خپریدو سره به سمدلاسه هلته لګیدلي بېنرز لیرې کوي او پر ځای به یې زموږ خپلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښېنرې او پینافلکس لګوي، چې سهار دوی راځي نو زموږ ملګري به تیار هلته ناست وي، یادو شویو ملګرو خپله دنده په ښه توګه ترسره کړه، موږ ته یې وویل چې د اسلام اباد پښتنو د ترنول په سیمه کې تاسو ته غونډه نیولي ده تاسې هلته ځانونه ورسوئ، موږ چې هلته ورسیدو وه مو لیده چې خبره سرچپه ده، په هر صورت دا شپه ټولو ملګرو یو ځای تېره کړه، یوه خبره چې ما د باچاخان په کتاب زما ژوند او جدوجهد کې لوستې وه خو ورسره مخامخ نه وم، هغه د عدم تشدد خبره چې موږ ملګرو په منظورپشتین کې ولیده، هغه به ملګرو ته هره شپه د عدم تشدد تبلیغ کاوه، او ورته ویل به یې چې څوک درته ښکنځل کوي او که وهل کوي د عدم تشدد لاره نه پرېږدو، ملګرو ښه په مینه د منظورپشتین خبرې اوریدې او منلې هغه ورځ مې په عملي ډول دپښتون قوم مینه او ورورولي ولیده.

سهار شو موږ ټول د ترنول په سیمه کې راټول شوو بیخي زیات خلک راغلي وو، کنټینر دوه جوړ شوي دي، روان شوو په یوه زاړه ټېکسي موټر مې اواز وکړ چې پکې زه(الله نور ننګیالی وزیري)، منظور پشتین، احمدانقلابي پشتین او خذیف افغان د پرېس کلب لور ته روان شوو کله چې اسلام اباد پرېس کلب ته نږدې شوو نو له شا څخه د NYO او PSFملګرو ټینګار کاوه چې منظورپشتین به د جلوس په شکل کې کېمپ ته داخلوي، موږ هم ورسره ومنله ملګرو یو بل ته د ځنځیر په ډول لاسونه ورکړل او دایره موجوده کړه، منظورپشتین مو د دایرې منځ ته داخل کړ خلکو نارې پیل کړې چې نر پښتون، باتور پښتون، منظور پښتون موږ پداسې حال کې د ځوانانو د نارو او شعارونو په بدرګه کېمپ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته داخل شوو چې استاد اخترخان وزیر هم راسره وو، پر سټېج ولاړ کس نه مې مایک واخیست او شعارونه مې بیا تکرار کړل لاندې ناست خلک ټول حیران شول د کنټینر په رارسیدو سره مشران کسان وختل تر څو خپلې ویناوې وکړي لومړۍ نوبت منظورپشتین ته ورکړل شو منظور داسې سپینې سپینې خبرې پیل کړل چې ناست خلک بیخي هک پک شول دشپې تر دوولسو بجو مو پر کنټینر ناستو کسانو سره پدې جنجال وو چې کله به یې دا څنګه ازادي ده ترانې غږولو ته اجازه نه ورکوله او کله هغو نارو ته چې : یې جودهشت ګردي هې، اسکي پیچهې وردي هې موږ له ډېرو سختو ستونزو سره لاس او ګرېوان وو چې یو جنجال به مو هوار کړ بل به یې جوړ کړی وو، وروسته بیا ورو ورو زموږ د فکر ملګري په زیاتیدو شول، پر ملتپالو ګوندونو سربېره د دقامي وطن، مذهبي ګوندونو او پاکستان تحریک انصاف مشران هم نوبت په نوبت راغلل او ویناګانې به یې کولې دا وخت موږ یوه فیصله وکړه چې منظورپشتین به هره ورځ یو ځل وینا کوي خو چا نه راسره منله بالاخره به څوتنو ملګرو په زور سټېج ته وخېژاوه لاندې ملګرو به دومره سخته نعره بازي کوله چې د سټېج مسؤل به مجبور شو چې تقریر ورکړي ، دلته یوه خبره خوندوره وه چې افراسیاب خټک، محسن داوړ، علي وزیر، ثناءاعجاز، بشره ګوهربی بی، شهاب الدین ، شاه جي ګل او دغه دوه نور ملتپال ګوندونو څخه به کسان راغلل پخپلو جذباتي ویناګانو به یې د ملګرو حوصلې لا پسې لوړې کړې، پرلت ته له پاکستان سربېره د نړۍ له ګوټ ګوټ څخه بااحساسه پښتانه راغلل او شرکت یې وکړ، سرکاري او درباري مشرانو هڅې پیل کړي وې چې پرلت په څه طریقه ختم کړي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ د دوی هر شوم پلان ته متوجه وو، بالاخره وزیراعظم د ملاقات غوښتنه وکړه زموږ له لوري یو منظورپښتین وو خو د ټولو کافي وو، چې بېرته راغلل ویل یې چې خبرې ټولې ومنل شوې او دلته نور پاتې کېدل هېڅ مانا نلري، سرکاري او درباري مشرانو خبره قبیلو ته بوتله خو موږ ټولو پښتنو ځوانانو منظورپشتین ته د فبرورۍ په شپږمه نېټه د شپې پر ۱۲بجو وویل چې موږ درسره یو دغه یې وخت دی چې پرلت ختم نکړې، منظور پشتین زموږ خبره ومنله خو دمشرانو جرگې ته بیا ورغلو خو دوی له منظور پشتین څخه بیخي پوښتنه ونکړه ځکه دوی ته پته وه چې د منظور ځواب به نه وي، نو دوی لاسونه پورته کړل او د سټېج پر لوري د اعلان لپاره روان شول، د ځوانانو زغم بیخي ختم شوی وو، موږ هڅه وکړه چې ځوانان له مشرانو سره لاس او گریوان نشي خو مشرانو ته هم حالت معلوم شو هغه نر وو چې پښې یې ایستلې د دوی شوم پلان مو ناکام کړ، د پاکستان رسنیو خبر خبور کړ چې پرلت ختم شو، خو موږ د ټولنیزې رسنۍ (فېسبوک) له لارې ژر ژر هڅه وکړه چې خلکو ته دا خبر ونه رسېږي چې پرلت ختم شویدی، پدې وخت کې راغلي عام خلک مو یوې خواته کړل چې څوک شر جوړ نکړي، ماته شاه افغان اواز وکړ چې منظور پشتین د غواړي دوی هلته هوټل کې ناست وود استخباراتو کسانو مو ځای معلوم کړی وو راغلل خو موږ هلته د ډوډۍ په بهانه پاتې شوو کله چې د استخباراتو کسان لاړل نو شاه افغان او منظورپشتین خپل موبایلونه بند کړل، او د شاه افغان اطاق ته دشپې لپاره لاړو هغه شپه سخته شپه وه په امتحان کې گیر وو خو ملگري موتکړه خلک وو شپه پرشپه یې د هرڅه ذمه وارۍ پر غاړه واخیستې ندیم سرور، شاه افغان، سالارزي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دجناح پوهنتون نوروپښتنو محصلینو تر سبا غرمې پورې هرڅه برابر کړل ستېج د پخوا په څېر کنیټنر نه وو خو بیا هم زموږ کار جوړ شو، ماته منظور په خیمه کې وویل چې لاسي لوډسپیکر نظیف لالا ته ورکړه چې پښتنو ته خپل تاریخ بیان کړي، او د ناستو کسانو توجه ترهغې وساتي ترڅو چې ستېج تیار شوی نه وي، دا ځل هم استخباراتي ادارو خپل کسان پرلت ته داخل کړي وو تر څو پرلت ختم کړي او دپښتنو ترمنځ کرکه خپره کړي خو دا ځل هره ورځ د منظور تقریر وو خلکو به یې په ډېر غور خبرې اوریدلې د علي وزیر، محسن داوړ او خان زمان کاکړ ویناګانو د خلکو حوصلې لاپسې لوړې کړې، د حکومت سره د مذاکراتو لړۍ پیل شوه د وزیراعظم نه وروسته د پوځ له ویاند جنرال اصف غفور سره لس کسیز پلاوي لیدنه وکړه، چې منظورپشتین، محسن داوړ، ثمرین وزیر، شاه فیصل غازي، عبدالله ننګیال، ابوبکرمسید او زه الله نورننګیالی وزیر پکې شامل وم پدې لیدنه کې چې موږ کومې خبرې د پوځ ویاند ته وکړې بل هېڅوک یې ورته نشي کولای، په بله ورځ ملګرو د پوځ له بل جنرال سره لیدنه وکړه، د پوځ جنرال ځوانانو ته وویل چې تاسو ولې زموږ هرڅه په اوبو لاهو کړل نو منظورپشتین سمدلاسه خبره ورغبرګه کړه چې اوس مو صرف اغاز کړیدی تاسې خپل ظلم بند کړئ، لدې وروسته د پوځ جنرال دوی ته ژمنه ورکړه چې ستاسو غوښتنې به منل کیږي ورسره بل جنرال ته یې دنده ورکړه چې د وزیراعظم لخوا ورکړل شوي لیکلي ژمنې ورسره ومني او کار پرې پیل کړي، بېرته راغلو منظور ملګرو ته وویل چې د هرپښتانه کورته ورځو د یووالي خیر ترې غواړو که چا درته سپکه خبره کوله سپکه خبره به نه ورته کوئ که چا د کاڼي ګوزار

(c) ketabton.com: The Digital Library

دربانديې کاوه خير دی دوی به نه پوهيږي د کاڼي ګوزار مه پرې کوئ د ماښام ناوخت د پرلت دختميدو اعلان پدې شرط وشو چې که ليکلي شوي وې ژمنې ونه منل شي موږ به بيا حرکت کوو، هرڅوک پخپل لوري وخوځيدل موږ د شوکت عزيز شوکت په انقلابي ترانه عادت شوي وو، کور خوند نه راکاوه دوه ورځې وروسته په ستره محکمه کې د شهيدنقيب الله محسود قضيې اوريدنه وه زه، شاه افغان او اسماعيل مسيد د وکيل عبدالرحيم سره هلته لاړو چې پر رسيدو سره د منظور پشتين پيغام راغی چې سبا ته د پوځ له جنرال سره په وانه کې ليدنه لرو ځان راورسوه، شپه مې ديره اسماعيل خان ته راورسوله بل سهار دعدنان بېټني ، انور سليمان خېل او نوروملګرو سره يوځای وانه ته ورسيدو د پوځ له جنرال سره مو تر ناوخته ليدنه وکړه هماغه پخوانۍ سختې خبرې اترې مو سره تبادله کړې موږ سره يې تل د دروغو وعدې کولې خو ترسره کول يې نه، منظورپښتين ته پدې ورځ وزيرو مېلمستيا کړي وه له ډوډۍ نه وروسته زه په وانه کې پاتې شوم او دوی ديره اسماعيل خان ته لاړل ځکه په سوات کې يوه ماشومه په ظلم وژل شوي وه منظور د هغې غم په سر اخيستی وو تر څو سوات ته ځان ورسوي، زه د دوو ورځو لپاره کور ته راغلم خو دوه ورځې تېرې نه وې چې د سويلي پښتونخوا د تګ لپاره په جوړه شوي کمېټه کې مې نوم راغی چې علي وزير، لياقت يوسفزی، ډاکترمشتاق، ډاکتر ګلمرجان، عبدالوحيد مسيد، جمال ماليارمسيد، امين شاه او کاکاشفيع ترين هم راسره ملګري وو، د سويلي پښتونخوا له جلسې نه وروسته زه او عبدالوحيد د کراچې جلسې د کمېټې جوړولو لپاره لاړو هغه لا ختم نه وه چې دپېښور د جلسې اعلان وشو، بيا دلاهور، او بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسوات او بیا چې تر ټولوزیات یې ستړي کړو دکراچۍ جلسه وه، وروسته د روژې درخصتۍ لپاره وانه ته راغلم د اختر نه وروسته په ټولټاکنو کې بوخت شوو چې په منځ کې یې د دیره اسماعیل خان دجلسې اعلان وشو له دیره اسماعیل خان وروسته مو د بني ګل په جلسه کې حوصلې لاپسې لوړې او ارادې مظبوطې شوې ، دا چې د نیولو او وژلو لړۍ همداسې روانه ده خو موږ هم قسم خوړلی چې زموږ په ژوند خو پښتون قوم سوکالي او خوشالي ونه لیده تر څو موچې راتلونکو نسلونو ته ازادي او خوشالي نه وي راوړي تر هغو به خپله مبارزه جاري ساتو که د سر په قیمت هم وي.

سر ورکوو خو سنګر نه ورکوو.

په اخر کې له هغو ملګرو بخښنه غواړم چې له ما یې نومونه هېر او یا یې پاتې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پښتون ژغورنې غورځنګ د ايين په لومه کې

فيض محمد ځلاند

د نړۍ هيڅ ولسي حرکت د خپل حکومت، نظام د ايين په اډانه کې نه دی بريالی شوی يا ترسره شوی، کله چې نيلسن منډيلا د اپرتايد (توکم پالنې) خلاف غبرګ پورته کړ، هغه د سويلي افريقا د اساسي قانون خلاف حرکت و، له همدې امله په هغه مرګوني بريدونه ترسره شول، ګڼ ملګرو يې ژوند له لاسه روکړ، منډيلا هيله او ژمنتوب د خپل هدف د ترلاسه کولو له لاسه ورنه کړ، بلکې لا يې پياوړ کړ، سره له دې چې يو وخت تاوتريخوالي ته مخه کوي، خو تر پايه يې د ولسي مبارزې، د لس زره وروځو بنديخاني تر څنګ خپله موخه تر لاسه کړ .

بل لورې ته د مارټين لوتر کينګ مبارزه په امريکا کې هم د امريکا د اساسي قانون خلاف غبرګ پورته کول و، په کوم قانون کې چې تور پوستو ته د دويم نسل په سترګه کتل کېدل، تور پوستو ته د رايه اچوني، انتخاب کېدلو او د لوموړنيو انساني حقونو اسانتياوې نه وې ذکر شوي، د هغه قانون خلاف يې غبرګ پورته کړ، لسيزې وروسته حسين بارک اباما د امريکا لومړنی تور پوستی ولسمشر انتخاب شو، دا د لوتر کينګ د مبارزې رنګ و.

لوی پښتون باچا، فخر افغان باچا خان هم د انګريز د ايين خلاف د پښتنو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حق د غوښتنې مبارزه کوله، د انګريز له ماتيدو سره يو ځای يې، د پنجاب خلاف خپلې مبارزې ته د مرګ تر وروځې ادامه ورکړه، حتی د پاکستان د ايين خلاف يې د خپل جسد د خښوولو د پاره جلال اباد، ښکلی ننګرهار انتخاب کړ، تر څو د لوی افغانستان، د پښتنو د خپلواکۍ هيلې ژوندۍ پاتې شي.

د پښتون ژغورنې د غورځنګ پيل ته همداسې تمې موجودې وي، چې دا به د پنجاب د بربريت خلاف د پښتون ولس غبړ پورته کوي، خو په هره غونډه کې پښتانه مبارزين د پاکستان د ايين مطابق د حق غوښتنې چيغه پورته کوي، کوم ايين هغه چې له انګريز څخه پنجاب ته په ميراث پاتې دی، هغه چې د فارورد پاليسي (Forward Policy) په حيله د افغان ـ پښتون وجود او نقشه تر خپلې خيټې لاندې راولي، په کوم ايين کې چې پښتون ته د پاکستان د دويم نسل په سترګه کتلی کيږي، چېرته چې راو انور ته د قهرمان لقب ورکولی کيږي او طاهر داوړ په ډېره ظالمانه توګه وژلی کيږي.

د ولسي مبارزې اساس او بنياد د ولس په ملاتړ، د ولس د حق غوښتنې په ځواکمنې مبارزې او په لويه کې د ولسونو د خوځښت په اډانه را څرخي، نه د قانون په ملاتړ، نه د قانون په پلې کيدو. قانون د زورورو، د پنجاب د پاره د غني جال حيثيت لري، چې هر وخت يې څيرلی، بدلولی شي، تاسو د پاکستان په تاريخ کې وګورئ چې کله هم د پنجاب ګټې په تاوان کې لوېدلي، د قانون خلاف په کې مارشلا راغلي، د قانون خلاف په لومړی وزير، حکومت چپه شوی، د قانون خلاف په کې خلک په دار شوي، د قانون خلاف په کې پښتانه په نښه شوي، وژلی شوي، ترورل

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوي، ویرول شوي او ځپل شوي دي.

له دې امله، ملګرو ته په کار دي چې د پاکستان د ایین پر ځای د ملګرو ملتونو د انساني حقونو د منشور له مخې د پښتون انسان د ژوند د خوندیتوب مبارزه وکړي، مبارزه په ویره، ډار او پتهه نه ترسره کیږي، په دې پړاو کې به ځوانان سرونه شیندي، میندې به بورې کیږي، پیغلې به د ملالۍ ټپې په خوله راوړي، خو دا مزل به تر منزله رسي، د پنجاب بربریت او وحشت به ماتیږي، د پښتون په کور به د ازادۍ لمر را خیژي.

له دې امله، د پښتون ژغورنې غورځنګ ملګرو ته په کار دې چې ورو، ورو د بغاوت، د انساني حقونو د ترلاسه کولو، د د بشري ژوند خپلولو په پار ځینو داسې مبارزو ته مخه کړي چې د پنجاب د فارورډ پالیسي پرې وننګوي، د پنجاب د پوځ جرړې پرې د پښتونو له سیمې وباسي، د پښتون انسان وجود او ژوند پرې وژغوري.

په دې وروستیو کې د بشرئ ګوهر او افراسیاب خټک د عوامي نشنل ګوند څخه د وتلو دسیسه د همدې ناقانونیت (د پښتون وژني او ځورونې) ادامه ده چې په ډېره سپین سترګۍ عملي شوه، خو اوس د پښتون ژغورنې غورځنګ ملګرو ته په کار دي چې په دې دواړو مشرانو ننګ وکړي، د افراسیاب خټک صیب د لسګونو کلونو سیاسي تجربې څخه په ګټه اخیستنې د پښتون ژغورنې غورځنګ مشرتوب ته مخه کړي، دا غورځنګ په سیاسي ولسي مبارزه بدل کړي، ددې غورځنګ د بغاوت داسې بریدونه وټاکي چې د پنجاب د هر ظلم حساب کتاب وکړي، د نړیوال ملاتړ د ترلاسه کولو د پاره په نړیواله کچه (د ملګرو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملتونو، د امنیت شورا، د اروپایي اتحادیی، د اسلامي کانفرانس ...) په کچه د خپل شناخت تابیا ونیسي. موږ یې نه یواځې ملاتړ ته په ډګر ولاړ یو، بلکې غواړو د پښتون ژغورنې غورځنګ د لوی افغانستان د ارمان د پوره کولو وسیله وګرځي، د همدې غږ او چیغې له لارې پښتانه یو موټی کړي، د پنجاب د قبضې څخه پښتون خلاص کړي، او په نړۍ کې د نورو انسانانو په څیر پښتون انسان هم د سیالۍ ژوند وکړي.

هیله ده چې د پښتون ژغورنې غورځنګ ملګري د پورته ذکر شویو اندېښنو په اړه ژور فکر وکړي، که اړتیا لیدلی کېدله موږ به ورسره د سیاسي مانفیست په رامنځته کولو، د سیاسي مبارزې د لید لوري په ټاکلو او د ولسي مبارزې د پیاوړتیا او پراخي په برخه کې د هر ډول مرستې تیر ووهو.

د ګران، ازاد لوی افغانستان په هیله!

(c) ketabton.com: The Digital Library

پي ټي ایم؛ پښتونخوا کې منځلاری سیاست

نذیراحمد "سهار" کابل مېشتی مسید

په پښتونخوا کې د پښتنو نوي غورځنګ، چې په پښتون پسرلي هم مشهور دی، هلته د پښتون قومي سیاست د راتلونکي په اړه نوې هیلې ټوکولې دي.

منظور پشتین له وزیرستان نه تر پېښور، کوټې او له کوټې تر کابله، د پښتون ویښتابه (Pashtun Awakening) د سمبول حیثیت خپل کړی او دې کار پر یوه قومي محور د پښتنو، په ځانګړي ډول له ډیورنډ کرښې پورې غاړې پښتنو د راغونډولو فُرصت هم رامنځته کړی.

د پښتون ژغورنې غورځنګ ظاهرا د ملتپالنې او مذهب ترکیب دی، چې له سیاسي او قبیلوي ټکرونو لوړ غیر سیاسي، خو قومي اجنډا پرمخ وړي .

د پي ټي ایم تګلاره درېیمګړی یا منځلاری (نه سیکولر، نه افراطي) دریځ دی، چې په غیر مستقیم او غیر علني شکل د مختلفو او مخالفو محورونو پر یو کولو تمرکز لري. د دغه غورځنګ د لایحې لومړۍ او دویمه ماده پر دې ټینګار لري، چې دا غورځنګ نه سیاسي ګوند دی او نه د کوم سیاسي ګوند او جریان برخه دی، خو د هر ګوند او ټولنیزو، خیریه تنظیمونو افراد پکې را ټولېدای شي. دویمه ماده یې ولسواکۍ او پارلمان ته د درناوي ترڅنګ د تحریک پر قومي توب او غیر پارلماني

(c) ketabton.com: The Digital Library

حیثیت ټینګار لري. پارلماني سیاست د پاکستان په څېر هېواد کې د لږه کیو لپاره پاموړ نتیجه نه لري، له همدې امله د غورځنګ قومي رنګ ساتل په قوم او ټولنه کې د هغه د بقا ضمانت دی. د غورځنګ د غیر سیاسي رنګ د خوندیتابه په هدف، د تحریک له مرکزي کمیټې نه د پارلماني غړو ایستل ددغه ګوند د مشرتابه خورا ځیرکانه او سنجول شوې پرېکړه ده او د دوو مهمو پارلماني غړو غبرګون یې هم خورا معقول او سنجیده دی .

دا تجربې د پښتونخوا د سیاسي تاریخ په مطالعه کې هم د درک او مشاهدې وړ دي .

په ۱۹۳۷ کال کې، چې د انګریزانو تر ولایت (ګورنرۍ) لاندې د ډاکټر خان صاحب په اعلي وزارت په پښتونخوا کې خدایي خدمتګاران (کانګرسیان) واک ته ورسېدل، په پښتني ټولنه کې د خدایي خدمتګارانو شعار، دریځ او فعالیتونه ورسره ورځ تر بلې کمزوري کېدل. حکومت د قدرت اعمال او د قوانینو پلي کول دي. د خدایي خدمتګارانو یوې برخې به چې کله حکومت ضد حرکات کول، دوی یې خپله پر وړاندې دریدل او دې دریځ ددوی ترمنځ اختلافات ټوکول .

د ایپي فقیر په څېر د انګریزانو د وسله والو مخالفانو بریدونه به چې د وزیرستان له پولو اوښتل او د ټانک، بنو، دیره اسماعیل او کوهاټ په څېر سیمې یې ګواښلې، حکومت یې پر وړاندې غبرګون ښوده او دغه غبرګون د دوو ازادي غوښتونکو غورځنګونو ترمنځ ټکر رامنځته کاوه. دې مسالې د پښتنو د ازادۍ غوښتنې قوت، پر انګریزانو د (سیاسي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظامي) فشار دوو مختلفو تعبيرونو ترمنځ وېشلی و. په وزيرستان محوره غورځنګ کې دا اټکل کېده، چې برېټانيا بهرنی قوت دی، تر ابده نه پاتې کېږي او د ځينو خاصو عواملو پر اساس پر دوی مسلط دی، د مقاومت او اقتصادي او نظامي سرچينو د زيات مصرف له امله وتلو ته اړ کېدای شي، خو پېښور محوره غورځنګ (په عدم تشدد سياست باورمن خدايي خدمتګاران) په دې فکر وو، چې يوازې سياسي هلې ځلې پښتانه د واک او اقتدار څښتنان کولی شي، خو دغه غيرعلني اختلاف او دوه محوري(سياسي-نظامي) مبارزو وروسته د پښتنو د برخليک ټاکلو په مرحله کې خورا ترخه نتايج لرل.

يو برداشت دادی، چې په ايالتي حکومت کې د خدايي خدمتګارانو ګډون دوی ته د خپلې خاورې په تړاو د مالکيت احساس ورکړ او دغه احساس د دوی د حقونو د تحقق او ازادۍ غوښتنې پر داعيې او راتلونکو تحولاتو کافي منفي اغيز درلود. د پې ټي ايم غير سياسی اجنډا ته بايد له همدې زاويې وکتل شي.

په ۲۰۰۸ کال کې په پښتونخوا کې د اې اين پي برى د ۱۹۳۷ کال تجربو تکرار و .

هلته هم يوه طبقه پښتانه د حاکم قدرت پر وړاندې جنګېدل او په دې کلونو کې هم .

په ۲۰۰۸ کال کې، چې په پېښور او پښتونخوا کې عوامي نېشنل ګوند واک ته ورسېد، په وزيرستان او قبايلو کې يو ستر (کورنی او بهرنی) جنګيالی قوت د جګړې په جبهه کې و. ايالتي واک په يوه خورا بحراني

(c) ketabton.com: The Digital Library

حالت کې عوامي نشنل ګوند ته ولېږدید. دوی د خپل حاکمیت د غځولو او خوندیتابه لپاره اړ وو، چې پښتونخوا او له دې لارې نورو ایالتونو ته د ناکراریو مخه ونیسي، خو په دې برخه کې د ایالتي حکومت او حتا پوځي او استخباراتي ادارو هر اقدام په سوات، وزیرستان او نورو قبایلي سیمو کې د میشت جنګیالي قوت له متقابل غبرګون سره مخ کېده او ددغو غبرګونونو قرباني عوامي نېشنل ګوند او ددغه ګوند کارکوونکو ورکوله. البته د دې دوو دورو ترمنځ یو توپیر دادی، چې هغه وخت ازادي غوښتونکي غورځنګونه د انګریزانو تر اغیز لاندې نه وو، خو له ۲۰۰۱ کال نه تر ۲۰۱۳ کال پورې وضعیت، چې د وزیرستان او پېښور دوو پښتني محورونو ترمنځ یې فاصله او ټکر رامنځته کړی و، په مستقیم او غیر مستقیم ډول د مرکزي حکومت تر اغیز او کنټرول لاندې و .

وزیرستان او پېښور په مهمو تاریخي پړاوونو کې د کوزو پښتنو د را غونډېدو، تصمیم نیونې او مشرتابه د زېږون مراکز پاتې شوي. پېښور ډېری د ښاري پښتنو مرکز پاتې شوی او وزیرستان د قبایلي سیمو او حتا ژوب او ورخېرمه پښتنو سیمو. له پي ټي ایم نه د محمودخان اڅکزي په مشرۍ د ملي عوامي ګوند او د جماعت علماء اسلام مخکښ غړي مولانا محمد خان شیراني ملاتړ هم دغه تاریخي پیوند لري.

اې این پي د تېر په څېر په پارلماني سیاست ټینګار لري او د خپل ګوند د یو شمېر مشرانو غړیتوب یې ظاهرا د پي ټي ایم د ملاتړ له امله ځنډولی، خو د پي ټي ایم منځلارۍ او غیر سیاسي تګلارې په پښتونخوا کې د ملتپالو ترمنځ د ټکر مخه ډب کړې ده. د تېرو وزیرستان محوره غورځنګونو برعکس، چې اتکا یې په وسله وال مقاومت وه، پي ټي ایم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځان پښتون شموله کړی او مبارزه يې هم په عدم تشدد ولاړه ده؛ همهغه شعار، چې د اې اين پي اساس جوړوي. دې چارې د ملتپالو ترمنځ د شعار، دريځ، نظر او ليدلوريو وحدت او مشترکات رامنځته کړي او دا د پښتونخوا په قومي سياست کې يو نوی او مثبت تغيير دی.

پي ټي ايم په خپل تهاجمي قومي، خو په عدم تشدد ولاړ دريځ حجره او جومات په واقعي شکل سره يو کړي او د اې اين پي برعکس، له مذهبي گوندونو او د ټي ټي پي په څېر جنگياليو ډلو سره يې له تقابل نه هم ځان ژغورلی دی.

له تاريخي تجربو نه زيږيدلی دغسې قومي تحريک ددې جوگه دی، چې په پښتونخوا کې د يوه نوي سياست او تغيير تهداب شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتون تحفظ مومنټ (پښتون پرلت)

ارمان "لوڼی"

ځوانان موقتل کیږي

داځنګه ازادي ده؟

ملي پاڅون نه يو له اسمانه رالوېدلې ناولده بلا ده! نه کوم له مځکې راټوکېدلی يو ناولده تخم دی چې له يوه واره راښين هم سو او پوخ هم دی بس خالي په خوراک مانده ده، بلکه دا دهغو تحريکونوچې له سکندراعظم يوناني يې راواخلې بيا تر پيرروښانه، خوشحال خانه، ايمل خانه، درياخانه، خدايي خدمتګارتحريکه، بيا تر ورور پښتونه ځورلس تحريکونو او داسې نورپه زرګونو په يوازې سرله انګرېزه سره جنګېدلو غازيانو او شهيدانو، ورسته چې له دې ټولو تحريکونوچې کومې دوې پارټيانې چې په تنظيمي بڼه راپاته سوې دي او اوسلا هم دوام لري چې ۷۰کلونو ته رسيږي له لړمانه راټوکيدلی يو پاڅون دی چې هر وخت يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

اولس ته دوښمن ورپه ګوته کړيدی دا ټول ظلمونه چې کيږي او سوي دي د دې ټولو ظلمونود دوښمن ادراک دې دوو ګوندونو کړی دی. زما په ياد دي بلکه اوس هم چې زاړه دېوالونه پسې وکتل سي پر يو ديوال به خاماخا دا ليکل په نظر درسي چې دکابل تباهي د اسلام اباد زمواري، پنجابي استعمار مرده باد، خپله خاوره خپل اختيارنه منو د بل اختيار، لر او بر يوافغان، پرپښتنه خاوره تيل سوی اقتصادي جنګ خاتمه د اسلام اباد زمواري، په افغانستان کې دي د اسلام اباد او جاسوسي ادارو لاسوهنه بند کړل سي، داسې بلها ډېرې نارې به وموندل سي نو دپښتون تحفظ مومنټ تحريک هم عين دغه غوښتنې دي چې موږ د نه روډ غواړو نه سکول غواړو نه نوکري غواړو او يو څه هم نه غواړو موږ خالي ژوند غواړو، امن غواړو، پر خپل کور کلي خپله خاوره امن غواړو، خپله وچه ډوډۍ په ارامه راپرېږدئ بس. زموږ کورونوچې مو رانړولي دي بېرته راجوړ کړئ د کومو نړيدلو کورونو پرسر چې تاسو په اربونو ډالر اخيستي دي. او زموږ پرخاوره چې مو څومره ماينونه کرلي دي هغه بېرته ټول کړئ، او تر ټولو لويه او ستره غوښتنه دا ده چې د يوې اندازې مطابق ۳۲۰۰۰ انسانان اغوا دي پدې کې خالي له ۱۳۰۰واخله بيا تر ۱۵۰۰پورې ښځې اغوا دي دا د و عدالت ته پېش کړل سي که مجريمان دي خو سزا د ورکړل سي او که بې ګناه دي نو راخوشي د کړل سي. پدې کې حکومت پخپله هم د درې زره کسانوشاوخوا د پورته(اغوا)کولو پړه مني، او تېره شپه جاويداقبال د مسنګ پرسن کمېټۍ چيرمين وايي چې منظور دي موږ ته لسټ راکړي پدې کې دمشرف په دور کي مشرف پرامريکه او نوروملکونو خرڅ کړل او دا پړه دوی اوس په دانسته توګه پر شيرپاو

(c) ketabton.com: The Digital Library

اچوي چې شیرپاو په هغه وخت کې وزیرداخله وو او مشرف لدې څخه خلاسوي څکه چې هغه خو هم فوځي دی نو دا تور دوی په هیڅ قیمت پرفوځ نه پرېږدي. او په اسلام اباد کې جنرل اصف غفور و منظور ته وویل چې له موږه لیکلي مه غواړئ بیا خو موږ پرخپل ځان گواهان سو خو ستاسو کسان به موږ درخوشي کوو چې تراوسه پورې ۲۷۰ کسان راخوشي کړل سوي هم دي. تر دې بل غټ ثبوت بل نسته. او ماینونه به پاکوو. دا ټولې غوښتنې هم ایني دي او هم اسلامي دي.

تنظیمي اړخ

پښتون تحفظ مومنټ د پښتونخوا وطن د ټول اولس یو نماینده تحریک دی پدې کې هر هغه څوک که د هرگوند، مکتبه فکر یا پروفېشن سره تعلق لري پدې قامي ولسي پاځون کې شریک دي. دا غورځنگ پارلیماني سیاست نکوي خو نور گوندونه هم پارلیمان ته د تگ څخه نه راگرځوي. دا تحریک په ملک کې د رواني نسل کشۍ د ودرولو، پښتنو ته دسیال او باعزته ژوندگټلو او پښتونخوا وطن کي د امن راوستلو دپاره پر امنه مبارزه کوي، پر پاکستاني ریاست ږغ کوي چې ترهگري پخپله داخله او خارجه پالیسي کې دخپلو شوموسیاسي او اقتصادي گټو دپاره د کارولو نه لاس واخلي او پر ریاست دمزاحمتي او پرامنه سیاسي مبارزې له لارې زور راولي چې ریاست د پښتنو ته هغه ټول بنیادي انساني حقوق عملاً ورکړي کم ریاست چې پخپل ائین کې د ملک او ټولو شهریانوته د ورکولو ضمانت ورکړی دی. فوج د اولس او ملک چوکیدار دی او ددې چوکیدارۍ په بدل کې فوج د اولس نه معاوضه(ټېکس) هم اخلي خو چې کله چوکیدار په ظالم او قاتل بدل شي بیا د اولس لخوا پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

چوکیدارتنقید کول عین انساني، اسلامي او قانوني عمل دی، فوج که غواړي چې پښتون تحفظ مومنټ دې پر دوی تنقید نکوي نو فوج او استخباراتي ادارې دې هغه ټولې پالیسیانې ختمې کړي د کمو له جوره چې د پښتنو ژوند تر مرگ او وطن تر دوزخ بدتره کړیدی، دپښتون تحفظ مومنټ دا غوښتنې دې ومنل سي منظور به کراره کور کښېني، د پښتنو د پرخپله خاوره امن او اختیار ورکړل سي نو به منظورکرار کور کښېني دا یه خلاسه.

بل خلگ وایي چې دپښتون تحفظ مومنټ تنظیمي ډانچه ولې نلري باید چې جوړ کړل سي؟ زه دا وایم کیدای سي زه به غلط یم! چې دا د ټولو پښتنو گډ کار دی دا باید همداسې گډ پاته سي مانا اوس د سوات جلسه روانه ده که چېرې موږ په سوات کې دا جلسه یو څوټاکلو کسانو ته په لاس ورکړونو نور ټول دسوات اولس مو له دې ماورا کړ چې بس تاسې خلاس یاست خالي جلسې ته راسئ او چنده راکړئ بس نور ټاکلي کسان پوهیږي کار یې پوهیږي نو دا کار به ډېر نیمگړی وي. دپېښور دجلسې یو وړوکی مثال به درکړم چې کله موږ دپېښورجلسې دپاره باغ ناران ته یو مېټنگ راوغوښتی نو ته یقین وکړه چې د هر گوند او هرې تبقې خلگو پکې گډون وکړئ، بیا چې کله کمېټۍ جوړې سوې نو تاسې یقین نسئ کولای چې تر کمېټوزیات کار نور اولس پخپله وکړی، دا ځکه چې هرچا دځان کار بللی او شپه ورځ یې یوه کړي وه، که چېرې دپښتون تحفظ مومنټ تنظیمي ډانچه وای نو دا دې پېښور هره کوڅه به داسې چا کار نه وو کړی او نه به دومره لویه تاریخي جلسه سوې وای، ځکه چې دا به خالي هغو عهدیدارانوکاوی، د یوې اندازې مطابق چې له

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلوښت زره يې واخلې تر يو لک پورې اولس راغلی وو، د دې مانا دا چې ټولو کسانو ته بلنه ورکړل سوې ده، نو دا په لکاوو کسانو ته بلنه ورکول د يو څو ټاکل سوو کسانو کار ندی نه پسې رسيدلی سي، نو دا معلومه خبره ده چې په زرگونو کسانو کار کړيدی.پښتون تحفظ مومنټ به همدارنگه چې چيرې ځي يا په کوم ځای کې جلسه اعلانوي هم دهغه ځای خلگ به بلا گونده، پيښې او مذهب کار کوي او پخپلو پيسو به يې کوي. دا ځکه چې د هرې علاقې اولس به دا کار د ځان بولي او زموږ هره جلسه به همدارنگه په لکونو انسانانو باندې مشتمله وي.

زموږ ټولې غوښتنې به د پاکستان د ائين لاندې وي، دپښتون تحفظ مومنټ په جلسه کې به د هرگوند پر بيرغ او ټوپۍ راوړلو پابندي وي. ديوه گوند يا تنظيم لخوا به هېڅ قسمه بېنر پمپليټ او بل څه راوړل قطعاً نه وي، دپښتون تحفظ مومنټ له سټېجه به اشتعال انگېزه او د رياست په ضد يا بل هېڅ داسه قسمه شعار نه وهل کيږي چې هغه دې د عدم تشدد د نظريې خلاف وي.

په هره علاقه کې چې جلسه يا بله سرگرمي کيږي په هغه علاقه کې به د هغې کمېټۍ نه علاوه چې دهغه ځای د اولس متفقه کمېټۍ چې کم از کم پر درو کسانو خوبه خاماخا مشتمله وي چانده کوي بل که څوک په هغه علاقه کې چانده کوي هم نو هغه به د تحريک ملگري نه وي او نه به يې تحريک زموار وي. او د هغې کمېټۍ چې علاقې اولس يې جوړه کړې او اولس چانده ورکړي نو PTM به يې د هرې روپۍ زمواره وي. او په هره علاقه کې به د هغو پيسو چې اولس يې راکوي ريکارډ ټول پروت وي. که بيا چا د، را او اېن ډي اېس تور لگاوه او يا خپل اولس حساب

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوښت چې هغه حساب روپۍ په روپۍ ورکړل سي.

د دې تحریک د هغه ځوانانو چې له سوشل میډیا سره تړلي دي زمواري جوړېږي هغه که د هرګوند یا طبقې دي چې دا ږغ و هغو خلګو ته ورسوي کوم څوک چې له سوژل میډیا څخه لیرې وي او تکیه یې پرهغه پاکستاني میډیا وي چې د دې ټول تحریک یې یوه سرخي او هیډلاین هم نه کتلی او نه اوریدلی وي او د دې دپاره به د کومې جلسې یا مظاهرې یا سیمینار انتظار نکوي. که دا تحریک خالي تر سوشل میډیا پاته سو نو هغه ټول اولس به موږ له لاسه ورکړو او دوښمن به یې زموږ په ضد استعمالوي لکه د کرمې ایجنسۍ خلګ چې د فرقې پرنامه راپورته کړل او دجنګ ټغر ته یې ورغورځوي لګیا دي او یوه لوړپوړي فوځي و منظور ته ویلي وو چې که دي دا تحریک پرې نه ښود نه به دې نو به دې په خپلو خلګو سر در وکوټم!! که دا کار ونه سو نو چې هر وخت پرتا دا د سوشل میډیا لار ودرېده نو به دې خوله وازه نیولي وي او وخت به تېر وي، نو راځئ ځوانانو چې تر څو دوښمن دا له سوشل میډیا لیرې کسان پخپل لاس کې واخلي او زموږ پرضد یې استعمال کړي تر دوښمن له مخه باید موږ دوښمن او دهغه دسیسې ورپېژنو او د ځان ملګري یې کړو. تاسو یې نه وینئ چې ریاست اوس د پاکستان زنده باد تحفظ مومنټ په نامه لګیا دي د ملي پاڅون په خلاف جلسې کوي دا په تاریخ کې اول ځل په نظر راځي چې یو ریاست د اولس خلاف جلسې کوي. ایا دا پښتانه چې د ریاست سره دخپل قام په خلاف لګیا دي دا ولي؟ دا په دې چې دې اولس ته موږ ځانونه ندي رسولي، له دې اولسه موږ لیرې پاته سوي یو او دوښمن مکمل په ننوتلی دی. دا ټول اولس نه دی خرڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو څو ملايان، ګلالیانې او ګلخانان به خرڅ وي دا نور اولس ناخبره دی، دا زموږ دهغو ځوانانوزمواري ده چې په دوښمن خبر وي په دسیسو يې خبر وي او دا چانسونه قامونو له هر وخت په لاس نه ورځي له ډېره وخته پست بیا یوه موقع په لاس راغلي ده، راځئ چې ګټه ترې واخلو او مکان و زمان مطابق خپلې فیصلې وکړو او اولس جانان کړو او اولس ته ورسو او له هرې ستونزې مو هم دا یو اولس خلاسولی سي...

(c) ketabton.com: The Digital Library

قامي تحريکونه او پښتون پرلت

وړانگه" لونۍ"

پر دې پښتنه خاوره بلا تحريکونه چليدلي دي، مغل خلاف، د انگرېز خلاف، په لوی افغانستان کې اول تحريک د پيرروشان وو، دی د مغل خلاف جنگيدلی وو، بيا پيرروشان زوی وجنگيدی، بيا يې نږور وه جنگېده او بيا يې لمسی د مغل خلاف ميدان ته رالی، دويم تحريک د خوشحال خان خټک وو، دريم د ايمل خان تحريک وو، دا ټول تحريکونه د مغل خلاف وچلېدل، دوی هغه وخت په خپله خاوره د بل چا شتون نه منلو، دا تحريکونه تر وخته وه چليدل چې تر اوسه پورې مور پرې وياړو او دنيا د هغه سزا راکوي...

له مغلو بعد د انگريز سامراج حمله وکړه نو د دوی د شړلو دپاره بيا د تحريکونو لړۍ پيل سوه، دخدايي خدمتگارتحريک باچاخان شروع کړ، بيا ايپي فقير تحريک وو، ترنگزو حاجي صيب تحريک وو، د کاکاجي صنوبرحسين تحريک وو، د ملاپونده تحريک وو، د ورور پښتون او خان شهيد تحريک وو دا ټول تحريکونه د انگرېز خلاف وه چلېدل او داسې په زرگونو پښتانه په ايکړځانو له انگرېزانو سره جنگېدلي دي.

پر دې خاوره هرچا په خپل وخت ننگ کړيدی د قام، خاورې او د اولس د بقا ژغورنه کړېده. په يادو تحريکونو کې دوه تحريکونه داسې دي چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر اوسه دوام لري، دا دوه تحریکونه که څه هم د تحریک په شکل شروع سو خو اوس یې د باقاعده تنظیمي ګوندونو شکل اخیستی دی. او مکمل د قام د هرې بربادۍ او وبا ومخ ته لکه سپر ولاړ دي. یو ګوند عوامي نېشنل ګوند او دویم پشتونخوا ملي عوامي ګوند، دا دواړه هغه ګوندونه دي چې موږ ته یې هر وخت خپل دشمن را په ګوته کړیدی، هغه هر وخت موږ ته د غیرت چغه راپه یاده کړیده، زه چې به سکول ته تلم نو ما به په دیوالونو لیکلي لیدل چې د کابل بربادي د اسلام زمواري، بل ځای به لیکلي ول چې امریکي سامراج مرده باد، بل ځای به ول پنجابي سامراج مرده باد، لر او بر یو افغان، خپله خاوره خپل اختیار نه منو د بل اختیار دا ټول شیان د دغو دوه ګوندو برکت دی چې موږ ته یې هر وخت راپه یادول چې زموږ دخاورې او د اولس دښمن څوک دی، دا ټولي خبري د دې قام په لړمون کې پاته سوې دي، دا ټول شیان د دې قام ننګ دی، او دا ننګ نن د یو تحریک په شان راښکاره سو، دا ټول همت، غیرت، ننګ موږ ته په وراثت راکړل سوی دی.

او دلته خلګ لګیا دي وایي چې: منظور اس وقت کها تها، الکه ته زموږ تاریخ ته وګوره د وخت وه هر سیتمګرته یو نه بل منظور ولاړ دی، بس د نوم فرق یې دی. کله چې مغل وهم د دې خاورې غمي د دوی مخې ته ولاړ وو، که انګرېز وو هم د دې خاورې غمي چپ پاتې نسو... او که اوس دا تور ریاست دی هم د دې خاورې غمي یې مخې ته ولاړ دي، که دوی لږ زموږ په تاریخ غور وکړي نو دا تحریک به دومره ناشوده نه ورته ښکاري.

زموږ تېر تحریکونه وچلېدل او ختم سول د هغو لاسته راوړنه دومره نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه، وختي طور به يې گټې وې خو مستقله گټه يې نده کړې، ځکه چې موږ تر اوسه غلامان يو. د دې وجه د دوی نيمگړتيا وه، له دوی سره د دوی نيمه ابادي (ښځه) نه وه ولاړه، دا نيمه ابادي داسې نه وه چې دوی د کار نه وه، خو د پام وړ يې نه وه گرځولې، چې کله موږ دا نيمه ابادي د پام وړ وه گرځوو نو تحريکونه به مو د کاميابۍ وړ وگرځي...

ددې نيمې ابادۍ يوه حصه د ميوند په ميدان راوتلې وه او دهغې ننگ ځرک تراوسه په دې اولس کې ښکاري ، دهغې ټپې اوس هم د ځوانانو وينه وه اېشه وي، د ملالې د ميوند قيصې او هم تازه دي.

که په ميوند کې شهيد نه سوې!

خدايگو لاليه بې ننگۍ ته دې ساتمه

بيا د ژوند تر ډېرو نا انصافيو راتېر سوو، دې پښتنو بيا بل ننگ پيدا کړو، هغه هم پر دې خاوره له خاورې سره تړلو خلکو سره د خپلې مينې له اظهاره پرشا نه سوه، دا که څه هم په عمر کمه وه خو په عقل پخه وه، دا د ميوند له ملالۍ دوه پېړۍ وروسته بيا دسوات د ملالۍ په نامه دنيا ته ځان ښکاره کړو، دې د ډايرۍ له لارې پرخپل قام د امن او دپوهې د ژ، ندغوشتنه کړې وه، او دنيا ته يې ورښکاره کړه چې پښتون پرعدم تشدد يقين لري، نه خپل جنگ کوي او نه بل ته د جنگ کولو ټېکې ورکوي، دا ملاله هم د هغې نيمې ابادۍ (ښځې) حصه ده کومه چې تراوسه ليا په انسان نه د شمارل سوې، خو پښتون تحفظ مومنټ په ياد سوي تحريکونو کې بيا بل پړاو دی، هغه د ننگ لاره يې حذف ده، پر خپله

(c) ketabton.com: The Digital Library

خاوره امن غواړي، د خپل اولس سوکاله ژ، ند غواړي، په دې تحریک کې یوه اهمه او نوي خبره داده چې دا تحریک پوره دی. په دې کې هرهغه څوک سته چې قام جوړوي، مطلب نر اوښځه دواړه په دې کې سته، که څه هم د ښځو شمېره کمه ده خو په دې تحریک کې یې شتون سته، د اسلام اباد په پرلت کې د نرانو ترسنګ ښځې هم ناستې وې، که یې څه هم شمېره لږه وه خو ناستې وې، هلته که منظور پښتین وو نو ثناءعجاز هم وه. که د نورو ګوندونو مشران ناست وو نو عصماجهانګیر هم ناسته وه، بوشره ګوهر هم وه او داسې ډیرې نورې هم ناستې وې، دا ټولې د پرلت له اولې ورځې بیا تراخري ورځې پورې په ډېر همت سره ناستې وې، بیا چې دې تحریک د جلسو په شکل د هرپښتون کور ته ورتلل پیل کړو، په دې کې دا نیمه ابادي(ښځه) د دوی تر سنګ ولاړه وه، او بیا د کوټې په جلسه کې د ښځو راتګ واقعي هم د کامیابۍ په لور یو مظبوطه قدم اینښودل وو، دقام ریښې ریښې وجود راټولو قسم رښتیا کیدل وو، پردې خاوره په بشپړه ننګ کول وو، او خپل قام پوره کول وو، دقام هره لور ملاله ده، خوهغو ته د ضیاوالدین ضرورت دی. بس هغو ته ستاسو لاسنیوی په کار دی، ستاسو ښه فکر پکار دی، ستاسو ډاډګیرنه ورته پکار ده، تاسوخپلو لوڼو، خوندو، مېرمنو ته په ټولنه کې برخه ورکړئ بیا به تاسو دملالو په شمېرلوستړي شئ.

د پښتون تحفظ مومنټ دجلسو لړۍ لیا دوام لري اوهغه د پښتنو وه هرې سیمې ته ځي له کوټې بعد د پېښور جلسه وسوه، زما په نظر دا دپښتنو د تاریخ اوله جلسه وه چې په دومره غټ تعداد باندې ښځې راغلې وې او دمنظورپښتین ټوپۍ یې پر سر وې، د پېښور جلسې د تحریک د کامیابۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاړې نورې هم هوارې کړې، دپېښور جلسې دکامیابولو په خاطر له نرانو سره ښځو هم کار کاوو، هغه لکه ثناعجاز، دثنا چې سومره ستاینه وشي هغومره به کمه وي، په جلسه کې یې د ښځو د راتګ لپاره شپه او ورځ یوه کړې وه، په جلسه کې د پېښور د ښځو سره د سوات ، دبنو، د چارسدې او دسوهیلي پښتونخوا ښځو هم ګډون درلودۀ د پېښور په جلسه کې داسې خوندو، میندې او مېرمنې هم وې د چاچې ورور، زوی او خاوند له کلو راهیسې ورک ول، دلته یې ددې تحریک له لارې د خپلو مینانو غوښتنې کولې.

د اتم اپرېل د جلسې یوه شپه له مخه یوه سپین سرې او یو سپین ږیری چې په ورک زوی پسې جلسه ګاه ته راغلو او هلته یې له ځوانانو څخه پوښتنه وکړه چې، زویه هغه ورک خلګ چې پیدا کوي هغه جلسه چېرې کیږي؟ ځوانانو ورته ویل چې مورې هم دلته به وي هو سبا سهار ، تاسو اوس کور ته ولاړ سئ سهار راسئ، سپین سرې ورته په ستړي اواز وویل ځویه مورږ خو کور نلرو چیرې ولاړ سو، مورږ خپل زوی پسې ګرځو کور مورږ نلرو، دې خبرې په جلسه ګاه کې موجود ټول ځوانان وژړول، داسې په زرګونو خلګ راغلي ول چې مئین یې له کلو راهیسې ورک وو او دلته یې د خپلو مینانو غوښتنې کولې.

د پښتون تحفظ مومنټ سره خلګ ټول د دې درده راټېر سوي او ټول بې کوره سوي خلګ ملګري دي. په دې کې مهم او قدرمن سړی علي وزیر دی، چې د هغه د کور شپاړلس کسان په ډېر جبر وژل سوي دي او دپوښتنې خلګ یې نه وو، د خواشینۍ خبره خو دا ده چې د علي وزیر مور د خپلې کلا دروازه کښلې ده او خالي پړده یې په ټال کړیده، دا وایي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې نور به څوک ماله دروازه نه راټکوي ځکه چې مخکې چې هر وار ماته چا دروازه راټکولي ده ما چې دروازه خلاسه کړېده نوما کله یوه او کله شپږ جنازې رادننه کړېدي اوس مې په کور کې یو علي وزیر پاته دی، کم از کم د علي وزیر جنازه به د دروازې په ټکیدلو نه راځي!!! جنازه راوړل دومره زور نه غواړي لکه ټکیدلي دروازه خلاسول.

د داسې ځوریدلي قام خدمت چې اوس موږ ونکړو بیا به یې څوک کوي، منظور پشتین که د خپلو نړیدلو کورونو حساب غواړي، که پښتنو ته دخوشالۍ ژوند غواړي، نو په دې کې موږ ټول پښتون اولس له ده سره سنګ په سنګ ولاړ یو، دخپلو وینو، د شهیدانو، د وسایل، د نړیدلو کورونو حساب غواړو او دا حساب به ریاست خاماخا راکوي.

موږ به هم خپل کار داسې دوامدار ساتو تر څو چې زموږ پر خاوره امن نه وي راغلی.

که په ځوانانو پوره نسوه

ګرانه وطنه جینکۍ به دې ګټینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بني ګل کې ژوند دی

خان زمان "کاکړ"

هلته د مقاومتي او احتجاجي سیاست پاخه روایتونه ژوندي دي.

هلته د وطني چاچا، سالار یعقوب خان، رحمزادخان او په سلګونو خدايي خدمتګارانو خاپونه په هره کوڅه کې پر هره لاره پاته دي.

هغه سپین ږیری عبدالصمد چې ورته ویل یې" فضل غفوره! تسلیم شه، په یوه ګهنټه کې دننه تسلیم شه، په دې کې د خیر دی" دا د خدايي خدمتګارانو پر پله د روان سړي ږغ وو، دا د عوامي نېشنل ګوند د بنو ضلعي صدر ږغ وو.

د بنې ګل د ځوانانوقامي جذبې چې د بنې ګل ماځیګری د ژنړکیتوب د علامتي هارونو په شان جوتې شوې، پاکستانی ریاست وارخطا شو.

"لمبر ون " د بني ګل د ژنیو له قامي ولولې په ډار شو.

"لمبر ون " ته بنې ګل نمبر ون چېلنج ورکړ.

بنې ګل په قامي ننګ کې نمبر ون وخوت.

د نمبر ون بنې ګل په شا نمبر ون وزیرستان ولاړ وو او ورته ویل یې:

ګوره چې وار د خطا نشي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ګلو څانګه دې پر سر ولاړه یمه

د بنې ګل د پي ټي ایم کارکنان نن په زندان دننه دي. د څومره لوی جرم په تور دننه دي. ریاست وربانديې مقدمه کړې او پکې لیکلي يې دي چې دې خلکو د ترهګرۍ غندنه کوله او امن يې غوښت.

کامریډ سلیم امن غوښت.

سعید وطنیار امن غوښت.

ندیم عسکر امن غوښت.

بخت نیاز ایډوکیټ امن غوښت.

حنیف پښتین امن غوښت.

زه د چا چا نوم ولیکم؟ زه به څومره نومونه ولیکم؟ خو ټول بنې ګل امن غوښت. په جلسه کې حاضرو پنځوس زره پښتنو امن غوښت.

په بنې ګل کې پنځوس زره پښتنو جنګ ریجکټ کړ.

پنځوس زره پښتنو د جنګي اقتصاد د پالیسۍ غندنه وکړه.

پنځوس زره پښتنو د ښو او بدو طالبانو توپیروغندلو.

پنځوس زره پښتنو نقاب پوش او برقعه پوش مسترد کړل.

پنځوس زره پښتنو په خپله خاوره د خپل اختیار غوښتنه وکړه.

پنځوس زره پښتنو نعره بازي وکړه:

یه جو دهشت ګردي هې

(c) ketabton.com: The Digital Library

اس کی پیچھې وردي هې

یه جو نامعلوم هې

یه همین معلوم هې

پنځوس زره پښتنو نعره بازي وکړه:

نر پښتون باتور پښتون

منظورپښتون، منظورپښتون

نر وزیر زخمي وزیر

علي وزیر علي وزیر

او بله خبره دا ده چې ریاست ته اوس بیخي پته لګیدلي ده چې پښتون قام اوس د خپل سرنوشت ټاکلو دپاره راپاځیدلی دی او اوس پدې پوهیدلی دی چې" حق غوښتل کیږي نه بلکې اخیستل کیږي".

پر خپلو متهو داعتبار وخت دی.

دپاڅون فصل تیار دی.

د نوي وخت له غوښتنو سره سم او خپلو وړتیاوو او صلاحیتونو سره سم د بنو پر قرارداد هم خبره کیدای شي، له ریاست سره دپښتنو د تعلق وضاحت هم غوښتل کیدلی شي او دمحکوم پښتون وطن کښس د افغانستان د اوږدې غمیزې په تناظر کې داسې هم کتل کیدلی شي چې یو شریک نجات ته د لارې په هوارولو کې راسره مرسته وکړي. دا په دې هم چې په محکوم پښتون وطن کې روان جنګ د پاکستان د افغان

(c) ketabton.com: The Digital Library

پالیسۍ یوه برخه ده.

قبایلي سیمې له پښتونخوا سره دانظمام د اعلان باوجود اوس هم د یو ډبل بفر زون او ایډیشنل بفر زون په توګه استعمالیږي. ایف سي آر لره یې تش نوم بدل کړیدی.

دانظمام پروسه باید جمهوري او معنی خېزه وګرځول شي ګنې ریاست به تاوان وکړي ځکه چې قبایلي سیمې اوس په سیاسي او نظریاتي لحاظ له پښتونخوا سره ضم شویدي.

پي تي ایم منځته راغلی دی. په بنو کې پنځوس زره پښتنو پخپل منځ کې هر ډول جغرافیوي او قبیلوي کرښې ورانې کړې وې او دیو متحد قام په توګه د خپل قامي تشخص او پایښت د خوندیتوب دپاره راوتلي وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تحریکونو فطرت او پښتون ژغورنه غورځنګ

ارشد ناصر وزیر

د نړۍ په معلوم تاریخ کښې چې کله هم د تحریک یا غورځنګ په نوم اولسونه راپورته شوي دي نو د هغې فطرت کښې درې څیزونه ډېر مهم وي: اول دا ـــ چې دا د اولس یا قام د محرومیو تسلسل چې کله نقطه عروج ته ورسي نو یوه نه یوه واقعه یا پېښه یې بهانه وګرځي ، په کومه چې اولس یا قام د طوفان په شکل کښې راپاڅي او ظاهري موخه یې د هغې یوې واقعې یا پېښې یا ستونزې د هوارۍ مطالبه وي خو په پس منظر کښې یې هغه ټولې محرومۍ شتون لري چې دا اولس یا قام ورسره مخ پاتې شوے وي او د ظاهري ستونزې سره سره سم یې ذد خپلو مستقلو محرومیو احساس هم په نظر کښې نیولے وي ـ دویم دا ـــ چې د کومې ظاهري ستونزې یا پېښې په ترڅ کښې چې تحریک یا غورځنګ راپورته شوے وي ، د هغې متاثرین د پوره اولس یا قام څه مخصوصه برخه وي ـ ولې د دغې مخصوصې برخې سره په تحریک یا غورځنګ کښې پوره اولس یا قام ځکه اودرېږي چې دوي پکښې د خپلو مستقلو محرومیو هوارې یا د خپلو مستقلو ګټو لټون کوي ـ دریم دا ـــ چې د تحریک سر لښکر دا نۀ ګوري چې ما سره څوک ولاړ دي او د څه د پاره ولاړ دي؟ بلکې دوي صرف خپل افرادي قوت ورباندې زیاتوي ـ نۀ د تحریک سره ولاړ اولس د پاره دا سوال مهم وي چې تحریک د څه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاره شروع شوے دے؟ بلکې دوي خپلې گټې پکښې ترلاسه کول غواړي ـ د تحریک سر لښکر دا سوچ نه کوي چې څوک د کومې قبیلې ، کوم تنظیم یا کوم گوند سره اړه لري یا یې په لاس کښې کومه جنډا نیولې ده ـ دارنگې کوم تنظیم یا گوند دا سوال پورته کوي چې د بل تنظیم یا گوند جنډا پکښې ولې شتون لري ـ دا درې مهم توکي چې په کوم تحریک یا غورځنگ کښې موجود وي نو ورته فطري تحریک وئیلے کیږي ـ په دغه تناظر کښې چې مونږ پښتون ژغورنه غورځنگ ته گورو نو عین فطري تحریک یا غورځنگ یې گڼلے شو ـــ البته که چرته د پي ټي ایم سرلښکر یا سرلښکرانو دا بندیز نهٔ وے لگولے چې زمونږ جلسو جلوسونو یا پرلتونو ته نورې جنډې مه راوړئ نو زما خیال دے چې دې کښې به د زیاتو جنډو رپولو د زغل په ترخ کښې به د غورځنگ په افرادي قوت کښې نوره هم اضافه شوې وے او د غورځنگ به نور هم خپل فطرت ته نزدې شوے وے ـــ اوس هر کله چې په نورو جنډو د بندیز خبره راغله نو د نورو جنډو خاوندانو ته پکښې د ځان د ورکېدو خطر محسوسېدے او په پي ټي ایم یې د یوې بلې جنډې لاندې د یو نوي تنظیم یا گوند شک کېدے شي ـ که څه هم پي ټي ایم په اوسني شکل کښې هم ښه کامیاب او موثر دے ، خو که د جنډو دغه بندیز یې نهٔ وے لگولے نو د دې کامیابي او اثر نور هم زیاتېدے شو ـ

(c) ketabton.com: The Digital Library

پي ټي ايم، روايتي ملتپاله گوندونو ته گواښ دی، زورور ځواکونو ته او که دواړو ته؟

ندیم "عسکر"

هغه کوم حالات وو چې پي ټي ایم یې پیدا کړ؟

دغه سوالونو ته د پښتون قومي سوال په پراخ تناظر کې کتل پکار دي .

پاکستان کې دننه د پښتنو ملتپاله سیاست، په جغرافیایي یووالي، د ژبې او کلتور د پرمختگ د پاره مناسب او ضروري گامونه، په شتمنئیو خپل واک او سیاسي واک او اختیار، غوندې نکتو باندې راگرځي. دا نکتې څرگندوي چې په دا هیواد کې د پښتنو ژوند ژواک له څنگه گواښونو سره مخامخ دی.

همدا معروضي حالات وو او دي چې د پښتنو دوه ملتپاله گوندونو پکې وده وکړه او اولس کې یې ریښې پخې کړې.

بیا څه وشو چې د اولس لویه برخه له دغو دواړو گوندونو څخه لیرې شول، لا لیري کیږي او پي ټي ایم ته نیږدې کیږي.

زما په نظر لاملونه یا وجوهات څه داسې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتانه ځوانان له یوې خوا د ریاست څخه پردي او ترټل شوي وو، له بلې خوا په روایتي ملتپاله گوندونو کې د دوی د پاره هیڅ ځای پاته نه وو. د دوی غږ چا نه اورېدلی. پې ټي ایم دوی ته سټېج په لاس ورکړی او دوی د ښه صلاحیت اظهار وکړ.

د آبادۍ لویه برخه د ځوانانو ده او دوی ښه تعلیم یافته دي. په روایتي سیاسي گوندونو کې لیډرشپ آوټ ډېټډ او یا هم نیم خوانده دی. د دوی او ځوانانو تر منځ د دوو نسلونو واټن دی. دوی و نه توانېدل چې ځوانان پوه کړي او یا د دوی په غوښتنو ځان پوه کړي.

پې ټي ایم د لوړو زدکړو خاوندان او پوهان ځوانان را وړاندې کړل چې هغوی په اولس کې ښه نوم و گټلی .

دوی به د هیواد د رسنئیو د ناروا عمل، کوربېج نه ورکولو نعرې خو ډیري وهلې خو متبادل ذریعه ټولنیزې رسنۍ کارولو صلاحیت یې نه درلود. پې ټي ایم په ډېر ښه ډول ټولنیزې رسنۍ و کارولې او خپل غږ یې د نړۍ هر کونج ته و رسولی. دا صلاحیت ځوانان، ځان ته جلب کړل.

پې ټي ایم په ډېر لږ وخت کې ښه لاس ته راوړنې ولرلې. چې یوې خوا ته یې اولس په خپل زور او توان باوري کړل، بلې خوا ته یې روایتي ملتپاله گوندونه شکي کړل چې څرگندونې یې موږ اورو.

منځنی پښتونخوا، یا ټرائبل ایریاز کې څه بدلونونه داسې وشو چې منظر یې بدل کړو لکه ترهگري، د خلکو بې کوره کېدل، د نړیوالو مرستو خلکو ته هیڅ گټه نه رسېدل، تولنېزو رسنئیو په واسطه له نړۍ او خپل قامي وگړو سره ټینگ تړون، په مېن سټریم سیاست کې فعاله برخه، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

فاټا مرجر او په پای کې د دوی خپل سیاسي غورځنګ داسې فېکټرز دي چې پي ټي ايم يې برلاسی ساتلی.

د دغه عواملو اثرات یواځې د منځنۍ پښتونخوا په پښتنو نه بلکې د پاکستان مېشتو ټولو پښتنو په اجتماعي نفسیات پرېوتل. دوی ته دا وېره ولوېده چې ریاست هیڅ بې هیڅه دوی بې کوره کولای او وژلای شي او څوک به یې د پوښتنې او لاس نیوي نه وي.

دغه وختونو دوی په خپل روایتي لیډرشپ بې باوره کړل او دوی د یو داسې سازمان یا غورځنګ کمي په بشپړ توګه محسوس کړه چې د دوی ږغورنه په نره، په ډاګه او مؤثره توګه وکړي. او پي ټي ايم دا کمي په ښه توګه پوره کړه.

د پي ټي ايم مشرتابه د علاقایي او نړیوال صورتحال هم ښه ادراک کړی ځکه په خپل دریځ کې زیات وضاحت، څرګندوالی او د مقاومت روحیه لري.

پي ټي ايم تر اوسه د بېخي ډېرو ستونزو باوجود کلک پر میدان ولاړ دی. که همداسې و دریږي نو په راتلونکي کې به نه یواځې پښتون ملتپاله سیاست را ژوندی شي بلکې نور محکوم قامونه به هم خوځښت وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتانه د ویښېدو په درشل کې

فریدالله"تړاو"

کله چې د هند نیمه وچه او پښتني سیمې د انګرېزانو تر استعمار لاندې وې او د پاکستان وجود منځ ته نه و راغلی، د باچا خان په مشرۍ په پښتنو کې د لومړي ځل لپاره د پښتنو د حقه حقونو ترلاسه کولو لپاره د عدم تشدد مبارزه پیل کړه چې د خدایي خدمتګارو تحریک په نوم یادېدل. په پښتنو کې د عدم تشدد مبارزې پیل د انګرېزانو لپاره د خطر زنګ و، انګرېزان پر دې پوهېدل چې دا د عدم تشدد مبارزه له وسله والې مبارزې زیاته خطرناکه ده نو هغه و چې انګرېزانو به هر ځای د دوی د فعالیتونو مخه نیوه او له ډول ډول ستونزو سره به یې مخ کول او حتا وژل به یې چې د دې مبارزې سرلارې باچاخان ډېری کلونه په جېل کې تېر کړل؛ ګناه یې دا وه چې غفار خان غوښتل پښتانه د نړۍ له نورو قومونو سره سیال کړي، له بې اتفاقۍ او تربګنۍ څخه یې د اتفاق او اتحاد پر لور سوق کړي او د علم په وسله یې سمبال کړي څو د علم په واسطه د دښمن مقابله وکړي. غفار خان له ډول ډول ستونزو سره سره بیا هم مقاومت کاوه څو له دغه حالته پښتانه را وباسي، بل لور ته په هندوستان کې هم د عدم تشدد مبارزه پیل شوه او د هند لویو تجارانو به له مهاتما ګاندي سره د خپلواکۍ اخیستلو لپاره نغدي مرسته کوله، حتا ښځو به یې خپل ګاڼه (سره زر) د مرستې لپاره ورکول څو د خپلواکۍ دغه یون روان وساتي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه و چې له ډېرې اوږدې مبارزې وروسته انګرېزانو هند ته ازادي ورکړه خو په دې شرط چې ځینې سیمې به ترې بېلوي او د اسلام په نوم به د مسلمانانو بېل دولت تاسیس کوي، هغه و چې د اسلام په نوم یې پاکستان رامنځته کړ څو په راتلونکي کې د بیا لپاره د انګرېز د قدم ځای پیدا شي او ګټې یې خوندي کړي. انګرېزان چې د پښتنو سرسخت دښمنان دي او نه یې غوښتل چې خپلواک و اوسي بیا یې هم پښتانه د منافق پنجاب او د انګرېز جناح تر لاس لاندې یوې بلې کندې ته ورټېل وهل، خبره را لنډوم، په افغانستان کې د روس او د وخت افغان حکومت په مقابل کې امریکایانو او پنجابیانو افغان جهادي مشران د خپلو شومو اهدافو د لاسته راوړلو لپاره مستقیم او غیر مستقیم وکارول چې په هغه وخت کې به هم غفار خان پښتنو ته نارې وهلې چې روان جنګ د روس او امریکې جنګ ده او قرباني یې افغانان دي، ده د جهاد دغه بهیر ته هم د شک په سترګه کتل خو هغو پښتنو چې په جهاد کې یې برخه لرله او ملاتړ یې کاوه، د غفار خان غږ یې نه اورېده او د پردیو روزل شوو اجنټانو تر شا روان و او د هغوی په قومانده یې پردی جنګ ګاټه او د ویتنام وار یې په افغانستان کې ورته اخیست خپله یې ګټه ونه کړه خو د خپلو وینو ثمره هم بل چا ترې یووړه او تر اوسه پورې د دغه جنګ ګټه هم بل ته ځي، یوازې خس او خاشاک د دغه جنګ پښتانه دي او د خپل ځان په وژلو یې دغه اور بل ساتلی؛ ځکه وژل کیږي پښتانه ځوانان، کونډې کیږي پښتنې ښځې، یتیمان کیږي پښتانه بچي، د دغه جنګ هره بده د پښتنو په برخه ده، دا څلوېښت کاله پنجاب ادارې په لر او بر پښتون سیمو کې پښتون وژنه روانه کړې ده، دا څلوېښت کاله دومره څوک نه وو چې پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړاندې یې غبر پورته کړي او د پنجاب له دسیسو پښتون قوم خبر او را بیدار یې کړي او اصلي دښمن ورته په ګوته کړي چې زموږ اصلي دښمن پنجاب دی، نه بل څوک، که په چا کې به یې د غبر پورته کولو هڅه او توان ولیده، نو په یو او بل نوم به یې وژل، خو اخر هم د صبر کاسه ډکه شوه او د نقیب الله محسود وژنې په پښتنو کې د غچ او خپلواکۍ سکروټه جل کړه، نږدې ده چې دغه جل په اور بدل شي او پنجاب لولپه کړي، هر چا غوښتل چې پښتون قوم د پنجاب له تورو منګولو خلاص کړي خو چا دغه جرئت نه کاوه، د یوه او بل په تمه یې شپې او ورځې سبا کولې، خو نن داسې ورځ راغلې چې خدای ج دا پېرزوینه په منظوراحمد پښتون، خان زمان کاکړ او محسن داوړ وکړه چې د پښتون ژغورنې په نوم یې د پنجاب پر ضد غبر پورته کړ او د پښتنو له تود هرکلي سره مخ شو، اوس په لکونو غبرونه پر یو غبر بدل شوي او د پنجاب له لعینې ادارې څخه د وژل شوو پښتنو پوښتنه کوي او ورک پښتانه پرې را پیدا کول غواړي، پر ضد یې پراخ لاریونونه ترسره کړل. پښتانه نور په خپلو سیمو کې د تپل شوي جنګ له منځه وړل غواړي، پښتانه د ښه ژوند حق غواړي، تعلیم او سوله غواړي نور نو زغم پای ته رسېدلی او پښتانه به د هر څه پوښتنه کوي، د پښتون ژغورنې غورځنګ مخکښان باید اوس په ولس کې د اتفاق او اتحاد لپاره کار وکړي، د دغه تپل شوي جنګ اصلي لوبغاړي ور وپېژني، ګټه، تاوان، دوست دښمن باید هر څه ورته روښانه کړي، د ولس په منځ کې باید فکري او شعوري کار وکړي او سیاسي شعور یې لوړ کړي او د ولس درېدلي ماغزه او فکرونه باید په حرکت راولي، څو ټول پښتون ولس په یوه صف کې ودروي او پنجاب باید پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې پوه شي چې پښتانه کله هم د ظالم پر وړاندې را جګ شي، خامخا يې د ظالم ګريوان ته لاس لويږي او څو برابره غچ اخلي، انشاء الله نور د پنجاب شوم اهداف خنثی کيږي او د پښتون ژغورنې دغه حرکت پسې سپين سبا راتلونکی دی، پښتانه به خپلو تاريخي رواياتو او تړاوونو ته په کتلو سره د خپل برخليک پريکړه په خپله کوي او له دغه حالته به ځان را باسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو سل او پینځویشت کاله وشو چې د ډیورنډ کرښې پښتانه وېشلي دي

بهروزخان

یو سل او پینځویشت کاله وشو چې د ډیورنډ لانجمنې کرښې پښتانه په لر او برکې وېشلي پراته دي. پاکستان دغه کرښه رسمي او د افغانستان اولس او مشران یې فرضی کرښه بولي. په دولسم نومبر کال ۱۸۹۳ کې د برطانوي هند په نمایندگۍ د سر موتمر ډیورنډ او د افغانستان د پاچا عبدالرحمان خان تر منځ په رسمي توگه پرېکړه شوې وه چې د ډیورنډ کرښه به د دواړو هېوادونو پوله وي. افغان تاریخ پوه او دانشور حبیب الله رفیع وایي د ډیورنډ د کرښې په رسمي توگه منل کوم لیکلی سند نه لري او دا چې د انگرېز سره په غیر رسمي توگه دا کرښه منل د کمزوري پاچا عبدالرحمان خان مجبوري وه. په یو وخت په شمال کې د زار روس نه خپلې پولې ساتل او په شرق کې د غزیدونکي برطانوي هند سره ډغره وهل عبدالرحمان خان ته ډېره گرانه وه نو ځکه یې هم د برطانیه سره عارضی سودابازي وکړه. په پاکستان کې هم یو شمیر قام پاله سیاسي گوندونه د ډیورنډ کرښه د انگرېز د پښتنو د ویشلو پلمه بولي خو د ډیورنډ په کرښه د ښکاره دریز د خپلولو نه ډډه کوي. د پښتنو د مقبول غورځنگ پښتون تحفظ موومنټ دریز خو نیغ په نیغه د ډیورنډ په کرښه نه دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

څرګند شوی خو په لويو لويو جلسو کې د لر او بر يو افغان چغه وهي. د افغان پاچا امان الله خان د انګرېز نه په نولسم اګست کال ۱۹۱۹ کې د افغانستان د استقلال واګې په مستقمه توګه اخستل د افغانستان د ازادۍ په معنا ګڼل کيږي خو په اصليت کې د اګست په نولسمه نيټه د برطانوي هند د هېواد د خارجه چارو اختيار بيرته ګټل وو چې د عبدالرحمان خان له وخته د انګرېز په لاسو کې و. په کال ۱۹۴۷ کې د پاکستان د جوړيدو نه وروستو د ډيونډ د کرښې د يوې غاړې د پښتنو واکمن پاکستان او د بلې افغانستان وګرځېدل. د ډيورنډ کرښه عملي پوله پاتې نه شوه کله چې روسي ځواکونه افغانستان ته ورغلل او پاکستان چې امريکا او د نړۍ نورو هېوادونو په ملاتړ، په لکونو افغانانو ته بغير د بنديزونو پاکستان ته د راتللو لار پرانستله. ددې خبرې ورستو او بيا د ټول افغان جنګ په وخت کې د ډيورنډ د کرښې هيڅ بين المللي اهميت پاتې نه و او پاکستان ته چې کوم افغانان د کډوالو په توګه ورغلي وو د هغوی نه مجاهدين جوړ کړل شو او په اسانه د ډيورنډ په دواړه خواو يې تګ راتګ کولو. دا کار د طالبانو په دوره کې نور هم اسان و ځکه چې طالبانو د خپل امارت بنياد داسې ايښودل غوښتل چې د هغوی د مفکورې تر مخه د مسلمانانو په منځ کې پولې نه وي. خو څېړونکي وايي دا هم د پاکستان يو منصوبه وه چې د افغانستان اختيار يې په مستقيمه توګه په خپل لاس کې اخستل غوښتل. د طالبانو د دورې نه لا ډېر مخکې ډاکټر نجيب الله په وار وار ويلي وو چې پاکستان ترې د ډيورنډ د کرښې په رسمي توګه د منلو غوښتنه کوي. ډاکټر نجيب الله ته د هغه پلويان د ډيورنډ د کرښې شهيد هم وايي. د عوامي نيشنل ګوند مشر اسفنديار ولي خان وايي د پاکستان د داخله

(c) ketabton.com: The Digital Library

چارو پخواني وزير نصرالله بابر ورته ويل چې يو ځل يې د طالبانو د مشر ملا عمر سره په قندهار کې ليدلي وو او د ډيونډ د کرښې په رسمي توگه د منلو غوښتنه يې ترې کړې وه چې د ښاغلي بابر په وينا، ملا عمر پرې ډېر بد منلي وو. د پاکستان د دوه پښتون پاله سياسي گوندونو عوامي نيشنل پارټي او پښتونخوا ملي عوامي پارټي دريز دی چې د ډيورنډ د کرښې فيصله به د دواړو خواو اولسونه کوي. د افغانستان پخواني صدر حامد کرزی د خپلې دورې په اخر کې دا دعوه کړې وه چې د پاکستان سره يې د هېواد اړيکې ځکه سمې نه شوې چې پاکستان د ډيونډ کرښه ورباندې په رسميت منل غوښتل او ښاغلی کرزی وايي د پاکستان د دغې غوښتنې منلو ته کله هم تيار نه و. د افغانستان د اوسنې صدر ډاکټر اشرف غني دريز هم د نورو افغانانو نه بدل نه دی او وايي د ډيورنډ لانجمنه کرښه د حکومتونو د وس خبره نه ده ځکه چې د ډيورنډ د کرښې د منلو او نه منلو اختيار يواځې د کرښې دواړه خواو ته پراته اولسونه کولی شي. که يو خوا د پاکستان د پوځ مشر جنرل ضيالحق په وخت کې د ډيورنډ کرښه د افغان جهاد په نامه له منځه وتلې وه نو نن يې د پاکستان پوځې چارواکي لکه د برلن د ديوال په شان په ازغن تار او د وسپنې په جنگلو ترې. په وسني پاکستان کې د انگرېز د وخت پاتې دوو شخړو ته په بيل بيل نظر کتل کيږي ځکه چې د پښتنو په تقسيم ډيورنډ کرښه مستقيم سرحد غواړي خو د کشميريانو تقسيم نه مني او د هند سره گډه پوله د لاين اف کنټرول په نوم يادوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتانه باید څه وکړي؟

دیدار"وزیر"

د کوم وخت نه چې د پښتنو جغرافیایي وجود مات شویدی له هغه وخت نه ترننه پورې پښتانه د زوال سره مخ شویدي، هره لسیزه یې په غمیزه بدله شویده، د نړۍ د هر زورواکي د ستم په اسانه ښکار شویدي، په داسې وخت کې چې قامونه د عروج په لوري مزل کوي بدبختانه پښتانه د زوال پر لور روان دي.

که یو لور ته د ژبې د زوال سره مخ دي، ولې بل لور ته د کلتور په ژغورنه کې بشپړ بریالي ندي.

که یو لورته د نړیوال سیاست سره غاړه غړۍ ندي، ولې بل لور ته د مشرتابه (لیډرشیپ) د فقدان سره مخ شویدي.

دپښتون افغان وطن د تقدیر فیصلې د اغیارو په لاس کې دي، په پنځه شپېتو ٦٥میلیونه نفوس مشتمل قام د خپل راتلونکي فیصله خپله نشي کولای، څوک یې د وطن په لوټلو صرفه نکوي، څوک یې ژوند په نه بیه اخلي او پلوري، څوک یې په ژبه، تاریخ، کلتور، سیاست ملنډې وهي او څوک یې د عزتونو په لیلام کولو بوخت دي...!!! لاملونه یې څه دي؟

داسې کومې نیمګړتیاوې دي چې دا دومره لوی قام د خپل تقدیر واګې اغیارو ته په لاس کې ورکړیدي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما په خيال لاملونه (وجوهات) يې ډېر واضح دي.

لومړی : بشپړ قام د نړيوالې سياسي بيانيې سره اشنا ندی. مطلب دا دی چې پښتنو تر اوسه داسې سياسي مرکزيت پيدا نکړ چې هغه دومره سياسي ويژن ولري چې د نړيوال سياست سره خپل نظر شريک کړي، تش د يوې محدودې جغرافيې د سياست په خوله کې بند دي.

نه خو زموږ سياست د نړيوالو قوتونو دمفادو د خيال ساتلو په لړ کې د خپلو مفادو تحفظ کړيدی او نه زموږ سياست دومره تر اوسه قوي شو چې د نړيوالو قوتونو نظر او همدردي پښتون قام ته متوجه کړي.

لنډه دا چې زموږ قامي سياست کمزوری دی، دخپلو قامي مفادو دفاع په نړيواله سطحه نشي کولای.

دويم: زموږ د ټولنې زياته برخه قبايلي ده، دقبايلي ټولنې کړه وړه هم داسې وي چې سياسي شعور نه بې برخې وي، کوم قام چې اجتماعي شعور ونلري د هغه قام د تقدير واګې به دبل چا په لاس کې وي.

قبايلي ټولنې د خپلو کرختو رواياتو په تقدس يقين ساتي، نه خو د نړيوال سياست د رموزو نه خبر وي او نه دجغرفيايي حدودو د سياسي کړلېچونو نه خبر وي، د داسې ټولنې وګړي ډېر په اسانه د اغيارو د مفادو د قربانۍ ښکار کيدلی شي.

دريم: مذهبي جنونيت زموږ د ډېرو ستونزو لامل دی، د ټولې اسلامي نړۍ په پرتله زموږ په ټولنه کې مذهبي جنونيت زيات دی، که سيمې ته بغدادي پير راغلی موږ پرې بشپړ باور کړيدی، که د امريکا په نبراسکا پوهنتون کې د سرمايې د زياتولو په لړ کې چېرته مذهبي، جهادي لټرېچر

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکلی شویدی موږ د زړه د تله ورته هرکلی ویلی دی.

د دغه مذهبي جنونیت په خورولو کې هم زموږ د سیاسي مرکزیت نشتون وجه ده، که چېرې زموږ سره داسې یو مظبوط سیاسي مرکز وي چې د نړیوالو سیاسي مفاداتو سره یې د خپلو قامي مفاداتو اشتراک په بڼّ ډول مړی وي، بیا به زموږ پښتنه ټولنه د داسې مذهبي جنونیت سره مخ نه وای د کوم مذهبي جنونیت مثال چې په توله نړی کې نشته.

د قام د روښانه راتلونکي لپاره څه کول پکار دي؟

پښتانه باید څه وکړي؟

پدې لړ کې پښتانه باید شریک یو سیاسي مرکزیت ولري، یو داسې شریک سیاسي مرکزیت چې د جغرافیایي حدودو له کړو وړو سره سره د نړیوال سیاست سره هم خپل اواز همغږی کولای شي، د نړیوالو قوتونو د مفادو د خوندیتوب په لړ کې خپلې قامي گټې هم خوندي کولای شي، دغه شریک قامي سیاسي مرکزیت به دسیمې او نړی په سیاسي بدلونونو کې خپله ونډه اخیستی شي.

د ۶۵میلیونه نفوس په شمېرقام د دې جوگه کولای شي چې د خپل تقدیر واگې پخپل لاس کې ونیسي، نړیوال قوتونه خپل پروگرامونه چلوي، که څوک ژاړي او که خاندي پښتون افغان وطن به د نړیوالو د مفادو لوبغالی ضرور وي.

د نړیوالو د هرې اقتصادي، معاشي، جنگي او سیاسي پالیسیو دپلي کولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډگر به پښتون افغان وطن وي.

د شریک سیاسي مرکزیت گټه به دا وي چې هغه به حالاتو په نبض گوتې کیږدي دا به وگوري چې څنگه کولای شو چې دغه خوني حالات په دوستانه طریقه سره د قام په گټه راولم.

مثال: اوس مهال پښتون افغان وطن زما په لاس کې وي زه به د نړۍ بادار تصور کیږم.

د چین او روسیې د اقتصاد مخه به هم ددغه څلور لاري (پښتون افغان وطن) په ذریعه نیسم چین او روسیه غواړي چې ددغه پښتون افغان وطن په ذریعه به زه خپل اقتصاد ته پرمختگ او دوام ورکوم.

اوس که زموږ سره یو شریک سیاسي مرکزیت موجود وي بیا داسې کیدلی شي چې په دغه خوني کشمکش کې د قامي ، اجتماعي گټو خیال به په ښه ډول وساتلی شي او که موږ داسې د سیاسي انتشار سره مخ یو نړیوال به بیا هم خپل پروگرام وچلوي، موږ به پکې د قربانۍ گډوري وو، پرته له لوی زیان څخه به هیڅ قامي گټه ونکړو.

اوس پکار ده چې پښتانه د یو شریک قامي سیاسي مرکزیت د رامنځته کولو په لړکې شریک گامونه پورته کړي.

نړیوال سیاسي، جغرافیایي بدلونونه او چلونه مو پر سر ولاړ دي، موږ چې څومره هم سستي کوو هومره به د قامي تباهۍ سره مخ کیږو، اوس باید پښتانه پدې فکر وکړي چې که زموږ قامي گټې له امریکې سره تړلي وي، بیا چې د امریکې ملاتړ په نره او مشروط ډول وکړو، که د چین سره تړلي وي بیا باید د چین او روسیې سره خپلې قامي ستونزې او قامي گټې تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

بحث لاندې ونیسو.

که پدغه سیاسي او جغرافیایي بدلونونو کې پښتنو د شریک قامي سیاسي مرکزیت د رامنځته کولو په لړ کې عملي ګام پورته نکړو دا به دپښتون قام د راتلونکي یو نیم سلو کالو دپاره په خپله د تباهۍ د لاسلیک په مانا وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شهید نقیب الله"مسید" پېښه!

سپېڅ "اوغان"

داسې کیسه وه چې د ۲۰۱۸م کال د جنورۍ میاشتې له دریمې نېټې پر مخ پاڼه پوسټونه خپریدل چې د نقیب الله مسید په نوم یې یو ځوان سره له نورو دوو ملګرو له چیپل ګارډن سهراب ګوټ(ګلشېر اغا هوټل)کراچۍ نه پولیسو اوچت کړیدی، دلته په کراچۍ ښار کې دا خبرې عامې وې دخلکو یو سوچ جوړ شوی وو، چې پولیس راځي او عام خلک په ساده جامو کې پورته کوي، نو زه خپله یو ځل پورته شوی وم لږ معلومات وو راته چې ځنګه خلک وړي او له عدالته لیرې یې له ځانه سره ساتي بیا شل شل لکه روپۍ ترېنه غواړي، چې څوک یې وس نلري په هغه د ترهګر توره ټاپه ولګوي، او پهFake Encounterکې مانا له محکمې لیرې یې ووژني، نو په حقیقت کې پرېشانۍ په مخه کړې وو، بیا داسې شپې ورځې تېریدې د جنورۍ پر ۱٦مه نېټه د یو ملګري په واده کې وو، د شپې حال راغی چې نقیب الله مسید یې وژلی دی، له واده سمدلاسه کورته راغلود شپې ۲ بجې وې فېسبوک پاڼې ته لاړم چې کتل مې ګهیځ افغان چې زموږ د ژوب مندوخېل همفکره ملګری دی، په یو پوسټ کې زه او هاشم خان مندوخېلMentioned کړي غوښتي وو، هلته د نقیب الله مسید د مړینې عکسونه او لنډه کیسه لیکل شوي وه، اندېښنه مې نوره سېوا شوه، خیر نیمه شپه وه ویده شوو، سهار چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

راپاڅېدم بیا فېسبوک پاڼې ته لاړم المزېب مسید وېډیو جوړه کړې وه او لیک یې کړی وو چې د نقیب الله مسیدمړی په کراچۍ چهیپا سردخانه صدر کې اېښودل شوی دی د نقیب الله شهید کورنۍ ته خپل مړی نه ورکول کیږي او هغه خلک وایي چې د پولیسو سخت هد ایات دي، چې دا یو ترهګر دی دا به په ایدهي قبرستان (د لا وارثو په هدیره) کې ښخوئ، دا د جنورۍ ۱۷مه نېټه وه، خیر د ورځې پر یوه بجه د هاشم خان مندوخېل پوستهونه خپاره شول چې د شهید نقیب الله د کورنۍ موبایل شمېرې او معلومات یې غوښتي وو، له دوه ساعته هڅو وروسته هاشم خان مندوخېل په پښتون ولس خصوصا ځوانانو چیغه ګډه کړه چې راشئ! د چهیپا سرد خانې مخې ته او تر هغو به نه ځو تر څو چې خپل مړی ترلاسه نکړو، ما هاشم مندوخېل ته زنګ وکړ حال مې ورسره وشو، بیا مې مخلص مندوخېل ته زنګ وکړ چې داسې کیسه ده راځه له ځانه سره مې خپل یو بل ترېور شفیق افغان هم را روان کړ، هلته ورغلو، هاشم خان مندوخېل، ګهیځ افغان، رحمت شېرانی، اولسیار کاکړ، محمودشاه مندوخېل او دشهیدنقیب الله د کورنۍ څو تنه ملګري چې سیف الرحمن مسید پکې موږ پېژانده هم وو، نن سبا د پارلمان غړی دی، پدې وخت کې مو د چهیپا والا سره خبرې وکړې هغوی د شاه لطیف ټاون د پولیسو د تاڼې خط وغوښتی چې د شهید نقیب الله مړی راته وسپاري بیا څه ملګري لکه سیف الرحمن مسید، امجد مسید او دنقیب الله د کورنۍ هغه اخشی د لاسلیک او خط لپاره مو هلته ولېږل، څه وخت وروسته چې مو حال وشو هغو ویل چې پولیس والا نه راسره رضا کیږي ، ما له هاشم مندوخېل سره مشوره وکړه چې یو احتجاج به وکړو هغه راته وویل چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وو سمه ده خلک راوغواړه ما د پښتوانخوا ملي عوامي پارټۍ د سیند نایب صدر سکندرخان یوسفزي او صوبایي ډپټي سیکرټري نورالله خان ترین ته زنګ وکړ هغو راته وویل چې ځوانان تیاروو بس درغلو فکر مه کوئ چې موږ د احتجاج خبرې ورته وکړې پولیسو پدې شرط مړی راکړو چې په خاموشۍ به یې وباسئ او سیدا به یې خپلر کلي ته وړئ، هیڅ ډول رسمونه به دلته نه ترسره کوئ. بس خط یې راوړو د شهید نقیب الله مسید مړی مو ترلاسه کړو، په اسلامي او پښتني طریقه مو غسل ورکړو، تابوت او ایمبولینس هرڅه تیار شو، دلته موږ فیسبوک پاڼې ته په ژوندۍ بڼه کې ویډیوګانې ورشروع کړې او خبرې اترې مو پکې وکړې، له قاضي او مخکمې لیرې وژنه موپه کلکوټکو وغندله، د هاشم خان مندوخېل د پاڼې ویډیو ډېره عامه شوه، زموږ یو ملګری دی دخیبر پښتونخوا په کراچۍ کې اوسیږي په ورځپاڼو کې کار کوي علي ارقم نومیږي هغه موږ ته وویل چې موږ د کراچۍ پریس کلب ته درځو د شهید نقیب الله مسید له مړي سره د پاکستان حکومت ته خپل فریاد ور اوروو ریکارډ کوو، هغه دا مشوره رد کړه ځکه هغه وویل دا وخت دشپې ۸بجې دي او پریس کلب پر پنځه بجې وختي لا بند شویدی، هغه زیاته کړه چې تاسې سهراب ګوټ ته مړی یوسئ هلته به سپر هایوې بنده کړئ چې د کراچۍ ښار تر ټولو مهمه لار ده او هلته ټول پښتانه اوسیږي بس موږ هم پدغه خبره عمل وکړ خو چې هلته ورغلو ماحول بدل وو، ځکه چې دا د پولیسو د ایس پي راو انور ولسوالي وه او هغه له ۴۴۴نه بره پښتانه وژلي وو، او ډېر خلک یې اغوا کړي هم وو، بس چې د جنازې لمونځ وشووهغو خلکو له خپلې وېرې او ترهې ویل چې بس تاسو خپلو کورونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته لاړ شئ موږ د شهید نقیب الله مړی وزیرستان ته وړو، هلته د پولیسو ګاډی هم ګرځیدلې چا دا هم وویل چې د پولیسو ټیلیفون راغی، د نقیب خپلوانو ته یې وویل چې ځان وباسئ د خلکو له منځه ګني نور تاوان درکوو، د شهید نقیب خپلوانو زاری کولې بس تاسې زیاته لاړ شئ موږ نور احتجاج نه کوو، چې موږ نا امیده شوو، بیا موږ خپلو ملګرو دا پریکړه وکړه چې اعلان به کوو چې سبا د په ټول ملک کې لاریونونه وشي او په خصوصي توګه پرکراچۍ پریس کلب بیا تاسو ولیدل چې د جنورۍ پر ۱۸مه نېټه د پاکستان په لسو لویوښارونو کې لاریونونه وشول او د قامپاله ګوندونو خصوصاPkMAPډېر مهمه رول وو پکې ځکه چې هغه وخت پښتون تحفظ مومنټ نه وو، د دې ګوند غړو ته افرین وایم ورسره د عوامي نېشنل ګوندد NYO هم د فداکاکړ تر یوه حده ښه مرسته راسره وه، سول سوسایټي جبران ناصراو داسې نور ډېر ګڼ شمېر خلک راغلو.

دلته دا شعر را په یاد شوچې:

د ډار په ښار کې به باغي باغي لهجه عامه کړم
زه بـــه کیسې وکړمه داسې چې کیسه عامه کړم

خبره تر بین المللي رسنیو ورسېده، د خلکو په زړونو کې هغه ډار او وېره ختمه شوه، بیا په د سبا ماسپښین د جمعې له لمانځه وروسته د جنورۍ په ۱۹مه نېټه په سهراب ګوټ کې لاریون وشو په ماښام تعزیتي کېمپ لګولواعلان وشو او په همدغه شپه پاکستاني الکټرانیک مېډیا زموږ ملاتړ وکړو، خصوصا جیو نیوز شاه ریب خانزاده ځانګړی راپور خپور کړو، په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا سبا تعزیتي کېمپ د ګرېنډ پښتون جرګې په نامه جوړ شو، د پولیس اوسر راو انور له خپلې دندې ایسته کړل شو، دا کېمپ په سهراب ګوټ کې د لویې لارې (Super High Way) تر څنګ په ډېره سولئیزه طریقه ۱۲ ورځې فعالیت درلود د شهید نقیب الله پلار محمدخان لالا به سره له قبایلي مشرانو او ډېر شمېر پښتنو ناست وو او د هرې سیاسي پارټۍ مشران راغلو چې له موږ سره یې غمرازي وکړه، د پولیسو دا له قاضي او محکمې لیرې د سپینو خلکو د وژنو یې په سختو ټکو کې غندنه وکړه، په رښتیا هم دا یو بل موړ وو، چې کله د لر اوبر پښتون اوغان نواب محمدایاز خان جوګیزی صیب د پښتون قامي جرګې کنوینر د پښتونخوا ملي عوامي پارټۍ مرکزي رهتما راغلی او د مشر محمودخان اڅکزي پیغام یې راوړی او دلته یې پښتننو ته ډېرې په زړه پورې خبرې وکړې، اوسنی وزیراعظم عمران خان چې د PTI چئېرمېن دی راغلی ډېرې غټې غټې ژمنې یې وکړې، خو ارمان چې لا ترسره شوي ندي، او دغه راز د جمعیت اسلامي مشر سراج الحق او د عوامي نېشنل ګوند سیکرټري میا افتخارحسین، سنیټر شاهي سید د فاتا مشران او ډېر محترم پښتانه هم راغلو د دې کېمپ خرڅه مسید قبیلې پر ځان کړه شپږمېلیونه کلدارې چنده یې سره جمع کړې وه، پدې تحریک کې له موږ سره یوشمېر اردو او سیندي ویونکي ځوانان او پیغلې هم وې لکه جبران ناصر، نغمه شیخ... چې د بشرحقوقو دغوښتلولپاره کار کوي، دلته تعزیتي کېمپ له منظور پښتین هم د یو عام ځوان په توګه راغلی خبرې مو ورکړې ښې خبرې یې وکړې زما په ړومبي ځل ورسره لیدل وشو، ډېر یې متأثره کړم، دشهید نقیب الله فاتحې ته د پښتونخواملي عوامي پارټۍ ملي مشرمحمودخان اڅکزی راغلو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهرډول ملاتړ ډاډ يې ورکړو، موږ ته يې داسې وويل چې خپل کار پرېږدئ ټول پدې کار پسې ودرېږئ، کور ودان له يو پښتون ملتپال مشر نه هم دغه تمه وه، هغه مشر محمودخان اڅکزي ترسره کړه او لا هم لګيا دی.

بيا د پاکستان په ستره محکمه (سپريم کورټ) کې د شهيد نقيب الله مسيد کېس داخل شو، د پوليسو آی جي سربراهي کې يو تفتيشي ټيم جوړ شو، قانوني کاروايي شروع شوه، د نقيب الله په خلاف ټول الزامونه دروغ شو، راوانور ۴۴۴انسانانو قاتل ثابت شو او غلی شو، سپريم کورټ دنيولو حکم وکړ خو راوانور د ډېرو زورورو په لاس کې وو، لدې ځايه منظورپښتين لاړو ببرته وزيرستان ته هلته يې د مسيد تحفظ مومنټ (MTM)په نامه خلک راټول کړل، بنو ته راغلو دلته يې طاقت نور هم سېوا شو پسې، پېښور ته لاړو لدې ځايه بيخي زيات پښتانه ورسره ملګري شو(نظيف لالا، ډاکټرګل مرجان، ډاکټر سيدعالم مسيد، ډاکټرعبدالحی وزير، پښتون جنرال، تورزن اوغان، اغلې ثناء اعجاز...) او پښتون لانګ مارچ پيل شو، د اسلام اباد پرخوا روان شوهلته پښتون پرلت پيل شو او دلته د پاکستان رسنيوپه هره خواله لاس پورته کړو، ځان يې کناره کړواو موږ سوشل مېډيا ته مجبور شو، لا ترننه پورې ځوانان پر فېسبوک او ټويټر خپله مبارزه دوامداره ساتلي ده او وروسته داسلام اباد پرلت له بيا ټول سياسي مشران ورغلو، چې مشر اسفنديار ولي خان او ملي مشر محمودخان اڅکزی په خصوصي توګه پکې وو، اولس ته يې ويناوې وکړې او دهر قسم ملاتړنه بلکې دا کار يې د ځان وګڼلو، محسن داوړ همدلته ورسره ملګری شو، دلته د ازاد اوغانستان د اولس له موږ سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د اولسمشر اشرف غني ټويټ چې څومره تعريف يې وکړم کم دی، د نړۍ په ګوټ ګوټ کې د پښتنو اوغانانولاريونونه چې موږ ته يې په صحيح مانا کار اسان کړو او داسې دا د اسلام اباد پرلت د فرورۍ تر ۹مې نېټې پورې وو. بيا د پاکستان لومړي وزير شاهدخاقان عباسي پرلت کوونکي د منظورپښتين په مشرۍ کې وروغوښتل او ژمنه يې ورسره وکړه چې ستا ټولې مطالبې موږ درسره منو تاسو پرلت ختم کړئ، منظورپښتين پرلت ختم نه بلکې يوه مياشت معطله کړو، چې پدې يوه مياشت کې به موږ په ټوله پښتونخوا کې جلسې او جلسونه وکړو، پښتون اولس به له ځان سره ملګری کړو ځکه چې دوی خو دا کار يوازې د مسيدو او قبايلو لپاره روان کړی وو، دلته خو مسيد تحفظ مومنټ پر پښتون تحفظ مومنټ بدل شو خبرې نورې پراخې شوې ځکه چې پښتانه وايي(د قام ناتار په قام راګرځي) او منظورپښتين لومړۍ چيغه په جنوبي پښتونخوا وکړه، ضلع شيراني درزانده استقباليه جلسې او دمارچ پر نهمه نېټه د ژوب ولسوالۍ پراخه جلسه په دا سبا په کلاسيف الله کې لويه جلسه او هم پدغه ورځ د پشين ولسوالۍ په خانوزۍښار کې جلسه په ۱۱مه نېټه د جنوبي پښتونخوا ستر مرکزي ښار کوټه کې لويه جلسه او دا راز د اپرېل پر۸مه نېټه د لوی افغانستان د ژمي پايتخت پېښور کې يوه جلسه وشوه، لاهور، سوات، کراچۍ، ديره اسماعيل خان، بنو جلسې وشوې، د رياست لخوا د هرې جلسې لپاره اولس ته ډېرګواښونه وښودل شو، او د هرې جلسې پر زموارانو کارکوونکوFIRsکټ شو، غيرقانوني تنګ شو، جيلونه ، وهل ، ټکيدل...بې شمېره زيات کړاوونه اولس وګالل خو دتحريک د مشر منظور پښتين په مشرۍ کې د سولې او حق لاره پرې نښوده، او لښکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

لا مخ پر وړاندې روان دی، که د پاکستان چلوونکو دعقل پوهې څخه کار نه واخستلو دا به دوی ته ډېره په تاوان تمامه شي، او دوی به په نړیواله کچه نور پاتې راشي، دا خبره خو تر لمر سپینه ده چې د ظالم او مظلوم په جنګ کې بریالیتوب همېشه د مظلوم په برخه وي، او خدای ج وايي چې :زه د مظلوم ملګری یم، نو دا جهان ته معلومه ده چې موږ پښتانه مظلومان یو.

زموږ د تحریک یوه بله مهمه برخه د پښتون مترقي لیکوال ادبي ټولنې دیره اسماعیل خان څانګې په پښتون لانګ مارچ کې ډېر ښه رول وو، د ملګري شوکت عزیز وزیر ترانه" دا څنګه ازادي ده" باندې پښتون پرلت ته یو نوي انرژي وربخښله ... د ملګري شوکت عزیز باغي مکمله ترانه شاعر او سندرغاړی ځوان دی.

ځوانان مو قتل کیږي

دا څنګه ازادي ده؟

کورونه مو ورانیږي

دا څنګه ازادي ده؟

پښتون پکې غرقیږي

دا څنګه ازادي ده؟

انقلاب انقلاب انقلاب انقلاب

چې نه راکوي موږ له حقوق دانسانیت

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کار چې باید وکړو سپېڅلی بغاوت

ملالې مو بوریږي

دا څنګه ازادي ده؟

سترونه يې ماتیږي

دا څنګه ازادي ده؟

انقلاب انقلاب انقلاب انقلاب

ته وایه چې غدار يې خو زه د حق پاڅون یم

د جبرلاس د مات شو منې به مې پښتون یم

بمونه دي درزیږي

دا څنګه ازادي ده؟

وحشت دی لا خوریږي

دا څنګه ازادي ده؟

انقلاب انقلاب انقلاب انقلاب

موږ ملګري شوکت عزیز باغي او پښتون مترقي لیکوال ادبي ټولنې ته افرین وایو، له هغه وروسته بیا دعبدالغفور لېوال صیب پښتون ته ژوندون غواړو چې د خواږه ږغ خاوند کرن خان وویله او داسې نور ګڼ شمېر ملګري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شهید نقیب الله مسید ذاتي ژوند:

نقیب الله د منځنۍ پښتونخوا(فاټا) جنوبي وزیرستان مکین اوسیدونکی وو، په قام مسید وو، د پلار نوم يې محمدخان مسید دی يو بل ورور چې تر نقیب مشر دی فریدالله نومیږي او په عربو کې په مزدورۍ بوخت وي، نقیب الله خپلې مورکۍ نسیم الله بللو د نقیب الله واده شوی وو دوه لونې او يو زوی هم لري، نقیب الله ډېر امن خوښوونکی، نرم او خوږ ژبی ځوان وو، پخپل ژوند کې يې د ښو جامو انځورونو، مېلو ځوانانو او انځورګۍ سره زياته مينه درلوده، فېسبوک يې په ډېر تماشه اند از کارولو چې ۲۵۰۰۰فالورز لري، دلته په کراچۍ کې له تېرو اتو کالو راهيسې په مزدورۍ بوخت وو، له پلار محمدخان کاکا سره يې زما ډېر ملاقتونه شويدي، يوه ورځ يې ډېرې کيسې راته وکړې، د کاروبار اړوند يې راته وويل چې نقيب الله خوږ سړی وو ما ډېر نه تنګولو چې څه بې راوړی ما به ورته وويل صحيح ده، بيا يې يوه ورځ راته وويل چې لالکه زه به د کبړو دوکان راباسم په مزدورۍ کې بچت نشته بيا څه پيسې ما ورکړې او څه فريدالله ورته راولېږلې ده دوکان خلاص کړ، مياشت يې هم نه وه پوره چې دا تور مخي ورله راغلو اوچت يې کړ او مړ يې پر نورو لاسو کورته راوړو، واقعي محمدخان کاکا ډېر ښاغلی قبايلي مشر او غيرتي ساده پښتون دی، خانه خرابي يې تل خطا کوي، زموږ د قام يوه لويه بدبختي نالوستې ورځ هم ده، هسې خو د شهيد نقيب بابا بالکل لکه د مشال خان او ملالې يوسفزۍ پلارونه الله د ټولو پښتنو لر اوبر ته سوله راوړي. آمين

ټولو پښتنو مبارزه کړیده او کوو به يې تر هغو پورې چې موږ ژوندي يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې، یو داسې لیک اړتیا لرله چې زه پکې موجود وم، هغه واقعات د قام امانت وي، ځکه مې تر خپل قلم لاندې راوستلې.

منته

نر پښتین باتور پښتین

منظور پښتین منظور پښتین

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل اتلان وپېژنئ/ ایپي فقیر

لیک: آیاز یوسفزی

د پښتون قام د ویاړلي تاریخ پهٔ هر یوهٔ باب کې پهٔ قام، وطن او خپلواکۍ مئین یو نوم خامخا وي. د وخت هر فرعون له خدای پهٔ دې قام کې وخت پهٔ وخت او قدم پهٔ قدم یؤ موسا ارومرو زېږولی دی. د هر دور سامراج چې کله هم د دې قام خپلواکۍ، خاورې، عزت، غیرت، کلتور او ناموس ته سپک کتلي دي نو قُدرت پهٔ دې قام کې د سرو سترگو یؤ خاوند راپیدا کړی دی چې د سامراج مخې ته ودرېدلی دی او د خپل سر پهٔ بیه یې د خپلې خاورې، خپل اولس، کلتور، دین او تاریخ پهٔ سر ننگ کړی دی.

پیرنگی هم د تېرې شوې پېړۍ یؤ ستر سامراج ؤ. د دغه سامراج د شر نه پښتنه خاوره هم پهٔ امن نهٔ وه خو د پښتنې خاورې خوراک ډېر گران او ناشونی کار دی. پیرنگي چې کله دلته خپل ناولی قدم کېښودو نو گام پهٔ گام ورته پهٔ خپلواکۍ میینانو لارې بندې کړي دي او هغوی یې پهٔ قلاره نهٔ دي پرېښودلي. د خپلواکۍ او خپلې خاورې او اولس پهٔ دغه ورکو مئینانو کې یؤ حاجي میرزالي خان هم ؤ چې دُنیا یې د ایپي فقیر پهٔ نوم پېژني. د پښتون قام دغه ویاړلی اتل د ۱۸۹۷ میلادي کال شا و خوا د وزیرستان ټوچي نومې سیمه کې د کهجورۍ سره نژدې پهٔ کړته نومې کلي کې د ارسلاخان کره زېږدلی ؤ. د نیکهٔ نوم یې محمد آیاز خان ؤ او

(c) ketabton.com: The Digital Library

پهٔ خټه اُتمانزی وزیر ؤ. دوی ټول څلور وروڼه وو، مشر مولانا شیرزمان خان ؤ، دویم میرزالي خان ؤ چې نړۍ یې د فقیر ایپي پهٔ نوم پېژني، دریم مُلا میرزمان خان ؤ او د ټولونه کشر گُل زالي خان ؤ. مُلا میرزمان خان پهٔ خپل طبعي مرگ د فقیر ایپي د غزا گانو لهٔ پېله مخکې مړ ؤ، گُل زالي خان د غزاگانو د پیل پهٔ وړومبو ورځو ژوندی ؤ او مشر ورور مولانا شیرزمان د میرزالي خان سره اوږه پهٔ اوږه ولاړ ؤ او پهٔ ۸م جون ۱۹۴۷م کې پهٔ حق ورسېدلو.

میرزالي خان وړومبۍ زدکړې د خپل پلارارسلا خان نه کړې وې، بیا یې تر څلورم ټولگي پهٔ یوهٔ سرکاري سکول کې زدکړې وکړې او وروستو بیا بنوں ته د مذهبي زدکړو لپاره لاړو. خو څهٔ موده پس بیا بیرته توچۍ ته راغلو او د داوړو پهٔ سیمه کې یې خپلې زدکړې پیل کړې. دغه وخت میرزالي خان ایله د دولس کلونو ؤ چې پلار یې مړ شو. د پلار د مرگه وروسته د دهٔ مشر ورور مولانا شیر زمان د کړتی جاییداد خرڅ کړو او پهٔ سپلگه او شام کې یې زمکه واغیسته. هلته یې جومات، کور او حُجره جوړ کړل. د شام پهٔ زمکه یې هم ودانۍ جوړې کړې. پهٔ دغه وخت کې میرزالي خان یؤ ځل بیا د نورو زدکړو لپاره بنوں ته لاړو. هلته د دهٔ د پاکیزه سیرت او ښهٔ سرېتوب لهٔ کبله د هغه وخت یوهٔ نوموړي عالم قاضي شیر زاده خپله لور دهٔ ته پهٔ نکاح کړه.

میرزالي خان د وادهٔ نه وروسته بیرته سپلگۍ ته لاړو خو د مور د مرگه وروسته یې سپلگه پرېښوده او د داوړو پهٔ ایپي نومې کلي کې مېشته شو او هلته یې د مولوي عالم خان څخه د درس و تدریس لړۍ بیا پیل کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یاده دې وي چې د وزیرستان پُښتانهٔ ایوب ته آئیپ وایي، ایپي کلی پهٔ اصل کې ایوبي کلی دی خو د وزیرو، مسیدو او داوړو د ځایي ګړدود لهٔ کبله پهٔ ائیپي کلي مشهور شو او د آئیپي نه ایپي شو او اوس یې ټول خلک پهٔ همدغه نوم پېژني.

میرزالي خان ته د ایپي کلي خلکو یؤ کور، جومات او جُجره جوړه کړه او د لرې لرې کلیو او بانډو نه به ورته هلته خلک د روحاني فیص ترلاسه کولو لپاره راتلل.

پهٔ کال ۱۹۲۸م زیږدیز کې چې میرزالي خان کله د حج نه راستون شو نو د فقیرۍ او بزرګۍ ډونډوره یې پهٔ ټوله سیمه کې لا نوره زیاته شوه، د خلکو ورسره بې کچه عقیدت پیدا شو او هم پهٔ دغه موده کې د میرزالي خان نه د فقیر ایپي پهٔ نوم مشهور شو او لا تر نن ورځې یې نړۍ پهٔ همدغه نوم پېژني.

پهٔ کال ۱۹۳٤م میلادي کې یې د جلال اباد د یؤ نامتو صوفي سید حسن الګیلاني چې د نقیب صیب پهٔ نامه یې شهرت لرلو، لاس نیوه وکړه. پهٔ ستنېدو یې پهٔ ایپي کلي کې لنګر پیل کړو او ورسره پهٔ عبادت اوریاضت کې هم مشغول شو.

ژوند یې همدغسې پهٔ عبادت، ریاضت او د خلکو پهٔ خدمت کې روان ؤ چې پهٔ ۱۹۳٦م کې یوه پېښه رامنځته شوه کومې چې د یؤ صوفي فقیر ایپي نه یؤ مجاهد ایپي فقیر جوړ کړو او یؤ ګوشه نشین عابد او صوفي یې ګوریلا جوړ کړو، د پُښتون قام چې ګویرا یې ترې جوړ کړو.

پېښه داسې وه چې د بنون د جنډوخیلو یو ځلمي امیر نور علي شاه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

جنډوخیل (غیسکي) د یوې هندوې کورنۍ د جینۍ رام کوري سره واده وکړو، هغه مُسلمانه شوه او نورجهان نوم یې ورله کېښودو. د هغې پلار (میوه رام) مړ ؤ خو ترهٔ هرنام داس او مور منسه دیوي یې د امیر نور علي شاه خلاف د بنون د ډومیل په تانه کې عریضه وکړه او تور یې پورې کړو چې هغهٔ زمونږ جینۍ په زور مُسلمانه کړې ده او نابالغه هم ده چې وادهٔ ورسره کول پهٔ قانون کې جرم دی. هغوی دا تور هم پورې کړو چې امیر نور علي شاه د رام کوري سره سره د هغې د پلاره لهٔ کوره بلها سرهٔ او سپین زر هم وړي دي. خو حکومت چې کله د هغهٔ کور ولټولو نو هېڅ هم نهٔ وو. د رام کوري (نور جهان) کورنۍ څهٔ وخت پس خپله وړومبۍ عریضه یې بیرته واغیسته او بله یې وکړه چې زمونږه وړومبۍ عریضه زمونږ تېروتنه وه او مونږ پهٔ امیر نور علي شاه هېڅ دعودیداري نهٔ لرو. امیر نور علي شاه د دغه دویمې عریضې سره لږ پهٔ ساه صورت شو خو بیا هم د احتیاط لهٔ مخې د خپلې میرمن سره د سورنۍ د سیمې پک اسماعیل خیل ته د خپل ماما د زوي میرزالي خان کره لاړو.

کله چې د بنون هندوان د دغه پېښې نه خبر شول نو ټولو پهٔ رام کوري (نورجهان) د ننګ کولو او د هغې د مور منسه دیوي او هرنام داس د مرستې کولو اعلان وکړو او پهٔ ګډه یې د بنون پهٔ تانه کې د امیر نور علي شاه او د هغهٔ د خپلوانو پر ضد استغاثه وکړه.

پیرنګي ډپټي کمشنر د دغه استغاثې نه پس د امیر نور علي شاه کشر ورور امیر عبدالله شاه راوبللو او پهٔ سختۍ یې ورته رام کوري (نور جهان) د سپارلو وینا وکړه. خو امیر نور علي شاه د خبلې کور ودانې د بیرته سپارلو پهٔ ځای د سپین وام پهٔ لاره افغانستان ته د تګ پرېکړه وکړه خو یوهٔ

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسلمان سب انسپکټر ارباب عطاءالله خان ورته خبرداری ورکړو چې پیرنګي ستاسو د نیولو پوره پلان جوړ کړی دی نو ښه به دا وي چې بل خوا مخه وکړئ. دواړه ورونو په خپلو کې مشوره وکړه او د افغانستان په ځای یې د شمالي وزیرستان شام نومې سیمې ته د تګ پریکړه وکړه. خو دا کار هم ونه شو ځکه چې څو بې ننګه او خود غرضه مشرانو ترې د بدرګې په نوم هر پنځه میله پس شپږ شلې روپۍ غوښتلې. نو دوی د ټانک په لاره په ټیکسي کې د تګ پریکړه وکړه او له قصده یې د یوه هندو ټیکسي راونیولو. خو له بده مرغه چا مخبري کړې وه نو چې کله د غوریوالی تانې ته ورسېدل نو سمدلاسه ونیول شول. دغه وخت تانېدار د رام کوري(نور جهان) نه د نوم تپوس وکړو نو هغې ورته وویل چې زما نوم اسلام بي بي دی او هم د دغه ورځې نه په اسلام بي بي مشهوره شوه. د نیولو نه پس جیل ته ولېږلی شوه.

یوه هندو سرجن هغه له قصده شپږ میاشتې نابالغه ثابته کړه حالانکې د ډومیل په تانو کې یې عُمر د قانون تر مخه پوره ؤ. یوه پیرنګي ډپټي کمشنر اسلام بي بي سمندر شاه نومې یوه سیکهـ ته په دې شرط وسپارله چې کله بالغه شي نو بیا به ترې په عدالت کې بیان اغیستی شي.

په دغه کار د بنون مسلمانانو ډېر بد وګڼل، د سمندر شاه په کور وروختل او هغه یې د اسلام بي بي سره په کور دننه بندي کړو، ځینې ځوانانو په چاونۍ ورختې وکړه او څوک د ډپټي کمشنر په بنګله ورغلل. او دا لړۍ څو ورځې همداسې روانه شوه چې بلها حکومتي ودانیو او املاکو ته پکې بلها زیان واوړېدلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیرنگي چې دغه بد حال ولیدلو نو اسلام بي بي یې د بزرګ خیلو یوهٔ مشر ملک تجلي خان ته وسپارله

خو کله چې حالات لږ سم شول نو د ډپټي کمشنر او پولیس سُپرنټنډنټ پهٔ مشرۍ کې د پیرنګي فوځ د ملک تجلي خان پهٔ کور ورغلو او اسلام بي بي یې پهٔ زور راوویسته او بوګائی نومې یوهٔ نوموړي هندو سوداګر هغه پهٔ خپل موټر کې د هندوستان هوشیارپور ته یوړه.

امیرنورعلي شاه یې قید کړو او د هرې پور جیل ته یې واستولو چې څهٔ موده پس راخوشی شو.

د پیرنګي پهٔ دغه ناروا او یؤ اړخیزه پرېکړه د بنون مروتو او خټکو ډېر بد وګڼل او د حکومت پر ضد یې لاریونونه پیل کړل. د توچۍ وزیر او داوړ چې کله د دغه پېښې نه خبر شول نو هغوی هم میدان ته راودانګل. پهٔ ۱۱م اپریل ۱۹۳۶م کې د بنون عالمان او مشران راغلل او د عیدکو پهٔ کلي کې یې د داوړو د عُلماؤ، ملکانو، سپین ږیرو او مشرانو سره یوه ستره جرګه وکړه، حاجي میرزالي خان هم پهٔ دغه جرګه کې ګډون کړی ؤ. جرګې پرېکړه وکړه چې باید پیرنګیان دې زر تر زره اسلام بي بي مُسلمانانو ته وسپاري ګنې پایله به یې ښه نهٔ وي.

پهٔ دغه وخت کې د داوړو سترګې یواځې حاجي میرزالي خان ته راوګرځېدلې خو هغه بیخي غلی پاتې شو او پټ پهٔ پټه به یې د بنون د مشرانو سره خبرې اترې کولې. د داوړو مشرانو پسې څو ځل سوال جواب وکړل خو حاجي میرزالي خان به جواب نهٔ ورکولو خو اخیر یې غاړه کېښوده او د یوې لویې جرګې د راغوښتلو یې ورته وویل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ۱۵م اپریل ۱۹۳۶م په ملک اژدر کې یوه لویه جرګه راجوړه شوه، د بنون، میرانشاه او وزیرستان ګڼ شمېر خلکو په دغه جرګه کې برخه واغیسته. ټولو مشرانو ډېرې د جذباتو ډکې خبرې وکړې او کشران او ځوانان هم د مشرانو د یوې اشارې په هیله ناست وو او غوښتل یې چې همدا اوس په پیرنګي برید وکړي. خو دغه وخت ایپي فقیر په اس سپور راغلو او پوښتنه یې وکړه چې مشرانو څه پرېکړه وکړه؟ خلکو ورته وویل چې که چیرې پیرنګي اسلام بي بي بیرته را نه کړه نو دا لښکر به په بنون برید کوي.

ایپي فقیر ورته وویل چې دا سمه پرېکړه نه ده ځکه چې پیرنګی زور لري او مونږ یې په مقابل کې تش لاس او کمزوري یو. که خامخا د جګړې اراده لرئ نو راځئ چې په دې خبره بیا له سره فکر وکړو او کومه بله غوره لاره وټاکو.

پُښتانهٔ خو دي جذباتیان او اکثره وخت د هوش په ځای له جوشه کار اخلي نو د ایپي فقیر په دغه خبرو ټولو بد وګڼل او ګنګوسی یې پیل کړو چې بلهې یې اغیستې دي، چا به ویل چې د پیرنګیانو ایجنټ دی، چا به څهٔ او چا به څهٔ ویل. خو کله چې ایپي فقیر هغوی بیا جرګه کړل او په سړه سینه یې د هغهٔ په خبرو غور وکړو نو پرېکړه یې وکړه چې باید د ښکاره برید په ځای ګوریلا بریدونه پیل کړو او په کومه غرئیزه سیمه کې یو خوندي پټنځای جوړ شي چرته چې مجاهدین ځانونه پټوی شي او له هغه ځایه په دښمن ګوزار کولای شي. ټولو دا خبره وومنله او نیتاسي ته یې د تګ پرېکړه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پهٔ نیتاسي کې تر ۱۹م اپریل ۱۹۳۶م د لښکر شمېر شا و خوا څلور زره ته ورسېدلو. د شا و خوا ټولې سیمې خلکو پهٔ لښکر کې ګډون وکړو خو د خیساره توري خیلو وزیرو ترې انکار وکړو.

کله چې د لښکر د مشر د ټاکلو خبره رامنځته شوه نو د ډېرو جرګو او صلاح مشورو نه پس ټولو پهٔ ګډه د مشرۍ پټکی ایپي فقیر ته ور پهٔ سر کړو او د داوړو یؤ مشر احمد خان درپه خیل یې د هغهٔ د مرستیال پهٔ توګه وټاکلو.

بله ورځ د توچۍ د علماؤ د فتوې تر مخه فقیر ایپي د پیرنګي خلاف د جهاد اعلان وکړو. پیرنګیان چې خبر شول نو د وزیرستان د پیرنګي ریزیډنټ پهٔ خولهٔ یې د ایپي فقیر لښکر ته اخطار ورکړو چې زر تر زره دغه لښکر خور کړي ګني ښه به درله نشي، خو هغوی پرې ځان ناجانه کړو. بیا یې د الوتکو نه د اخطار او خبردارۍ پرچیانې پهٔ ټوله سیمه کې وشیندلې خو بیا یې هم چا پرواه ونهٔ کړه. دریم ځل یې پهٔ ۲۳م اپریل ۱۹۳۶م سکاوټس راولېږل او پهٔ ایپي کلي کې یې د ایپي فقیر او نورو دوه مشرانو کورونه ړنګ کړل. بیا یې د داوړو مشران راوبلل او سخت اخطار یې ورکړو چې زر تر زره خپل خلک د خیسارهٔ نه راستون کړئ ګنې تورسرې به مو بې ستره کړو، کورنه او جوماتونه به مو وران کړو او تاسو به بندیان کړو.

د پیرنګي د دغه اخطار نه پس مشرانو د حسوخیلو کلي غازي مرجان او حاجي کمال الدین ایپي فقیر ته جرګه ور ولېږل. د خبرو اترو نه پس ایپي فقیر هغه ټول خلک بیرته ولېږل چې د پیرنګي لاس ورته پهٔ اسانه رسېدلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو او یا یې په حکومت کې کوم منصب او دنده لرله. خلک خفه شول خو ایپي فقیر د پیرنګي د ارادو نه خبر کړل او په بیرته تګ یې راضي کړل ځکه چې د سر او مال د تاوان خبره نهٔ وه بلکې د عزت او ناموس سوال ؤ. تر دغه وخته وزیرو د ایپي فقیر نه ځان لرې ساتلو.

پیرنګي ته موقع په لاس ورغله نو د ایپي فقیر بلها ملګري یې بندیان کړل، بیا یې یوه جرګه راوبلله او دغه خلک یې دولس زره روپۍ جرمانه کړل.

دلته د وزیرستان غیرتي پُښتانهٔ دوه ډلې شول، یوې ډلې د پیرنګي سره د خبرو اترو لاره غوره ګڼله او پیرنګي ته یې ویل چې باید د ایپي فقیر غوښتنې ومنل شي او سوله ورسره وشي ګنې د دغه پاڅون پایله به سمه نهٔ وي او بلې ډلې د پیرنګي سره جنګ کول غوښتل. د دغه ډلې خلک هم پخپله جنګ ته چمتو وو او هم یې نور خلک جنګ ته راپارول.

د اوړي په پیل کې ایپي فقیر ګړیوم ته لاړو او د ژمي د پیل کېدو پورې په ګړیوم، شام او شکتوئی کې دېره ؤ. په دغه وخت کې یې د وزیرو، مسیدو، داوړو او بیټنو سره جرګې وکړې او خلک یې په فکري توګه د پیرنګي پر ضد وسلوالې مبارزې ته چمتو کړل. کله چې یخني پیل شوه نو ایپي فقیر د زرمک سره نزدې دین درګی نومې ځای ته راغلو خو د خپلې قبیلې خلکو لهٔ هغه ځایه (خیساره)کرکنۍ ته راوستو او هم هلته مېشته شو. دلته یؤ ځل بیا د شا و خوا سیمو خلک رامات شول. فقیر ایپي هم د پیرنګي خلاف خپله مبارزه لا ګړندۍ کړه، پیرنګی هم ناخبره نهٔ ؤ. توري خیلو ته یې دړکه ورکړه چې کهٔ د دریم نومبر ۱۹۳۶م پورې مو د ایپي فقیر سره کومه پهٔ زړهٔ پورې پرېکړه و نهٔ کړه نو پهٔ خیساره به برید

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوو. ملکان فقیر ایپي ته جرگه شول خو هغهٔ د ملکانو خبره ونهٔ منله بلکې خیساره ته یې د پیرنگي راتگ هم چیلنج کړو. ملکانو پیرنگي ته سپینه خبره وکړه چې نهٔ خو ایپي فقیر لهٔ خپلې سیمې شړلای شو او نهٔ یې د جگړې نه قلارولی شو. او کهٔ پهٔ فوځ یا سکاوټس ځوک برید کوي نو مونږ یې نهٔ یو ذمه وار او ښه به دا وي چې تر درې میاشتو فوجي نقل و حرکت معطل بیخي شي.

بل خو ایپي فقیر خپل تبلیغات دوامدار وساتل او پهٔ سلگونو غازیان یې وروزل، پیرنگي پهٔ هغهٔ نظر ساتلو او د هغهٔ د مخ پهٔ زیاتېدونکي طاقت نه ښهٔ خبر ؤ.

پهٔ دغه لړ کې د جنوبي وزیرستان پولیټیکل ایجنټ مسټر کریکټن او د هغهٔ مرستیال پولیټیکل ایجنټ مسټر آر این بیټي د نایب پولیټکل افسر خان محمد نواز خان نه د ایپي فقیر د لښکر پهٔ اړه مالومات وغوښتل. هغهٔ ورته ولیکل چې د ایپي فقیر سره هیڅ قسمه لښکر نشته، بس یؤ فقیر دی او ورسره یؤ څو شیخان دي. چې فوځ ورشي نو لاس تړلي به یې راولي. مسټر کریکټن دغه خبره د وزیرستان ریزیډنټ ته وکړه او هغهٔ سمدلاسه پهٔ خیسارهٔ د برید کولو پرېکړه وکړه. او هم لهٔ دغه ځایه پهٔ باقاعده توگه د ایپي فقیر او پیرنگي تر منځه وسلواله جگړه پیل شوه.

پهٔ ۲۵م نومبر ۱۹۳۶م د پیرنگي ریزیډنټ، د جنوبي وزیرستان د پولیټیکل ایجنټ مسټر کریکټن او د نایب پولیټیکل افسر خان محمد نواز خان پهٔ مشرۍ کې د توپونو، ټانکونو او درنې سلاح سره د پیرنگي یؤ ستر لښکر د خیسارهٔ پهٔ لور روان شو. د ساتنې لپاره د لښکر سره الوتکې هم روانې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وې او تر شا يې د راشن او تودو کاليو نه بار اوښان او خچرې هم روانې وې. او تر شا يې د وزيرو او داوړو شپږ شلې وسلوال مشران هم روان په جلب وو.

کله چې دغه لښکر د کتيرى نه پورې وتو نو مجاهدينو پرې د شا و خوا غونډيو نه بريد وکړو او د تلپکان او عالم شيري پورې ښه توده جګړه روانه وه. د مخې او ګېر چاپېره نه به په پيرنګيانو د ايپي فقير غازيانو بريدونه کول او د شا لخوا به پرې د وزيرو او داوړو هغه مشرانو ډزې کولې کوم چې په ښکاره د دغه لښکر تر شا په جلب کې روان وو. بلخوا باد و باران او جاکړ هم راغلو چې له امله يې د بنون او زرمک تر منځه د وايرليس شبکې کار پرېښودلو. په دغه اړدوړ کې د ميجر ټينډال او کيپټن بايد ترځنګ د پيرنګي د فوځ دوه سوه اويا (۲۷۰) کسانو ژوند له لاسه ورکړو او درې کسان د ايپي فقير له ملګرو څخه شهيدان شول. هم په دغه ورځ په ډمډيل کې هم سخته انښته وشوه چې د ميجر سيکومب ترڅنګ پکې درې سوه نهه (۳۰۹) پيرنګي فوځيان مړه شول او اووه کسان پکې د ايپي فقير ملګري شهيدان شول.

خو بيا هم د شپې د دولس بجو شا و خوا پيرنګيان کرکنۍ او مرغۍ نومې ځای ته ورسېدل خو د ميرعلي فوځ لا تر دغه دمه غازيانو په لاره ايسار کړی ؤ.

د شپې ناوخته په توره تياره کې غازيانو په پيرنګي لښکر يرغل وکړو او رؤ ګودر يې ترې خطا کړو. هغوی له ويرې د تېښتې هڅه وکړه، اسونه، خچرې او اوښان هم په اړدوړ او ډزو کې وارخطا شول او زياتره يې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

غازیانو پهٔ لاس ورغلل. پهٔ دغه برید کې هم اووهٔ سوه پنځهٔ دېرش(۷۳۵) پیرنګي فوځیانو ژوند لهٔ لاسه ورکړو او پنځویشت غزیانو هم ژوند بایيلو.

خو پهٔ سبا ورځ د پیرنګي جنګي الوتکو خپل فوځ ډاډه کړو او د خیساره سیمه یې ونیوله او پهٔ کرکنۍ کې یې د ایپي فقیر جومات او حجره وران کړل.

پهٔ سبا ورځ(۲۷م نومبر ۱۹۳۶م) شپږ سوه غزیانو یؤ ځل بیا پهٔ پیرنګي برید وکړو چې پهٔ پایله کې یې ۱۰۲۱ پیرنګیان مړهٔ او ژوبل شول او فوځ یې بیرته میرعلي ته پهٔ تېښته بریالی شو.

پهٔ دغه درې ورځنۍ جګړه کې پیرنګي ته ډېره بده ماتې وشوه او ټول غرور یې خاورې ایرې شو. د زرګونو مړو تر څنګ یې شا و خوا دوه زره دوه سوه اتهٔ ویشت(۲۲۳۸) تنه فوځیان سخت ژوبل شوي وو. بل خوا د ایپي فقیر د سرتېرو نه یواځې درې پنځوس ځوانان شهیدان شوي وو او شا و خو دوه دېرش ژوبل شوي وو.

د قام سره خیانت کونکي، د خپل اولس پهٔ سر سامراج او یرغلګرو ته جاسوسي او دلالي کونکي هم قام ته او هم خپل بادار ته تل سپک، ارزان او مختورن وي، دغه بې ناموسه خلک نهٔ تاریخ بخښي او نهٔ یې خپل اولس پهٔ درنه نامه یادوي. همدغه کار د خان محمد نواز خان سره وشو. پیرنګي چې د ایپي فقیر د لښکر دغه زور ولیدلو نو لهٔ قاره یې هغهٔ ته حکم وکړو چې پهٔ شپږ ساعته کې دننه دننه وزیرستان پرېږده ځکه چې تا مونږ ته د ایپي فقیر پهٔ اړه دروغ ویلي وو.

د دغه درې ورځنۍ جګړې پهٔ اړه ډبلیو ایچ کوېډن پهٔ خپل کتاب دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرنټيئر فورس رائفلز په ۱٤٦م مخ ليکي چې له هغې ورځې نه ايپي فقير د يوه باغي قبايلي ليډر په حيث خپل شهرت او استحکام قايم کړو. هم د دغه کتاب په ۱٤۸م مخ ليکلي چې دغه جګړه زمونږ لپاره يوه بد ترينه ماتې وه او لکه څنګه چې مې وړاندې يادونه کړې وه چې دغه پېښې ايپي فقير ته د يوه ليډر ځای ورکړو او هغه د دې خبرې جوګه شو چې په وزيرستان کې زمونږ لپاره تر يوې اوږدې مودې مشکلات رامنځته کړي.

د دغه شرمناکه ماتې د غچ اغيستو لپاره پيرنګي يو ځل بيا په خيساره د بريد اراده وکړه. په دريم دسمبر ۱۹۳٦م يې په سيمه کې د الوتکو نه پرچيانې وغورځولې چې بايد زر تر زره دا سيمه تاسو خالي کړئ او خپل واړه او زاړه خوندي کړئ.

بلخوا يې د بنون نه په خوراکي توکو او نورو شيانو راوړلو هم بنديز ولګولو، په سړک يې هم کار ښه تېز کړلو. د خاصه دارو چيک پوستونه يې هم ځای په ځای جوړ کړل کوم چې د وزيرستان په خاوره د تاريخ وړومبني چيک پوستونه وو.

ايپي فقير به پرې د خپلو غزيانو سره ګوريلا بريدونه کول چې پيرنګي د ډېره قهره د جلير، شکتويی، زيځی، ډاګی، شيخ محمد کلی، زيږ پيژی، دينور، بوبلي او شا و خوا ټول کلي ړنګ کړل. د وزيرستان خلکو چې دغه جبر وليدلو نو پيرنګيان يې ورواغيستل او په شا تګ يې مجبوره کړل. پيرنګي يؤ ځل بيا خپل جبر پيل کړو او د ۲۲م او ۲۳م دسمبر په شپه يې له قهره لا نور ډېر کورونه وسوځول او د شپې ناوخته يې د ډاګی کلي په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوییدیز اړخ ټوله سیمه بمبار کړه. ایپي فقیر دغه وخت په ارسلکوټ کې ؤ، خپل غازیان یې د گوریلا بریدونو لپاره په وړو وړو ټولگیو کې وویشل، چا به د ورځې په گشتونو او پیکټونو بریدونه کول او چا به د شپې کیمپونو ته لاسي بمونه ور اچول او ډزې به یې پرې کولې. پیرنگي به هم هره ورځ په شا و خوا سیمه بریدونه او بمباری کولې چې بلها زیان به یې خلکو ته اړولو خو بیا یې هم بریا نهٔ موندله نو یؤ ځل یې بیا لهٔ چل ول څخه د کار اغیستلو پرېکړه وکړه او په میرعلي کیمپ کې یې یوه جرگه را جوړه کړه چې په پایله کې یې د توري خیلو په سیمه کې ډز بندي وشوه او پیرنگي د نورو بریدونو نهٔ کولو ژمنه وکړه.

دغه کار ایپي فقیر ته هم لږ وخت په لاس ورکړو، هغهٔ نهٔ یواځې خپلو گوریلا بریدونو ته دوام ورکړو بلکې د راروانې جگړې لپاره یې هم یو ستر لښکر چمتو کړو. پیرنگي د هغهٔ د زور ماتولو لپاره د ۳۱م دسمبر ۱۹۳٦م نه تر څلورمې جنورۍ ۱۹۳۷م پورې پرله پسې څلور ورځې په ارسلکوټ بمباري وکړه.

څو ورځې پس په زېړېپېژي او ډاکۍ کلي کې جگړه وشوه چې پیرنگي پکې یؤ ځل بیا ماتې وخوړه او لهٔ تاوه یې د توریخیلو په ړنگ شو کلیو یؤ ځل بیا بمباري وکړه او په ۱۵مه جنورۍ ۱۹۳۷م یې د یوې بلې جرگې په ترڅ کې توریخیل یؤ خوا پنځوس زره روپۍ جرمانه کړل او بل خوا یې د هغوی شپږ شلې قامي خاصه دار لهٔ نوکرۍ نه اوویستل او د خپل وړل شوي مال غوښتنه یې ترې هم وکړه. او دا یې ورته هم وویل چې باید د بوبلۍ نه تر بیچي کسکۍ پورې د ایپي فقیر ملگرو ته پناه ور نهٔ کړئ او د دې ترڅنگ به د جلیر او خیساره تر منځه څوک ابادي هم نهٔ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوي.

خو په ارسل کوټ او شا و خوا دومیله سیمه پیرنګي وخت په وخت هم هغه شان بمباري کوله. څه وخت پس پیرنګی فوځ رزمک او بنون ته بیرته لاړو او حالات هم لږ سم شول.

بلخوا یې د سیمې د مشرانو سره جرګو ته هم دوام ورکړو او په کلکه یې ورته وویل چې باید ایپي فقیر له وزیرستانه وشړئ او یا یې سولې او روغې جوړې ته اماده کړئ.

ایپي فقیر دغه وخت سخت ناروغه ؤ خو مشرانو ته یې وویل چې زه ستاسو قدر کوم او که خدای مه کړه زما له کبله تاسو ته مشکلات جوړیدل نو زه به دا سیمه بیخي پریږدم.

ایپي فقیر خپلو غازیانو ته وویل چې د یوې مودې پورې باید غلي کښېنئ، خو چې لږه موده تېره شوه نو غازیانو یو ځل بیا خپل ګوریلا بریدونه پیل کړل او د وزیرستان او بنون په حکومتي ځایونو به یې هره ورځ خامخا یو برید نیم کولو.

د دغه بریدونو په ترځ کې د وزیرستان سکاوټس کپتان مسټر جی سي کوغ هم یوه ورځ د جهنډولې په لاره د مکین د عمرخیلو بهلولزو په سیمه کې ووژل شو. دوه ورځې وروسته په اوومه فروری ۱۹۳۷م د قُطبي وزیرستان مرستیال پولیټیکل ایجنټ این آر بیټي رزمک ته په لاره روان ؤ، تر شا یې خاصه دار هم روان وو خو د همزونو داوړو د چتون کلي نه بره په غلانۍ کې پرې برید وشو او هغه یې سره د دوه نورو سپاهیانو ووژلو. پیرنګي مداخیلو ته وویل چې په دغه پېښه کې ککړ خلک باید

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکومت ته وسپارل شي خو جرګې يې خبره و نهٔ منله نو پيرنګي لهٔ تاوه د مداخيلو پهٔ دوو کليو ياني د اسماعيل خيلو پهٔ ستر کلي او پهٔ زېړوم کې پهٔ اسړو نومې کلي درنه بمباري وکړه. بله ورځ يې جرګه راوغوښتله او شپږ زره روپۍ نغدې او يۀ شمېر ټوپکې يې ترې پهٔ جرمانه کې واغيستلې.

بل خوا غازيانو هم خپل ګوريلا بريدونو ته دوام ورکړو او وخت پهٔ وخت به يې پيرنګي ته ځاني او مالي زيان اړولو. پيرنګي هم ورځ پهٔ ورځ د سيمې پهٔ مشرانو خپل فشار زياتولو چې بايد ايپي فقير يا خو لهٔ سيمې وشړل شي او يا قلار کړی شي. مشرانو به پهٔ ښکاره پيرنګي ته هوکړه وکړه خو پهٔ عملي توګه به يې د ايپي فقير خلاف هېڅ ګام هم نهٔ پورته کولو.

پيرنګی چې پوه شو چې پهٔ جبر د ايپي فقير مخه نشي نيولی نو يۀ ځل بيا يې د خبرو اترو لاره غوره وګڼله او پهٔ ٢٤م مارچ ١٩٣٧م يې ميران شاه ته د اُتمانزو وزيرو يوه ستره جرګه راوبلله او ورته يې وويل چې بايد تاسو د ايپي فقير او زمونږ ترمنځه روغه جوړه وکړئ. د جرګې پهٔ پايې کې د ايپي فقي سره د خبرو اترو لپاره يۀ څو مشران چوڼ کړی شول او خيساره ته روان شول. فقير ايپي يې د خپل درانهٔ لښکر سره ډاکۍ ته مخې له راغلو او څلور مشران يې ترې رابيل کړل.

ايپي فقير هغوی ته د حکومت سره د روغې جوړې لپاره دغه شرطونه کېښودل:

١. حکومت به پس لهٔ دې د مسلمانانو پهٔ مذهبي چارو کې کار نهٔ لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲. حکومت چې د ایپي فقیر او د هغهٔ د پلویانو کوم کورونه، جوماتونه او نورې ودانۍ ړنګې کړې دي هغه به د دهٔ پهٔ خوښه بیا لهٔ سره جوړوي.

۳. دواړه غاړو ته چې د سر او مال څومره زیان اوړېدلی دی هغه به یؤ خوا بل خوا بخښلی کیږي.

د دوه ساعته پورې خبرې اترې روانې وې خو هغه مشرانو د ایپي فقیر خبرو له ډېر ارزښت نهٔ ورکولو نو هغه ترې پاڅېدلو او ورته یې وویل چې زهٔ د پیرنګي سره د روغې جوړې هېڅ اراده نهٔ لرم خو ستاسو د مشرۍ لهٔ خاطره به د خپلو غازیانو سره مشوره وکړم او څو ورځې پس به مو لهٔ خپلې پرېکړې خبر کړم.

مشران خو خوشحاله شول ولې پیرنګي ته تسلي و نهٔ شوه او حکم یې وکړو چې کهٔ چا هم پهٔ بنوں او وزیرستان کې غازیانو ته پناه ورکړه او یا پهٔ کوم کلي کې هغوی لهٔ وړاندې څخه میشته وي، پهٔ هغه کلیو به بمباري کولی شي.

د فوځي کیمپونو شا و خوا به د سحر وختي او یا د ماښام نه وروستو کهٔ هر څوک ولیدل شول هغه به دشمن ګڼلی کیږي او ویشتل کیږي به.

د بنوں او زرمک پهٔ سړک او شا و خوا یوهٔ میله پورې به د حکومتي چارواکو نه پرته هېڅوک وسله نهٔ ساتي.

د دې تر څنګ یې د بنوں کوهاټ او بنوں ډېره اسماعیل خان سړکونه هم د شپې د تګ راتګ لپاره وتړل شول.

پهٔ ۲۹ مارچ ۱۹۳۷م د ډمډیل د کیمپ سره نژدې یؤ ځل بیا غازیانو پهٔ

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه فوځي قافله برید وکړو خو د بد نظمۍ له کبله پکې غازیانو ته درنه مرګ ژوبله واوړېدله او شا و خوا اتیا تنه یې شهیدان شول، بلخوا د پیرنګي د یؤ شمېر لوړ رُتبه مشرانو تر څنګ یؤ سل پنځلس تنه مړهٔ او اویا تنه ژوبل شول.

د بریدونو او جوابي بریدونو او بمباریو دغه لړۍ ډېره اوږده ده. هر ځل غازیانو پهٔ تش لاس د پیرنګي خولهٔ ورماته کړې ده او پهٔ جواب کې یې پیرنګي د بلها زور زیاتي او جبر نه کار اغیستی دی خو پُښتون څوک پهٔ زور کله خپلولی شي؟

هسې به خپلې ککرۍ ماتې کړي

څوک مې افغان سر ټیټولی نهٔ شي

آیاز یوسفزی

د ګوریلا بریدونو او جګړو پهٔ دغه لړۍ کې د تیارزی پهٔ قلا برید، د الیګزنډر پهٔ پیکټ برید، د تجوړۍ پهٔ تانه برید، پهٔ پهاړپوره برید، پهٔ سور کمر برید، د دوسلې پهٔ فوځي کیمپ برید، پهٔ زرمک کې وړه شان انښته، پهٔ ابلنکي برید، د ګړیوم پهٔ کیمپ برید، د پیزو جګړه، پهٔ تجوړۍ برید، د پسل کلي جګړه او د ګړیوم پهٔ فوځي کیمپ دویم برید د یادونې وړ دي چې پیرنګي ته پکې بلها مالي او ځاني زیان اؤړېدلی ؤ.

بلخوا پیرنګي هم خپل انتقامي بریدونه کول. پهٔ دغه موده کې پیرنګي د مسیدو پهٔ سیمه فوج کشي وکړه، بلها کلي یې ړنګ کړل او پهٔ خلکو یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

یره ترهه پرېستله.

هم په دغه شپو ورځو کې یې د بیټنو په بیلا بیلو کلیو هم پرله پسې دوه ورځې بمباري وکړه، څهٔ موده پس یې پهٔ لدها باندې برید وکړو او ګڼ شمېر خلک یې مړهٔ او ژوبل کړل او بلها چور چپاول یې وکړو. پهٔ دغه ورځو کې ایپي فقیر بیخي د پیرنګي او د هغهٔ د جاسوسانو لهٔ نظره ورک ؤ خو د هغهٔ غازیانو به کله کله ځان ښکاره کولو. پیرنګي دغه وخت پرېکړه وکړه چې وړومبی باید د ایپي فقیر غازیان خوارهٔ وارهٔ کړی شي او بیا هغه ژوندی ونیول شي خو بریالي نهٔ شول او اپوټه ورته پهٔ دغه هڅه کولو بلها مرګ ژوبله واؤړېدله. لهٔ هغې وروسته هم پیرنګي څو ځل د ایپي فقیر د ژوندي نیولو هڅه کړې ده خو یؤ ځل هم بریالی نهٔ شو.

لنډه دا چې د پیرنګي او د ایپي فقیر او د هغهٔ د غازیانو ترمنځه د بریدونو دغه لړۍ همدغسې روانه وه، غازیانو به پهٔ پیرنګي ګوریلا بریدونه کول، پیرنګي به کله د تاوه پهٔ عادي خلکو او کلیو بریدونه او بمبارۍ کولې، کله به یې د سولې او اخبرو اترو هڅه کوله او کله به یې د سړکونو او لارو ولو پهٔ جوړولو حالات او ذهنونه پهٔ خپل حق کې کولو ناکامه هڅه کوله خو پهٔ هېڅ ډول یې هم پهٔ ایپي فقیر او د وزیرستان پهٔ خلکو لاس نهٔ رسېدلو. وایي چې شا و خوا یؤ دېرش لاکهه روپۍ یې یواځې د سړکونو جوړلو لپاره منظورې کړې وې. د تش پهٔ نوم د پرمختګ د دغه کارونو سره سره پیرنګي خپل جبر او زور زیاتی هم دوامدار وساتلو او وخت پهٔ وخت به یې قامي مشران، غازیان او د ایپي فقیر پلویان زورول، د هغوی کورونه به یې نړول او جرمانې به یې پرې لګولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیرنگی چې کله پوه شو چې پهٔ زور او جبر دا خلک نشي خپلولی نو د افغانستان د سردار محمد هاشم خان او ملک موسا خان پهٔ مرسته یې پهٔ شپاړسم اکسټ ۱۹۳۷م پهٔ مانه نومې ځای کې شا و خوا د شپږ زره علماؤ، سپین ږیرو، مشرانو، ملکانو، غازیانو او سیدانو یوه لویه غونډه راجوړه کړه. د اوږدو خبرو اترو نه پس ایپي فقیر د سولې او روغې جوړې لپاره دغه څلور شرطونه کېښودل:

۱. اسلام بي بي به بیرته مُسلمانانو ته سپارل کیږي.

۲. پهٔ وزیرستان کې به شرعي احکام اجراء کولی شي.

۳. پیرنګیان به د تل لپاره د وزیرستان نه اوځي.

٤. د جنګ پهٔ اوږدو کې بندي شوي ټول وزیرستاني به خوشي کولی شي.

افغان پلاوي ایپي فقیر ته وویل چې تر څو جرګې د پیرنګي نه سوال جواب نهٔ وي اغیستي تر هغې باید پهٔ پیرنګي هېڅ برید ونهٔ کړی شي خو ایپي فقیر دغه خبره ونهٔ منله او زیاته یې کړه چې تر څو پیرنګي دغه شرطونه نهٔ وي منلي مونږ به د جګړې نه لاس وا نهٔ خلو. بلخوا پهٔ خلکو کې ګنګوسی خپور شو چې ګني پیرنګیان لهٔ وزیرستان څخه اووځي خو پیرنګي څو ورځې پس یوې بلې جرګې ته وویل چې مونږ هېڅکله هم د وزیرستان نه د وتلو نیت نهٔ لرو خو ستاسو پهٔ مذهبي او کلتوري چارو کې مو هم څهٔ کار نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دغه هر څهٔ نه پس د دواړه غاړو نه د بریدونو او جوابي بریدونو، بمباریو، زور زیاتي، جبر او جرمانو لړۍ هم هغه شان روانه وه او وخت پهٔ وخت بې شمېره انښتې وشوې چې پکې دواړه غاړه ته درنه مرګ ژوبله واؤړېدله.

فقیر ایپي چې به چرته هم دېره کېدلو نو پیرنګیانو به پهٔ هغه ځای بمباري کوله او شا و خوا کلي به یې ورسره هم زیانمن کول نو ایپي فقیر پهٔ اپریل نولس سوه اتهٔ دېرشم کې د ډیورنډ کرښې ته نزدې پهٔ ګورویک نومې یوه تنګه دره کې خپل مرکز جوړ کړو. دغه ځای داسې ؤ چې نهٔ پرې بمبارۍ اثر کولای شو او نهٔ ورته پیرنګیان پهٔ اسانه راتللی شول. د دغه درې پهٔ غرونو کې ایپي فقیر بلها سمڅې وکیندلې. جومات، استوګن ځایونه او د څاروو لپاره پکې غوجلې هم جوړې شوې. د دې ترڅنګ پکې د وسلې د جوړلو کارخانه هم جوړه شوه چې غازیانو له به پکې وسله جوړېدله. لهٔ دغه ځایه به غازیانو وخت پهٔ وخت پهٔ پیرنګي ګوریلا بریدونه کول. چې پکې د پکي کلي جګړه، د سپیري غر جګړه، د الیګزنډر پهٔ چوکۍ برید، د بویي پهٔ قلا برید، د ویدون جګړه، د توت نري برید، د ممش خیلو جګړه، د خوني زاوهٔ جګړه، د ایشا رزمک پهٔ سړک برید، د ډانډې پهٔ سرائی برید او ګڼ شمېر نور لوی واړهٔ بریدونه او جګړې د یادونې وړ دي.

د ایپي فقیر لخوا پهٔ پیرنګیانو دغه ګوریلا بریدونه پهٔ بنون، کوهاټ، وزیرستان او ډېره اسماعیل خان کې ښهٔ پهٔ درز کې روان وو. نن به دلته برید ؤ او سبا هلته یانې یوه ورځ به پهٔ وزیرستان کې برید ؤ نو سبا ورځ به پهٔ ډېره اسماعیل خان کې، بله ورځ کوهاټ او بیا بله ورځ پهٔ بنون کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

برید. د پیرنګي نه هم رؤ ګودر خطا ؤ او د دغه بریدونو مخه یې پهٔ هېڅ حال هم نشوه نیولای.

او ان تر ١٤م اګست ١٩٤٧م پورې دغه لړۍ همداسې روانه وه. کله چې پهٔ ١٤م اګست ١٩٤٧م کې د هندوستان ویش وشو نو د کشمیر شخړه هم رامنځته شوه، د پاکستان حکومت د وزیرستان د خلکو نه غوښتنه وکړه چې پهٔ کشمیر کې یې مرسته وکړي، ایپي فقیر د دغه خبرې کلک مخالفت وکړو خو بیا هم د وزیرستان ګڼ شمېر خلک کشمیر ته لاړل. او کله چې لیاقت علي خان وزیرستان ته راغلو نو د وزیرستان خلکو ورله د کشمیر لپاره ښه درنه چنده هم ورکړه چې شا و خوا درې زره روپۍ وې.

کله چې پاکستان جوړ شو نو د هغه وخت د صوبه سرحد(اوسنۍ پُښتونخوا) پیرنګي پولیټیکل ریزیډنټ د ١٩٤٧م د اکتوبر پهٔ وړومبۍ نېټه پهٔ میران شاه کې د وزیرو او داوړو یوه جرګه راوبلله. د جرګې پهٔ پایۍ کې یې اعلان وکړو چې د قبایلو ټول مفروران وبخښلی شول او ایپي فقیر چې هم چرته غواړي د سولې پهٔ شرط دې مېشته شي، حکومت به پرې هېڅ کار نهٔ لري.

د دغه جرګې نه وروسته پهٔ شپږم نومبر ١٩٤٧م کې د صوبه سرحد(اوسنۍ پُښتونخوا) ګورنر ته د وزیرستان یؤ څو مشرانو لاسلیک وکړو چې مونږ به د پاکستان وفادار یو. ګورنر ورسره ژمنه وکړه چې فوځ به د وزیرستان نه واپس کیږي.

ایپي فقیر چې کله ولیدل چې د ١٤م اګست نه وروستو هم تر ډېرې مودې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رزمک په فوجي هېډکوارټر، ډویژنل کمانډ هېډ کوارټر، د وانا په بریګېډ هېډکوارټر، د میرانشاه د سکاوټس په قلا او د سکاوټس په شا و خوا نورو ټولو پوستو د انګلستان بېرغ یاني یونین جیک رپېدلو، د صوبه سرحد ګورنر سر جارج کنګهم پیرنګی ؤ چیف سیکټري یې پیرنګی ؤ، د قبایلو ریزیډنټ میجر کاکس پیرنګی ؤ، د جنوبي وزیرستان پولیټیکل ایجنټ مسټر ډانکن پیرنګی ؤ، د پاکستان ګڼ شمېر وزیران او چارواکي یا خو پیرنګیان وو او یا هندوان وو او د ملک قانون هم هغه زوړ د پیرنګي قانون ؤ چې د انډیا ایکټ ۱۹۳۵ په نوم یادېدلو نو ایپي فقیر دغه هر څهٔ ډېر بدګومانه کړو. هغهٔ ویل چې دا خو هم هغه هر څهٔ دي، باید دلته اسلامي حکومت وای. دا خو هم هغه زوړ د پیرنګي حکومت دی، هم قانون او هم چارواکي زاړهٔ دي. او همدغه لاملونه وو چې ایپي فقیر د پاکستان د منلو پهٔ ځای د پښتونستان د جوړولو اعلان وکړو. د یوې جرګې پهٔ ترځ کې هغه د پښتونستان اولس مشر جوړ شو، هغهٔ پهٔ وزیرستان کې خپل یؤ قاضي وټاکلو چې د خلکو فیصلې به یې کولې. ایپي فقیر خپلو هلو ځلو ته پهٔ پخواني مرکز ګورویک کې دوام ورکړو چې پهٔ نتیجه کې یې د پاکستان د حکومت او ایپي فقیر ترمنځه تاؤ تریخوالی جوړ شو او پهٔ ۲۹م جون ۱۹۴۸م د ملخو پهٔ داوړو، پهٔ جولائي ۱۹۴۸م کې د خدر خیلو پهٔ وزیرو، د ۱۹۴۹م د فرورۍ پهٔ وړومبۍ نېټه د ملک اژدر پهٔ زیارت، پهٔ ۱۲م جون ۱۹۴۹م کې پهٔ مغلګي، پهٔ ۲۶مه جولائي ۱۹۵۰م کې د وانا پهٔ احمدزو وزیرو، پهٔ ۹م ستمبر ۱۹۵۰م کې پهٔ مکین دره او پهٔ ۳م اکتوبر ۱۹۵۰م د وانا او شولم پهٔ سیمو د پاکستان حکومت درنه بمباري وکړه چې پهٔ پایله کې یې د وزیرستان ګڼ شمېر

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلک مړهٔ او ژوبل شول.

بلخوا د ايپي فقير سره خپلو ځايي او بهرنيو ملګرو هم تګي وکړه او ډېرى ملګري ترې پهٔ شا شول او هغه يې يکې يواځې پاتې کړو. دغه هر څهٔ هغه ډېر زړهٔ ماتى کړو او بيخي خاموشي يې اختيار کړه. خو پهٔ خپله خبره د ژوند تر اخيرى سلګۍ کلک ولاړ او د خپل دريځ نه يؤ قدم هم پهٔ شا نهٔ شو.

پهٔ خپلواکۍ، پُښتون ننګ او ناموس، پُښتو او دين دغه ورک ميين سړي د پنځلسم او شپاړسم اپريل ۱۹۶۰م پهٔ منځنۍ شپه کې د ساه لنډي د ناروغۍ لهٔ کبله د دې نړۍ نه سترګې پټې کړې او خپل جهادي مرکز ګورويک ته مخامخ د غرهٔ پهٔ يوه غونډۍ خاورو ته وسپارلی شو. اروا يې ښاده او ياد يې تل.

مرسته/کتابيات: ۱. لهٔ پير روښانه تر باچا خانه ليکوال: علي خان مسيد

۲. وزيرستان ليکوال: لايق شاه درپه خيل

۳. پُښتانهٔ د تاريخ پهٔ رڼا کې بهادر شاه ظفر

4. One Man against the Empire by Milan Hauner

5. The Frontier Force

(c) ketabton.com: The Digital Library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library